

Vaksdal Kommune

Rådmannen sitt framlegg til Budsjett 2021

INNHALD

INNLEIING FRÅ RÅDMANN	4
HEILSKAPLEG SYSTEM.....	5
RAMMEVILKÅR.....	7
HANDLINGSPROGRAM OG ØKONOMIPLAN 2021–2024	14
UTFORDRINGAR OG MÅL	14
INNTEKTER	19
UTGIFTER.....	22
TENESTEOMRÅDA	23
BUDSJETT 2021.....	29
FRIE INNTEKTER.....	29
ANDRE INNTEKTER	30
UTGIFTER.....	32
INVESTERINGAR.....	37
FINANSIERING OG LÅNEGJELD.....	39
FOND	41
SAMLA OM UTFORDRINGAR OG KONSEKVENSA I 2021.....	42
ORGANISASJON	45
GJENNOMGÅANDE FOKUSOMRÅDE.....	49
<i>Levekår og folkehelse</i>	<i>49</i>
<i>Klima og miljø.....</i>	<i>50</i>
<i>Samfunnstryggleik og beredskap</i>	<i>51</i>
<i>Digitalisering og innovasjon</i>	<i>52</i>
TENESTEOMRÅDA	53
OPPVEKST	53
HELSE OG OMSORG	59
SAMFUNNSUTVIKLING	63
FELLESØKONOMI	65
VEDLEGG 1. KOSTRA/ANALYSAR/NØKKELTAL (BASERT PÅ 2019)	66
VEDLEGG 2. BETALINGSSATSAR 2021	74

Bilete framsida: frå Helse og omsorg

Innleiing frå rådmann

Rådmann legg fram saldert budsjett for 2021 basert på føringar i vedtatt handlingsprogram og økonomiplan for 2021 - 2024.

Vaksdal kommune leverer gode tenester og har over tid hatt ein sunn økonomi. Demografiske endringar, reduserte inntekter og høg gjeld gir svekka handlingsrom i 2021 og åra framover. Som mange andre kommunar opplever Vaksdal nedgang i folketalet. Planlegging og tilrettelegging for auka busetnad vert sentralt for å skape vekst framover.

Gjennom arealplan og reguleringsplanar er det sett av areal til ulike formål som næring og bustadutbygging. Bustadprosjektet Stanghelle Vest/Tettaneset vart starta opp i 2019, første del er under bygging. Neste felt er lagt ut for sal i 2020. Nasjonal Transportplan for neste periode vert lagt fram i 2021 og det er knytt stor spenning til status for utbygging av ny E16 og bane Arna-Stanghelle (K5 prosjektet). Det nyleg vedtatte prosjektet for folketalsvekst er i startfasen og blir eit viktig arbeid i 2021.

Fleire store byggeprosjekt er under arbeid også neste år. Oppstart byggeprosjekt for ny skule på Vaksdal og ferdigstilling av oppvekstsenteret på Stamnes ser mange fram til. Nytt omsorgsbygg på Vaksdal er det også knytt stor spenning til. Om prosjektet får tilskot frå Husbanken vil arbeidet halde fram for fullt i 2021.

Deltaking og meistring er viktig for livskvalitet og helse. Kommunen skal bidra til god folkehelse gjennom utvikling og tilrettelegging av samfunnet slik at den enkelte kan ta gode val. Gjennom tidleg innsats, trivsel og meistring i barnehage og skule, og med tilrettelegging for aktivitet og deltaking i samfunnet gjennom heile livet, skal me bidra til å fremje meistring og god helse. Tema om folkehelse og livsmeistring er også sentralt i dei nye nasjonale planane for skule og barnehage og vil verta jobba med tverrfagleg og på tvers av tenesteområde.

Samfunnet endrar seg og kommunesektoren må tilpasse seg nye krav og endra rammevilkår. Effektiv og målretta ressursbruk vert stadig viktigare for å løyse oppgåvene. Å prioritere det viktigaste først, gjere nytte av teknologi, tenke smart og nyskapande er viktige prinsipp for ei berekraftig samfunnsutvikling som sikrar livskvalitet og livsgrunnlag i dag og i framtida.

Digitalisering og innovasjon er ei viktig satsing for tenesteutvikling og effektivisering. I alle deler av den kommunale drifta skjer det fortløpande digitaliseringstiltak. Velferdsteknologi har til dømes vorte ein viktig del av helse og omsorgstenestene og bruk av teknologi gir nye, spanande mogelegheiter i barnehage og skule.

Tenesteområda arbeider kontinuerleg for å gje ei god teneste innanfor noverande handlingsrom, samt arbeide strategisk ut frå det kunnskapsgrunnlaget ein har tilgjengeleg om nær framtid og på lengre sikt. Kommunen driv omfattande kompetanse-, innovasjon og utviklingsarbeid innafor fleire områder. Utviklingsprogramma er både i eigen regi, gjennom samarbeid med andre kommunar, regionalt og nasjonalt nivå og med ulike FoU miljø.

Alle tilsette har gjort ein formidabel jobb under pandemien som har prega mykje av 2020. Myndighetene ber kommunane om å førebu seg på at situasjonen vil vare utover i 2021 også. Me må fylgje situasjonen tett og innrette oss på best mogleg vis til ei kvar tid i samsvar med nasjonale råd og eige beredskapsplanar.

Utfordringane vil krevje samarbeid og samhandling på alle nivå. God kommunikasjon, informasjon og dialog vil vere viktig både i eigen organisasjon og i høve innbyggjarane. Rådmann ser fram til eit godt samarbeid på alle nivå om samfunnsoppdraget vårt.

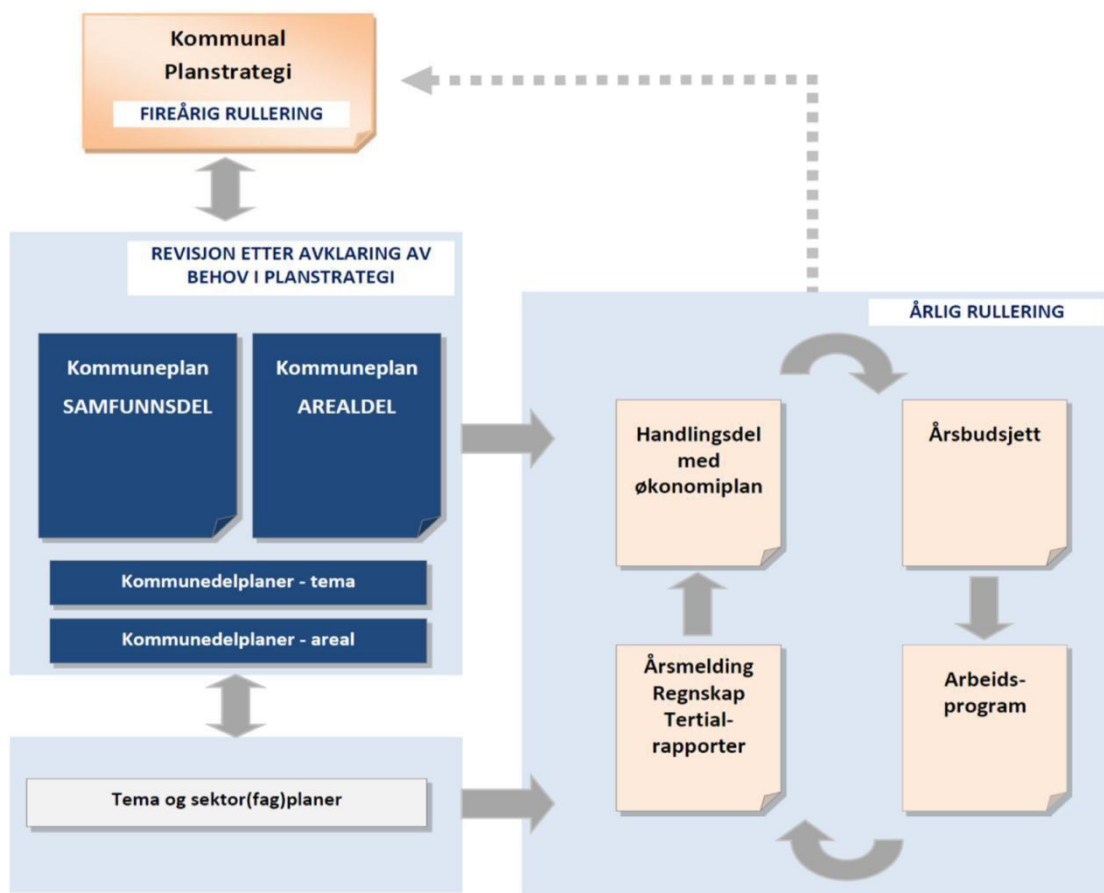
Heilskapleg system

Gjennom gode plan- og styringsprosessar og god leiing skal kommunen ivareta rollen som tenesteytar, samfunnsutviklar, utøvar av mynde og demokratisk arena.

Plansystemet består av kommunen sitt overordna og politisk vedtatte planverk som skal sikre gjennomføring av politiske mål og prioriteringar.

Figur: Kommunens fire hovedroller. Kilde: KS.

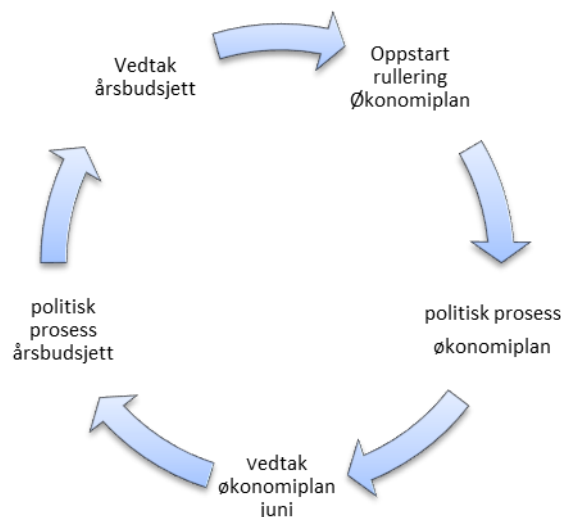
Kommunen sine oppgåver følgjer av kommunelova, plan- og bygningsloven, øvrige lover og forskrifter, nasjonale føringar og politiske vedtak. Kravet til styring og samordning gjennom planlegging er blitt stadig sterkare. Gjennom reglane i plan- og bygningslova (PBL) er kommunane m.a. pålagde å utarbeide samla kommuneplan for utvikling og samordna oppgåveløysing. Kommunane har vidare mynde til å styre arealbruken gjennom å utarbeide arealplanar. I gjeldande lovverk er det teke inn reglar som stiller sterke krav til samordning av ulike omsyn på alle plannivå.

Mange av oppgåvene blir operasjonalisert og implementert gjennom plansystemet. Kommunestyret vedtar alle overordna planar som kommuneplan, kommunedelplanar, handlingsprogram/økonomiplan og årsplan/budsjett. Styringsdokument på eit lavare nivå skal være ei operasjonalisering av overordna planar.

«Handlingsprogram og økonomiplan er handlingsdel til kommuneplanen/kommunedelplanar»

Årleg rullering av handlingsdelen/ økonomiplanen skjer i vårhalvåret med vedtak i kommunestyret i juni. Det vert lagt opp til politisk prosess gjennom orienteringar, drøftingar og temamøte i formannskap, plan og økonomiutval og kommunestyret. Rådmannen sitt framlegg til handlingsprogram/økonomiplan vert lagt fram i juni.

Gode plan- og styringsprosessar krev leiarar som gir retning, utnyttar handlingsrommet og er resultatorientert. Samtidig skal leiarane legge til rette for ein arbeidskultur som fremjar læring og utvikling i heile organisasjonen. Det skal støttast opp om innovative løysingar.

Styringssystemet (verksemdsstyring) er rådmann sitt verktøy for iverksetjing og oppfølging av politiske vedtak, mål og prioriteringar. Verksemdsstyringaskal:

- vera basert på mål- og resultatstyring som overordna styringsprinsipp
- sikre effektiv gjennomføring av politiske vedtak
- sikre etterleving av lover og forskrifter
- integrere risikostyring og internkontroll
- sikre ei formålstenleg organisering, effektive arbeidsprosessar og riktig ressursbruk
- sikre læring, forbetring og innovasjon

Kommunen nyttar ulike styringsmodellar for å iverksetje politiske vedtak, prioriteringar og mål, og å skape best mogelege resultat og kvalitet i tenestene.

Linjestyring – styring av basisorganisasjon

Prosjektstyring – styring av mellombels organisasjon som eit prosjekt eller program

Kontraktstyring – styring av tenester som vert kjøpt frå andre

Eigarstyring – styring av selskapa som kommunen eig heilt eller delvis

Administrativt delegeringsreglement omhandlar ansvar og fullmaktsnivå i organisasjonen. Mål og resultatkrav er nedfelt i leiaravtarar.

En hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosessar og god ressursbruk skal sikre at innbyggjarane mottar tenester av rett kvalitet og til rett tid, og at organisasjonens ressursar vert nytta på ein effektiv måte og innanfor vedtatte økonomiske rammer.

Rammevilkår

Statsbudsjettet 2021 – Kommuneøkonomi

Statsbudsjettet vart lagt fram 07.10.2020. I brev til kommunane har Fylkesmannen gitt eit oversyn over hovudpunkta i framlegget til statsbudsjett for 2021:

Det økonomiske opplegget for 2020

I revidert nasjonalbudsjett var det ein pårekna skattereduksjon for kommunane i år på minus 1,4 prosent.

Dei pårekna skatteinntektene er no justerte opp med kr 1,8 mrd. samla for kommunane i landet frå nivået i revidert nasjonalbudsjett. Pårekna skatteendring for i år blir med det justert frå minus 1,4 prosent til minus 0,3 prosent, ut frå faktisk innkomen skatt i 2019.

Den samla pris- og kostnadsveksten i kommunane var i revidert nasjonalbudsjett 1,4 prosent. Pårekna lønsvekst var 1,5 prosent i revidert nasjonalbudsjett.

Den pårekna pris- og kostnadsveksten for i år er no justert opp til 1,6 prosent. Pårekna lønsvekst inngår i dette med 1,7 prosent. Det betyr at kommunane si innsparing som følgje av lågare pris- og kostnadsvekst i år er noko lågare enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett.

Det er uvisse knytt til den faktiske pris- og kostnadsveksten. Det er lagt opp til ei ny vurdering av dei økonomiske konsekvensane etter virusutbrotet for kommunane i nysalderinga av 2020-budsjettet i november d.å.

Særskilte tiltak på bakgrunn av koronakrisa

Proposisjon 142 S

I proposisjon 142 S frå regjeringa var det m.a. framlegg om nye kr 500 mill. i auka skjønstilskot til kommunane i landet som har hatt særleg store utgifter til oppfølging av TISK – strategien. Det er framlegg om at midlane blir fordelte til kommunane av fylkesmannen. Dette blir sett i samanheng med dei midlane som elles blir fordelte av fylkesmannen, til særskilde utgifter og smittevern som følgje av virusutbrotet.

Regjeringa har i proposisjon 142 S gjort framlegg om ei løyving på kr 200 mill. i år for å kunne gi tilskot til kommunar som vil kompensere verksemdar som blir ramma av omfattande lokale smittevern-tiltak. Det er lagt opp til at tilskotet blir forvalta av KMD. Midlane blir gitt til kommunane på grunnlag av søknad.

Dialog om dei økonomiske konsekvensane av korona

Det er oppretta ei arbeidsgruppe med medlemmer frå staten og kommunesektoren. Arbeidsgruppa skal kartleggje dei økonomiske konsekvensane av virusutbrotet for kommunane. Arbeidsgruppa skal gå gjennom kva for utgifter og inntekter som blir påverka av virusutbrotet, og gi eit overslag på kor mykje dei ulike utgiftene og inntektene utgjer. Arbeidsgruppa skal leggje fram ein delrapport i oktober 2020 og sluttrapport innan 1. april 2021.

Habiliterings- og avlastningstilbod

Det er framlegg om ei eingongsløyving på kr 100 mill. for å gi eit godt habiliterings- og avlastnings-tilbod til barn og unge med redusert funksjonsevne. Løyvinga er gitt på bakgrunn av særskilte behov i samband med koronakrisa. Midlane blir gitt i rammetilskotet med særskilt fordeling.

Smitteverntiltaka i samband med virusutbrotet har gitt auka belastning for pårørande og barn og unge med redusert funksjonsevne.

Framlegg til løyvingar

Regjeringa vil i november kome med framlegg til løyvingar for meirutgifter og mindreinntekter for kommunane i 2021 på bakgrunn av koronakrisa.

Regjeringa sitt framlegg for budsjettåret 2021

Det er rekna med ein nominell skatteauke for kommunane frå 2020 til 2021 med 6,6 prosent. Pårekna skatteinntekter i 2021 byggjer blant anna på pårekna sysselsetjingsvekst (0,6 prosent) og lønsvekst (2,2 prosent).

Det er i statsbudsjettet lagt opp til at det kommunale skatteøyret blir justert frå 11,10 prosent i 2020 til 12,15 prosent i 2021.

Det er lagt opp til at skattedelen av kommunane sine samla inntekter skal vere om lag 40 prosent også for 2021.

Den samla pris- og kostnadsveksten i kommunane – kommunal deflator – er i framlegget 2,7 prosent. Deflatoren blir nytta til prisjustering av statlege rammetilskot og øyremerkte tilskot i stats- budsjettet. Kostnadsdeflatoren består av:

-	Lønsvekst	2,2 prosent
-	Varer og tenester	3,6 prosent
-	Samla prisvekst	2,7 prosent

Samla vekst i frie inntekter

Det er lagt opp til ein realvekst i dei frie inntektene for primærkommunane frå 2020 til 2021 med kr 1,6 mrd. Denne veksten er rekna frå inntektsnivået i år som var lagt til grunn i saldert budsjett, det vil seie pårekna inntektsnivå lagt til grunn i desember 2019 for budsjett 2020. Det er rekna eit særskilt tillegg i realveksten i frie inntekter frå 2020 til 2021 på om lag kr 1,18 mrd. for primær- kommunane, som tilsvarer inntektsreduksjonen i år frå nivået i saldert budsjett til revidert nasjonal- budsjett.

Veksten i dei frie inntektene er realauke slik at priskompensasjonen frå 2020 til 2021 vil kome som eit tillegg i inntektene. Oppjusteringa av pårekna skatteinntekter etter revidert nasjonalbudsjett (meirskatt kr 1,8 mrd.) er ikkje med i samanlikningsgrunnlaget frå i år.

Pårekna meirutgifter i 2021 knytte til den demografiske utviklinga er om lag kr 0,9 mrd. for primær- kommunane. Dette er den delen av meirutgiftene som følgje av befolkningsutviklinga som må bli finansierte av dei frie inntektene.

Kr 100 mill. av veksten i dei frie inntektene vil vere knytt til særskilt satsing på barn og unge si psykiske helse.

Frie inntekter – skatt og rammeoverføring – på kvar kommune

Vedlagt tabell syner rammeoverføring og pårekna frie inntekter for 2021. Pårekna skatt og inntekts- utjamning i tabellen byggjer på kommunane sin faktiske skatteinngang i 2019. Dette grunnlaget er justert opp i samsvar med pårekna samla skattevekst i 2020 og 2021.

I berekning av skatteprognose for 2021 er det justert for same endring i prosent i høve til rekneskapen 2019 for alle kommunane, uavhengig av den lokale utviklinga i kvar kommune etter 2019. Denne skatteprognosen er nytta som grunnlag for pårekna inntektsutjamning. Kommunane må justere for lokale tilhøve i budsjetteringa av skatt for 2021.

Veksten i frie inntekter vil variere mellom kommunane. Årsaker er følgjande punkt som påverkar kommunane ulikt frå år til år :

- endringar i inntektssystemet
- endringar i folketalet og alderssamansetjing
- endring i andre kriteriedata
- endring i fordelinga av skjønstilskot
- endring i veksttilskot
- endring i distriktstilskot eller småkommunetillegg
- endringar i skattegrunnlaget

Priskompensasjon frå 2020 til 2021 er innarbeidd i oversynet for dei frie inntektene i vedlagt tabell.

Det er som nemnt rekna med ein nominell vekst i kommunane sine samla frie inntekter på lands- basis frå 2020 til 2021 med 3,0 prosent. Denne veksten er rekna i høve til pårekna inntektsnivå i år (rekneskap 2020), medrekna oppjusteringa av skatteinntektene. Den pårekna veksten for kommunane samla i Vestland er 3,1 prosent.

Auka rammeoverføring blir gitt for nye oppgåver og omfattar også heilårsverknader i denne saman- hengen. Utrekna prosentvekst for dei frie inntektene er korrigerert for dette i vedlagt tabell, slik at kompensasjon i denne samanheng ikkje inngår i prosentveksten. I utrekning av prosentvekst er det også korrigerert for innlemming av øyremerkte tilskot i rammetilskotet og dessutan for grense- justeringar.

Aktuelle saker

Helsestasjon og skulehelseteneste

Den delen av rammetilskotet som er grunngitt med satsinga på helsestasjon og skulehelsetenesta blir vidareført frå 2020 til 2021, med priskompensasjon. For 2021 er rammetilskotet knytt til føre- målet kr 929,0 mill. Midlane blir fordelte mellom kommunane på grunnlag av talet på innbyggjarar i alderen 0–19 år, med eit minstenivå på kr 100.000,- per kommune.

Tilskot til frivilligsentralar

Tilskot til frivilligsentralar vart innlemma i rammetilskotet frå og med 2017. Tilskotet er i åra til og med 2020 fordelt med utgangspunkt i fordelinga av det øyremerkte tilskotet i 2016.

Tilskot til frivilligsentralar vil bli teke ut av rammetilskotet for 2021 og i staden gitt som øyremerkte tilskot på Kulturdepartementet sitt budsjett. Kr 206,8 mill. blir teke ut av rammetilskotet.

Ressurskrevjande tenester

Ordninga med øyremerkte tilskot for ressurskrevjande tenester gjeld for tenestemottakarar til og med det året dei blir 67 år. Utbetaling av tilskot til kommunane i 2021 vil vere basert på direkte løns- utgifter i 2020 knytte til tenestemottakarar.

Det er lagt opp til følgjande for 2021:

- Kompensasjonsgraden blir vidareført med 80 prosent av netto utgifter ut over innslags- nivået.
- Innslagsnivået for å få kompensasjon blir auka per tenestemottakar frå kr 1,361 mill. til kr 1,430 mill. for netto utgifter i 2020. Det inneber ein auke på kr 46.000,- utover justering for pårekna lønsvekst i 2020 (1,7 prosent).
- Kompensasjonen som blir utbetalt frå staten til kommunane i 2021 skal kommunane inntektsføre i sine rekneskap for 2020. Kommunane skal inntektsføre den pårekna kompensasjonen i rekneskapen for det same året som utgiftene har vore.
- Tilskot for personar med psykisk utviklingshemming (16 år og eldre) i rammetilskotet blir trekt frå nettoutgiftene i berekningsgrunnlaget. Eventuelle statlege øyremerkte tilskot blir også trekt frå berekningsgrunnlaget.

Det er lagt opp til ein særskilt kompensasjon med skjønstilskot til små kommunar som har høge utgifter til ressurskrevjande tenester. Det er framlegg om ei samla ramme på kr 30 mill. Ordninga blir administrert av departementet, og det er ikkje lagt opp til at kommunane kan søkje om kompensasjon. Det er berre kommunar med maksimalt 3000 innbyggjarar som kan få kompensasjon gjennom ordninga. Departementet vil i samband med fordelinga vurdere kor stor eigenandel for utgiftene kommunen har per innbyggjar og kommunen sin økonomi m.m.

Ny delkostnadsnøkkel for grunnskule

Det er i 2020 innlemma i rammetilskotet kr 1316,8 mill. av øyremerkte tilskot til tidleg innsats i skulen gjennom auka lærartettleik på 1.–10. trinn. Desse midlane blir i 2020 fordelte særskilt i ramme- tilskotet, med om lag same fordeling som i 2019 når dei var øyremerkte.

Det er framlegg om ny delkostnadsnøkkel for grunnskule frå 2021. Det blir for 2021 lagt opp til å fordele halvdelen av midlane til tidleg innsats særskilt, basert på den tidlegare fordelinga, og halv- delen etter den nye delkostnadsnøkkelen. Frå 2022 er det planlagt å fordele midlane fullt ut etter den nye delkostnadsnøkkelen. I den nye delkostnadsnøkkelen blir kriteriet for innbyggjarar 6-15 år vektat noko opp. Kriteria for busetjing og gradert basiskriterium blir samla vektat tilsvarende ned.

Andre saker som har innverknad på rammetilskotet:

Trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja: Staten tek over kommunane sitt tilskotsansvar. Kr 467,8 mill. blir teke ut av rammetilskotet.

Private barnehagar har i gjennomsnitt lågare pensjonsutgifter enn det dei får kompensert. Dette fører til netto uttrekk frå rammetilskotet til kommunane med kr 215,8 mill. Uttrekket frå rammetilskotet blir fordelt etter delkostnadsnøkkelen- for barnehage.

Nytt tak på eigenandelar for frikort helsetenester: Kommunane får kompensasjon på kr 50 mill. gjennom auka rammetilskot for å kunne ivareta utsette grupper. Tak på eigenandelar 1 og 2 for frikort helse-tenester blir slått saman til eit nytt tak for eigenandelar frå 01.01.2021. Fordeling av kompensasjon på rammetilskotet skal skje etter delkostnadsnøkkel for sosialhjelp.

Inntektssystemet i 2021

Inntektsutjamning

Inntektsutjamninga er 60 prosent av skilnaden mellom kommunane sitt skattenivå og gjennom- snittleg skattenivå for landet. Tilleggskompensasjonen – for kommunar med lågt skattenivå – er 35 prosent av det skattenivået er under 90 prosent av landsgjennomsnittet. Kompensasjonsgraden blir vidareført som i noverande inntektssystem.

Overgangsordninga INGAR

Overgangsordninga med inntektsgarantitilskot (INGAR) gir kompensasjon for ei utvikling i ramme- tilskotet med meir negativt avvik enn eit fastsett beløp per innbyggjar (grenseverdien) frå lands- gjennomsnittet, frå eit år til det neste. Grenseverdien for kompensasjon er no kr 400,- per innbyggjar. Det vil m.a.o. vere den delen av utviklinga i rammetilskot frå det eine året til det neste året som er meir enn kr 400,- per innbyggjar svakare enn landsgjennomsnittet, som blir kompensert.

INGAR tek ikkje omsyn til endring i skatt, inntektsutjamning, veksttilskot og skjønstilskot. INGAR tek omsyn til endringar i inntektssystemet, innlemming av øyremerkte tilskot i ramme- overføring, oppgåveendringar, endringar i kriteriegrunnlaget (t.d. talet på eldre og personar med psykisk utviklingshemming), bortfall av småkommunetillegg og nedgang eller bortfall av distrikts- tilskot.

Teljetidspunkt

For 2021 gjeld folketal per 1. juli 2020 for innbyggjartilskotet (medrekna overgangsordninga INGAR) og kriteria for aldersgrupper i utgiftsutjamninga. Andre kriteriedata i utgiftsutjamninga er frå 1. januar 2020. Oppdatering av folketal i inntektsutjamninga blir vidareført med teljedato 1. januar i sjølve budsjettåret.

Veksttilskot

Veksttilskotet blir gitt til kommunar som har hatt ein årleg befolkningsvekst dei siste tre åra høgare enn ei vekstgrense i prosent (gjennomsnitt per år). I 2021 blir vekstgrensa ført vidare med 1,4 prosent.

Veksttilskotet blir gitt med eit fastsett beløp per innbyggjar utover vekstgrensa, beløpet blir pris- justert i 2021 til kr 62.252,-.

Distriktstilskot Sør-Noreg utanom småkommunetillegg

Distriktstilskotet skal ivareta kommunar i Sør-Noreg med svak samfunnsutvikling. Det blir gitt til kommunar som har ein distriktsindeks på 46 eller lågare.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at kommunen skal få tilskot.

Den eine delen av tilskotet blir gitt med ein sats per kommune, og den andre delen av tilskotet blir gitt med ein sats per innbyggjar. Begge delane av tilskotet blir gradert på grunnlag av distrikts- indeksen slik at lågare indeks gir større tilskot.

Småkommunetillegg

Småkommunetillegget blir gitt til kommunar med under 3200 innbyggjarar. Tilskotet er frå og med 2017 gradert på grunnlag av distriktsindeks. Jo høgare distriktsindeks, jo større trekk i høve til fullt tilskot (opp til 50 prosent). Dei kommunane som har lågast indeks får ikkje noko trekk i høve til fullt tilskot.

Skattenivået må ha vore under 120 prosent av landsgjennomsnittet i gjennomsnitt for dei siste tre åra, for at

Det er ikkje lagt opp til endringar i distriktstilskotet og småkommunetillegget for 2021. Distrikts- indeks blir ikkje endra for 2021. Tilskota blir prisjusterte frå 2020 til 2021.

Utgiftsbehov

Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet skal kommunane få full kompensasjon for skilnader i kostnader som dei ikkje sjølve kan påverka. Grunnlaget for omfordelinga i utgiftsutjamninga er utgiftsbehovet per innbyggjar for landsgjennomsnittet og for den einskilde kommune.

Skjønstilskot

a) Fylkesmannen sine ordinære skjønsmidler for 2021.

Basisramma for fylkesmennene sitt samla skjønstilskot i landet blir redusert med kr 100 mill. frå 2020 til 2021, til kr 850 mill. i 2021. For Vestland blir basisramma redusert frå kr 163,0 mill. i 2020 til kr 145,0 mill. i 2021.

Reduksjonen i basisramma blir overført til innbyggjartilskotet.

Ein del av skjønssramma for 2021 vil først bli fordelt mellom kommunane i budsjettåret 2021. Fylkesmannen i Vestland har gjort ei overordna fordeling av skjønsmidlane mellom ordinært skjøn i statsbudsjettet (kr 115,0 mill.), fornyings- og innovasjonsprosjekt (kr 15,0 mill.) og til fordeling i budsjettåret (kr 15,0 mill.).

Fordelinga av skjønstilskot for 2021 er vist i eigen kolonne i vedlagt tabell. Vi viser til vår nettside der det blir lagt ut meir informasjon om fordelinga av skjønstilskot mellom kommunane.

a) Departementet sine skjønsmidler for 2021.

Departementet vil ha ein reserve av skjønsmidler på kr 150 mill. for 2021. Desse midlane vil mellom anna bli brukt til å gi kompensasjon for reduksjon i veksttilskot, som følgje av kommunesamanslåing, og den nemnde særskilte kompensasjonen til små kommunar som har høge utgifter til ressurs- krevjande tenester.

Eigedomsskatt

Det vart vedteke for 2020 reduksjon av maksimal skattesats for eigedomsskatt for bustad- og fritids- eigedomar frå sju til fem promille.

Det er framlegg for 2021 at maksimal skattesats for eigedomsskatt for bustad- og fritidseigedomar blir redusert ytterlegare frå fem til fire promille.

Det er frå og med 2019 sett av kompensasjon for kommunar som får reduserte inntekter som følgje av at dei ikkje lenger kan krevje eigedomsskatt på produksjonsutstyr og installasjonar.

Samla kompensasjon for bortfall av eigedomsskatt på produksjonsutstyr og installasjonar er i fram- legget redusert frå kr 500 mill. til kr 300 mill. Beløp er etter at opptrappinga av ordninga har fått full verknad etter sju år. I 2021 er det framlegg om ei samla kompensasjon på kr 174,4 mill. Kompensasjon blir gitt i rammetilskotet med særskilt fordeling.

Formelle forhold knytt til årsbudsjett og økonomiplan

Frå 01.01.2020 trådte ny kommunelov i kraft. Bestemmelser om budsjett og økonomiplan finner vi i kapittel 14.

Utdrag frå deler av kml kapitel 14:

§ 14-1.Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide samordnete og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

I kraft 1 jan 2020.

§ 14-2.Kommunestyrets og fylkestingets plikter

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta

- a) økonomiplanen og årsbudsjettet*
- b) årsregnskapene og årsberetningene*
- c) finansielle måltall for utviklingen av kommunens eller fylkeskommunens økonomi*
- d) regler for økonomiforvaltningen (økonomireglement)*
- e) regler for finans- og gjeldsforvaltningen (finansreglement).*

I kraft 1 jan 2020.

§ 14-3.Behandling av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning

Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

Økonomiplanen, årsbudsjettet, årsregnskapene, årsberetningene og saksdokumentene fra det innstillende organet skal sendes departementet til orientering. Dette gjelder også revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelser til årsregnskapene og årsberetningene. Departementet kan gi forskrift om frister for disse oversendelsene.

I kraft 1 jan 2020.

§ 14-4. Økonomiplan og årsbudsjett

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.

I kraft 1 jan 2020.

§ 14-5. Årsbudsjettets bindende virkning. Budsjettstyring

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer. Første punktum er ikke til hinder for at kommunestyret eller fylkestinget kan gi et underordnet organ myndighet til å avgjøre at deler av en bevilgning i driftsbudsjettet skal benyttes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Første punktum gjelder ikke for utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta.

Kommunestyret eller fylkestinget skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett. Saken skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget senest 30. juni.

I kraft 1 jan 2020

Handlingsprogram og økonomiplan 2021–2024

Vedtatt handlingsprogram og økonomiplan 2021 - 2024 er gjeldande som handlingsdel til kommuneplanar, kommunedelplanar og temaplanar. Handlingsprogrammet viser satsingar og prioriteringar innafor kommunen sine rammevilkår i planperioden. Vedtatt handlingsprogram og økonomiplan er førande for årsbudsjettet.

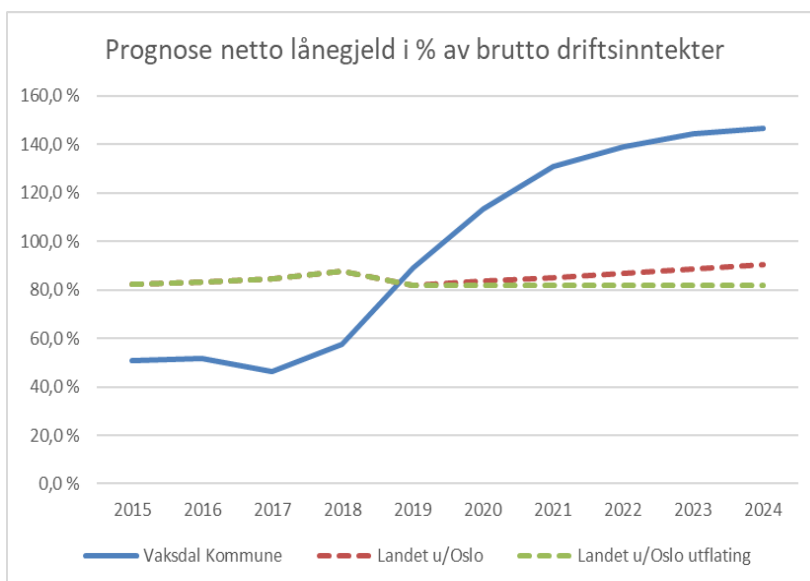
Utfordringar og mål

Vaksdal kommune skal ha ein sunn økonomi og gjennom god økonomistyring sikre økonomisk handlingsrom med dei inntektene me har

Langsiktige mål for sunn økonomi

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter: 1,75 %
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter: på nivå med landsgjennomsnittet
- Disposisjonsfond minst 10%

Netto lånegjeld (Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fråtrekt utlån og unytta lånemidlar) i prosent av brutto driftsinntekter pr 31.12.2019 er 89 %, noko som er ein kraftig auke frå 57% året før. Snitt for landet u/Oslo er 81,8 %. Langsiktig gjeld pr 31.12.2019 er kr 517 311 710,-. Korrigert for utsett avdrag var lånegjelda 85% av brutto driftsutgifter pr 31.12.2019. Dette er eit vesentleg høgare nivå enn det kommunen har hatt dei siste åra og medfører betydeleg auka kostnader til avdrag. Kommunen overstig også måtalet for nivå på langsiktig gjeld og med vedtekne investeringsprosjekt vil dette talet auka endå meir. Kommunen nyt ikkje godt av lågt rentenivå då lånegjelda er sterkt aukande. Når renta stig igjen vil kostnadane til renter auka betrakteleg og belaste driftsmidlane meir og meir.

Vedtekne investeringar i budsjett 2020 og planlagde investeringar i økonomiplanperioden vil medføre stor auke i lånegjelda til kommunen også i åra framover. Det er venta at denne vil stige til over 100% innan få år dersom vedtekne investeringar vert gjennomførte. Dette vil gå utover det økonomiske handlingsrommet kommunen har hatt dei siste åra, og gjere kommunen mindre rusta til å tilpasse seg endringar i tenestene.

Kommunen har så langt eit moderat økonomisk handlingsrom. Dette har dei siste åra bevega seg frå større grad av økonomisk handlingsrom til moderat økonomisk handlingsrom som følgje av at gjelda har auka og at det er press på disposisjonsfondet. Utviklinga vi ser i folketal samt inntekter/utgifter vil legge press på nivået på både netto driftsresultat og størrelse på disposisjonsfond. Det er no ei reel fare for at kommunen vil bevege seg mot lite økonomisk handlingsrom. Dette vil mellom anna gjere det vanskeleg for kommunen å dekke uføresette behov og krav utan av det går utover andre tenester.

Nivå på økonomisk handlingsrom	Netto lånegjeld	Netto driftsresultat	Disposisjonsfond
Større grad av økonomisk handlingsrom		X	
Moderat grad av økonomisk handlingsrom			X
Begrenset økonomisk handlingsrom	X		

2019 var generelt sett eit vanskeleg økonomisk år for kommunane i Norge. Netto lånegjeld i landets kommunar auka med 8% frå føregåande år medan driftsinntektene auka med kun 3,7%. Dette gjer at det økonomiske handlingsrommet vert svekka. Talet på kommunar som vert definert som å ha lite økonomisk handlingsrom dobla seg i 2019. Vaksdal Kommune må rusta seg for å ikkje koma inn i denne kategorien.

Kommunen har mål om eit netto driftsresultat i samsvar med anbefalt nivå for å sikre sunn økonomi over tid. Overskotet er tenkt sett av til investeringar og disposisjonsfond for å takle ubalanse over tid. Netto driftsresultat i 2019 var 3,2%. Reduserte inntekter og auka kostnader til renter og avdrag vil setje dei langsiktige måla om resultat og reserver under press i heile perioden.

Høy investeringsaktivitet innebærer også økt behov for lånefinansiering. Både brutto og netto lånegjeld vokser mer enn inntektsveksten i både kommuner og fylkeskommuner. Økt lånegjeld gjør at kommunesektoren er mer følsom for renteendringer.
(Rune Bye, sjefsøkonom KS)

Pr 31.12.2019 var disposisjonsfond kr 74.350.860, dette er 17,1 % av brutto driftsinntekter, og er rekna som eit sunt nivå. Grunna eit stort oppsamla premieavvik er det tidlegare sett av midlar tilsvarende premieavviket til eit amortiseringsfond for å dekke negativt premieavvik, avskrivning og ev tap på verdipapir. Dette fondet utgjør ein stor del av disposisjonsfondet vårt. Ser vi bort frå amortiseringsfondet er disposisjonsfondet 6,9 % av brutto driftsinntekter. Dette er rekna som eit lågt nivå og begrensar den økonomiske handlingsfridomen til kommunen.

I økonomiplanperioden er det lagt til grunn å nytte amortiseringsfondet til årleg avskrivning av premieavviket og til å dekke negativt premieavvik og ev tap på verdipapir.

Utfordringar i planperioden

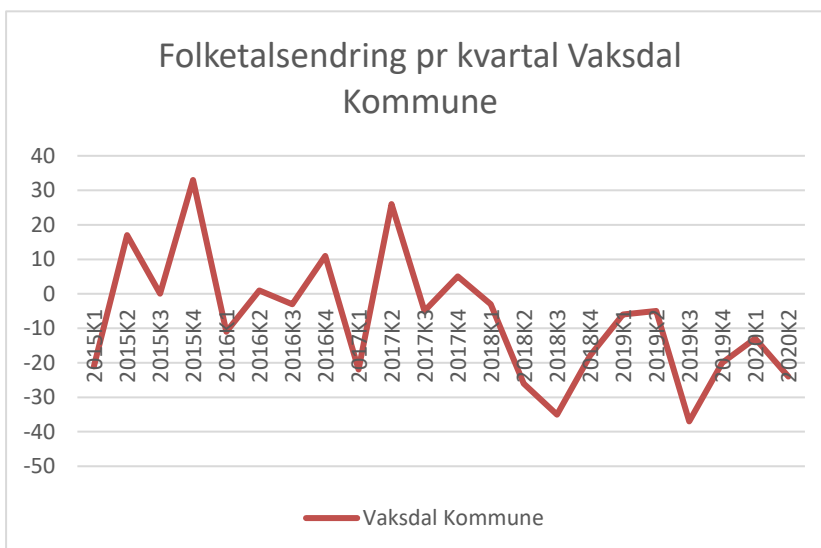
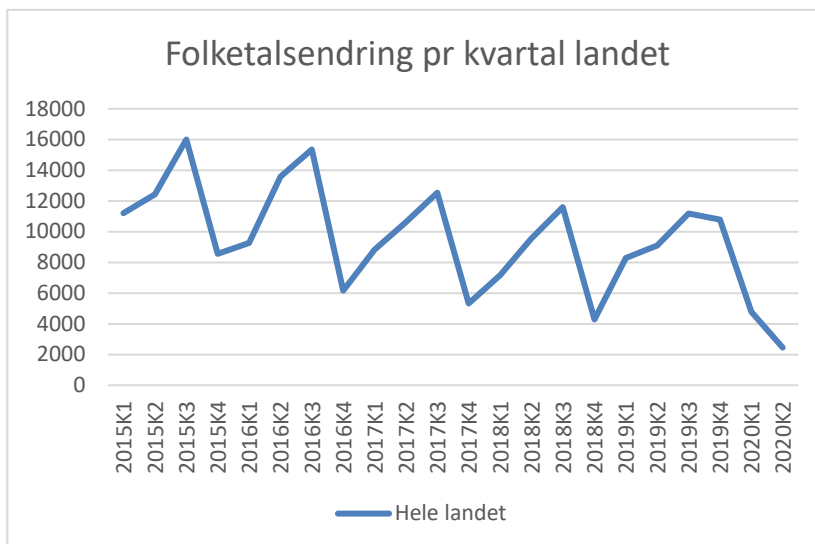
Kommunen står framfor store utfordringar økonomisk i planperioden. Inntektsgrunnlaget vert svekka og finanskostnadane aukar som følge av større låneopptak til investeringar. Ei revidering av inntektssystemet fram til 2022 er ikkje venta å betre dette. Det er høgst usikkert kva som skjer med inntektene frå kraft etter det. Større omstillingar er nødvendige. I planperioden er det venta lav folketalsvekst. Vekst i folketalet noko fram i tid som følge av veg og bane- utbygginga er eit ynske og mål, samstundes kan det auke investeringsbehovet. Kommunen slit i dag med eit stort vedlikehaldsetterslep og behov for investeringar. Lånegjelda er aukande og kommunen har store pensjonsforpliktingar i framtida. Tilpassinga av den kommunale organisasjonen til denne utviklinga pågår, men det er trong for auka omstillingstakt for å møte den framtidige økonomiske ramma.

Lågare inntekter

Faktorar i inntektssystemet gjer at Vaksdal i mindre grad vert kompensert for smådriftsulemper. Demografiske endringar fører til reduksjon i inntektene og med nedgang i folketalet vert inntektene redusert. Endringane gjer effektar for rammetilskotet, men har sitt motstykke i at det er trong for færre tenester. Vaksdal er ein skattesvak kommune med inntekter under snittet, i noko grad vert dette kompensert for med utjamningsmidlar og distriktstilskot. Inntekter knytt til kraftproduksjon vert brukt til tenesteyting til innbyggjarane. Desse inntektene er sterkt redusert dei siste åra. Prognosar frå BKK viser at eigedomsskatteinntektene vil verte redusert dei neste åra og låg kraftpris gjer at inntektene frå kraft nesten fell heilt bort i økonomiplanperioden.

Folketal og demografi

Veksten nasjonalt har bremsa opp og prognosane framover er lågare vekst. For Vaksdal er det venta ein dramatisk nedgang fram mot 2040. Vaksdal kommune hadde i perioden 2008-2018 nokolunde stabilt folketal, i hovudsak gjennom innvandring. Dette har endra seg dei siste 2-3 åra og i planperioden har vi lagt til grunn lågare folketal. Det vert færre eldre over 80 år og barn/unge dei komande 3 åra og kommunen må tilpasse tenestene etter endra behov. Etter 2025-2030 stig andelen eldre som i resten av landet mens talet på dei under 67 år går ned. Det blir ein kraftig reduksjon i folketalet totalt sett, i kommunen, i åra fram mot 2030 og 2040 skal vi fylgje prognosane til vestland fylkeskommune og SSB. Andelen eldre er derimot aukande.

Folketalsutviklinga i Vaksdal kommune har snudd. Etter 4 kvartal 2017 har det vore ei negativ utvikling i kvart kvartal. Nasjonalt er det framleis ein auke i kvart kvartal, men den er lågare enn tidlegare. Vaksdal kommune kjem dårleg ut når landet har auke, medan Vaksdal kommune på same tid har nedgang. Prognosane framover er lågare vekst for heile landet. Både fylkesprognosar og SSB sine befolkningsframskrivingar syner nedgang i folketalet i kommunen framover. I økonomiplanen 2021-2024 er det lagt til grunn eit stabilt folketal.

	Økonomiplanperiode					Hovedalternativ		Lav vekst		Høg vekst	
	2020	2021	2022	2023	2024	2030	2040	2030	2040	2030	2040
0 år	36	35	35	34	33	35	35	28	27	39	41
1-5 år	233	217	194	181	174	179	192	153	144	204	222
6-12 år	334	328	340	331	334	266	273	248	219	284	315
13-15 år	141	158	155	161	144	157	115	155	100	160	133
16-19 år	193	166	166	176	190	165	150	165	133	168	168
20-44 år	1147	1140	1111	1100	1087	1050	996	1032	968	1067	1043
45-66 år	1085	1081	1065	1043	1026	1030	1009	1025	990	1031	1029
67-79 år	513	525	541	552	565	618	594	611	581	623	603
80-89 år	216	205	209	217	217	244	343	238	323	253	362
90 år eller eldre	79	78	79	71	75	66	91	61	74	72	104
Sum	3977	3933	3895	3866	3845	3810	3798	3716	3559	3901	4020

(folketalsframskrivingar er basert på folketal pr 01.01)

I inntektssystemet vert kommunane kompenserte for auka folketal. Nasjonalt er det forventna noko vekst innan dei fleste aldersgruppene. Kommunar som opplever nedgang vil få ein mindre del av inntektene gjennom redusert utgiftsutjamning som følgje av redusert ressursbehov samanlikna med andre. Prognosen i folketalet synleggjer behovet for rask tilpassing til endra rammevilkår for å halde økonomien i balanse framover.

Folketal pr. 01.07 utgjer grunnlaget for rammetilskotet påfølgjande år. Tal frå SSB viser ein nedgang i innbyggartalet første halvår. 1 juli 2020 er det registrert 3940 innbyggjarar i Vaksdal, ein nedgang på 37 personar sidan nyttår. Det er særleg låge fødselstal og færre eldre som slår ut.

Endra behov og nye krav til tenestene

Regjeringa la fram oppgåvemeldinga vinteren 2015 (St.meld.14), i tillegg kjem nye oppgåver og krav i andre føringar t.d. primærhelsemeldinga St.meld. 26 (2014-2015) m.v. Krav til spesifikk kompetanse, bemanningsnormer og tal stillingar er døme på andre krav som kjem årleg innafor stadig fleire områder.

Vaksdal kommune leverer gode tenester til innbyggjarane i dag. Med nye oppgåver og spesialiserte tenester aukar kravet til kompetanse og kapasitet i kommunane. Mindre kommunar må truleg samarbeide med andre om fleire tenester enn i dag. I planperioden er det nødvendig å fokusere på kjerneoppgåvene og dempe forventningane til auka tilbod utover det. Kommunen må vera ein effektiv organisasjon som utviklar og tar i bruk innovative løysingar som reduserer kostnadane med å levere tenestene på sikt. Innan helse må kommunen levere tenester som er lågare i omsorgstrappa for å kunne levere gode tenester til talet på eldre i perioden 2025-2040.

Framleis høgt investeringsnivå

Med slutføring av bygginga av nye Dale skule og vedtak om bygging av ny skule på Vaksdal, samt utbyggingar innan helse, er investeringsnivået i perioden særdeles høgt for ein kommune på vår størrelse. Desse investeringane reduserer i liten grad driftskostnadane. Låneopptak til investeringar aukar kapitalutgiftene monaleg i planperioden og reduserer handlingsrommet for andre tenester. Det må vere eit mål å auke eigenkapitalen i investeringsprosjekt for å redusere låneopptaket til kommunen. Auka låneopptak i staden for bruk av eigenkapital kan vera freistande i tider med lågt rentenivå men vil vere sær negativt for kommunane sine tenester når renta stig. Opptak av lån bind kommunen sitt økonomiske handlingsrom i 20-30 år framover og gjer kommunen meir sårbar for lokale og regionale/globala endringar.

Samtidig som vedlikehaldsstrategien skal leggst til grunn for arbeidet med verdibevaring, må utgiftene tilpassast det økonomiske handlingsrommet. Finansiering av verdibevaring for heile bygningsmassen må skje over fleire periodar.

Raskare omstilling for å tilpasse oss rammevilkåra i planperioden

Behovet for rask omstilling for å tilpasse oss lågare inntekter og reduserte rammer til tenesteyting vil prege perioden. Auka kapitalkostnader og pensjonskostnader skal dekkast inn samtidig som både krav frå myndigheiter og forventningar i samfunnet aukar. Mange kommunar er i same situasjon.

I Perspektivmeldingen frå regjeringa, som vert lagt fram kvart 4 år, vert det stilt klare krav om prioritering og effektivisering i offentleg sektor herunder kommunane *«der man tidlegare har kunnet imøtekomme etterspørsel på fleire områder samtidig, vil man fremover i større grad måtte prioritere mellom ulike formål. Det kan også bli behov for å nedskalere innsatsen på enkeltområder sammenliknet med i dag»*. I Perspektivmeldinga 2017 vert det trekt fram at det er naudsynt med ein tydelegare prioritering av mål og ein aktiv, systematisk og kontinuerleg innsats for å auke effektiviteten i offentleg sektor.

Perspektivmeldinga skulle eigentleg rullerast i 2020 men regjeringa opplyser på sine sider at pga korona vil denne først være ferdig vinteren 2021. Det er forventa at den nye perspektivmeldinga vil framleis ha høgt fokus på effektivisering og innovasjon i offentleg sektor.

Inntekter

Rammetilskot og skatt

Rammetilskotet vert påverka av folketalutvikling, alderssamansetning og andre demografiske forhold samanlikna med landet samla.

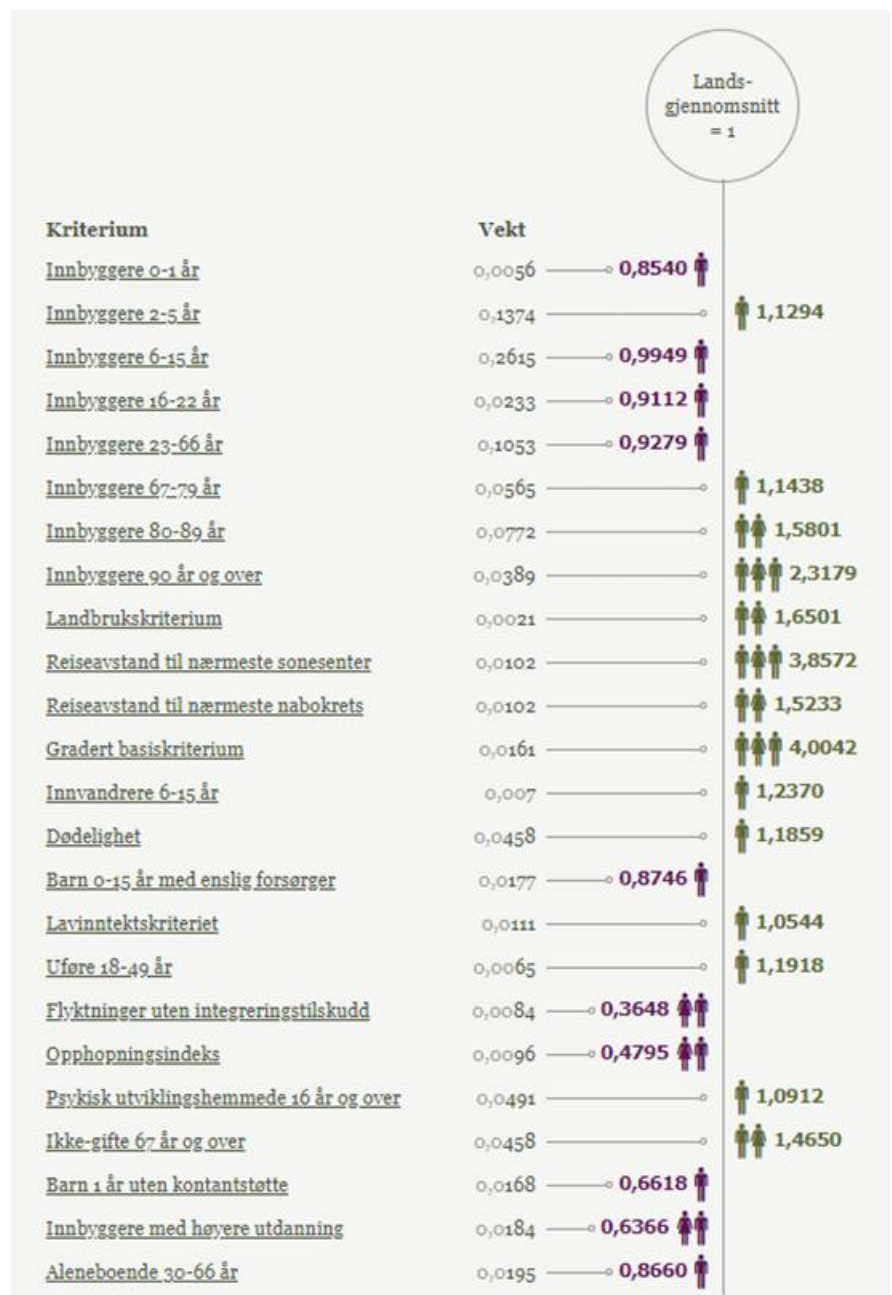
Kostnadsnøklar vert nytta i utgiftsutjamninga. Målet med utgiftsutjamninga er å sette kommunane i stand til å gje innbyggjarane likeverdige og gode tenester.

Kriteria i kostnadsnøkkelen kan i grove trekk delast opp i tre grupper; alderskriteria, sosiale kriteria og strukturelle kriteria. Alderskriteria og sosiale kriteria seier noko om alders- samansetning og leveårsdata i kommunane som påverkar etterspurnaden etter kommunale tenester. Strukturelle kriteria seier noko om variasjon i kostnadsforhold ved kommunen som kan forklare delar av kommunen sine utgifter, som kommunestørrelse og busettingsmønster.

Det er venta reduksjonar i åra som kjem som følgje av demografiske endringar i kommunen, noko som krev tilpassing til endra behov og rammevilkår. Dersom vi legg SSB sin framskriving til grunn med middels nasjonal vekst frametter, og lav vekst for Vaksdal kommune, viser utrekningar at det i planperioden kan påreknast reduksjonar i rammeoverføringane. Inntektsbortfallet stiller krav til større og raskare endringar for å tilpasse oss nye rammevilkår og redusert behov for tenester.

Om det vert nedgang i folketalet slik dei siste prognosane viser, vil det redusere rammeoverføringane til kommunen basert på forventna lavare behov for tenester. Det er lagt til grunn ein viss nedgang i rammetilskott grunna svakare/lågare utvikling enn landet.

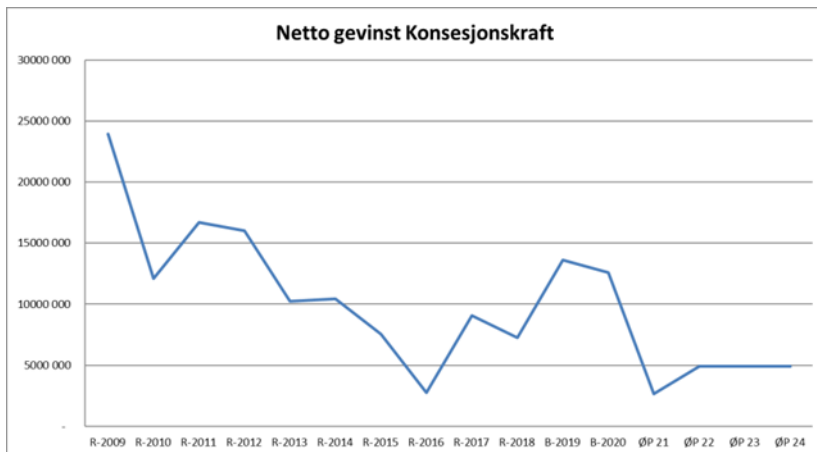
Vaksdal Kommune har ein behovsindeks på 20,46% noko som gjer at kommunen vert kompensert for dei ovannemnde kriteria. Kommunen vert derimot ikkje kompensert for nedgang i folketalet og det inntektsbortfallet det medfører.

Inntekter frå vasskraft

Eigedomsskatt er ein kommunal skatt som kommunen nyttar til finansiering av tenestetilbodet. Største delen av eigedomsskatten kjem frå kraftverka, der skattegrunnlaget for komande år vert berekna av sentralskattekontoret basert på inntekter og kostnader dei siste 5 år. BKK kom med nye prognosar i august 2020 som strek seg fram mot 2025. Desse visar ein klar nedgang i eigedomsskatt frå vasskraftverk i høve til prognosane som kom i 2018. Dei siste åra har vi sett større svingingar i grunnlaget og større risiko for reduksjon.

Kommunen legg til grunn dei siste prognosane for BKK sine kraftanlegg i økonomiplanperioden. Dette medfører ein kraftig nedgang i inntekter frå eigedomsskatt i dei neste åra. I motsetning til tidlegare prognosar som viste ein auke.

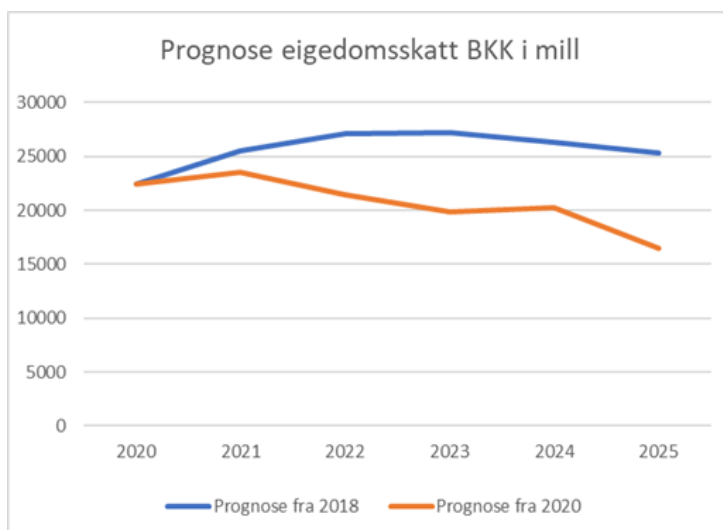
Grunnrenta er auka kvart år i det siste i tråd med reduksjon i selskapsskatten. Med auka grunnrente vert eigedomsskatten i kommunen redusert, sjølv små endringar slår ut på skattedelen frå kraftverk. Kapitaliseringsrenta på eigedomsskatt har lagt fast på 4,5 % sidan 2011. Det gir eit lågare skattegrunnlag for kraftverka. Kommunen er av den oppfatning at kapitaliseringsrenta bør følgje utviklinga over tid i rentemarknaden.

For næring er det maksimal sats på 7 promille. For hus og fritidsbustader er det vedtatt i statsbudsjettet for 2020 at maxsatsen vil verte redusert til 4 promille frå 2021. I takseringa som vart gjort hausten 2019 vart det lagt til grunn ein promillesats på 3,2 og det er dette som er lagt inn i økonomiplanperioden. Ved å auke satsen på bustad og fritid til 4 promille vil det gje kommunen ein ekstraintekter på om lag 2,5 mill i 2021. Det er ikkje lagt til grunn auke i økonomiplanen.

I statsbudsjettet for 2020 vart det mellom regjeringsspartia forhandla fram ein generell reduksjonsats på 30% på alle bustad og fritidseigedomar. Sjølv om dette ikkje heiter botnfrådrag så fungerer det på same måte. Bustad- og fritidseigedomar har fått 30% reduksjon i ny takst gjeldande frå 2020. Eit eventuelt kommunalt botnfrådrag i tillegg vil redusere kommunen sine inntekter ytterlegare. Ved innføring av, til dømes kr 300 000,- i botnfrådrag på bustad og fritid vil dette gje kommunen eit årleg inntektstap på omlag 2,5 millionar. Dette er då inntekter som må dekkast inn andre plassar. Det er ikkje tatt høgde for botnfrådrag i økonomiplan og det er heller ikkje anbefalt å gjere det då de får for store konsekvensar for inntektene og tenestene.

Kommunen har konsesjonskraft som vert omsett i marknaden. Dette salet har gitt Vaksdal kommune store inntekter som har vorte nytta i drifta. Netto gevinst har variert mykje, og fram til 2016 vart denne inntekta kraftig redusert. Konsesjonskrafta for 2019 og 2020 vart seld til over forventa pris, og gevinsten reduserte låneopptaket noko i begge desse åra. Årsakene til auken er samansett, frå global klima- og energipolitikk til situasjonen i kraftmarknaden, teknologiutvikling, CO₂-pris med vidare som påverkar prisane.

Prognose på pris framover visar igjen ein nedgang frå dagens nivå i økonomiplanperioden. Bakgrunnen for dette er mellom anna kraftig reduserte kraftprisar og lågare etterspørsel som følgje av generelt lågare forbruk og auka bruk av andre energikjelder. Signala er at vi må forvente låge inntekter i åra som kjem. Det er gjort følgjande vedtak i KSAK 100/2016 «Ved gevinst ved sal av konsesjonskraft vert 2/3 av gevinsten overført frå drift til investering og 1/3 av gevinsten vert sett av til disposisjonsfond». Det er lagt opp til at dette vert gjort i økonomiplanperioden men utslaga er ikkje så store når prisen er så låg som den er i dag.

Konsesjonsavgift

Ved konsesjonar gitt etter industrikonsesjonslova (ikl) eller vassdragsreguleringslova (Vregl) av 1917, pliktar kraftverkseigarane å betale ein årleg avgift til staten og til dei berørte kommunane. Kraftverk bygd etter reglane i vassressurslova frå 2000 kan også bli pålagt å betale konsesjonsavgift, viss mildare årsproduksjon er over 40 GWh (vrl § 19). Føremålet med konsesjonsavgifta er både å gje kommunane ein del av verdiane som blir skapt ved utbygginga og/eller reguleringa, og dels meint som ein kompensasjon for skader og ulemper av allmenn karakter som ikkje blir erstatta på anna måte. Det er NVE som bereknar avgifta som kraftverkseigarane må betale til kommunane. Midlande skal brukast til næringsformål og er fordelt til lokal næringsutvikling og ulike stimuleringsstilskot. Budsjettert beløp er 3,1 mill pr år i 2021-2024, endeleg inntekt vert berekna av NVE.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er ein særskatt for kraftproduksjonsanlegg, og utgjer 1,3 øre/KWh, kor 1,1 øre går til primærkommunen og 0,2 øre til fylkeskommunen. Naturressursskatten sjåast i saman med inntektsskatt frå forskotsplichtige, og vert ein del av det statlege inntektssystemet. Dette inngår i sentral skatteordning og vert ikkje påverka av lokal eigedomsskatt.

Renteinntekter og utbytte frå andre selskap

Vaksdal kommune mottar utbytte frå BKK etter eigardelen på 0,37%. Frå eit lågt nivå i 2014 har dette auka dei seinare åra. BKK har tidlegare varsla at nivå for utbytte vil vere om lag 1,5 mill for Vaksdal kommune men utbytte som vart motteke i 2019 var i underkant av 2,86 mill. I 2020 vart dette redusert til 2,2 mill og det er varsla lågare utbytte i åra som kjem. I tillegg til BKK er det utbytte frå BiR, Gjensidige og Modalen/Eksingedalen Billag som samla er på om lag 0,5 mill i året. I åra som kjem vert det lagt opp til eit samla budsjett på 1,4 mill. Renteinntekter er budsjettert med 1 mill. Utbytte kan, som finansinntekter, variere kraftig frå år til år og det kan og verte sett til 0,- av selskapa. Som følgje av innspel frå BKK er utbytte og renter sett til 2,425 mill i 2021.

Avkastning på verdipapir – Aksjar og obligasjonar

Pr 31.12.2019 er kommunen sin portefølje på 99,7 mill.

I budsjett for 2019 og 2020 er det budsjettert med ein netto gevinst på finansielle instrument på 1 mill. Dette er ikkje vidareført i økonomiplanperioden. Erfaringar frå året 2020 med utbrotet av korona pandemien visar at porteføljen svingingar i verdi. Dette gjer at kommunen må tilpassar driftsbudsjetta sine til at ein ikkje skal vere avhengig av denne gevinsten som har kome dei siste åra. Avkastninga i 2017 gav ein netto gevinst på 3,8 mill, men denne vart redusert til 645 000,- i 2018. 2018 såg lenge ut til å bli eit bra år for finansporteføljen, men ein nedgang i årets siste månader reduserte denne avkastninga. I 2019 vart avkastninga på 3,9 mill men med utbrotet av korona pandemien vart porteføljen redusert til ein negativt avkastning på ca 5 mill i mars 2020. Dette har betra seg noko pr 1 halvår 2020, men det visar at kommunen kan oppleve store svingingar i porteføljen og at kommunen ikkje kan basere finansieringa av den daglege drifta på avkastning av finansporteføljen. Ein positiv avkastning eit år bør gå til å finansiera investeringar i seinare år.

AKTIVAKLASSE	MARKEDSVERDI NOK	I PROSENT
Bankinnskudd	1 070 818	1,1 %
Sertifikat/obligasjoner	82 387 580	82,6 %
Aksjer	16 286 321	16,3 %
Totalt	99 744 719	100,0 %

Utgifter

Utgiftsnivået i kommunen har over tid vore høgt sett i forhold til tenestene, og inntekter frå konsesjonskraft, eigedomsskatt og avkastning på aksjar har vore brukt til drift. Kommunal drift går i hovudsak til å produsere velferdstenester som helse og omsorg, grunnskule og barnehagetilbod. Drifta er arbeidsintensiv, og løn og sosiale utgifter utgjør dei største utgiftspostane i kommunale budsjett. Samanlikna med landet for øvrig, ser vi at av samla netto driftsutgifter bruker Vaksdal kommune relativt mykje på helse og omsorg. Noko av denne forskjellen kan forklarast med fleire eldre, men kommunen har også eit høgt utgiftsnivå når ein justerer for talet på eldre.

Oversikta under viser kommunen sine netto driftsutgifter (andel) på nokre av dei tenestene som kommunen leverer, sett opp mot landet utanom Oslo.

Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde i %	Landet uten Oslo		Vaksdal	
	2018	2019	2018	2019
Helse- og omsorg	36,7	37,4	49,2	49,2
Grunnskole	23,7	23,6	20,8	22,7
Barnehage	14,3	14,3	11,2	11,3
Eiendomsforvaltning, kommune	9,0	9,0	10,0	10,8
Samferdsel, kommune	1,7	1,8	3,4	3,3
Administrasjon, kommune	7,3	7,4	6,6	5,7
Politisk styring og kontrollvirksomhet, kommune	0,8	0,9	1,5	1,6
Brann- og ulykkesvern	1,5	1,5	2,5	2,6
Sosialsektoren samlet	6,0	5,6	1,3	2,1
Barnevern	3,9	3,7	2,7	2,9

Tenesteområda

Oppvekst

I rammene for tenesteområdet Oppvekst ligg grunnskuletilbod, barnehagetilbod, PPT barnevernstenesta, helsestasjonen, Vaksdal introjenter, Vaksdal frivilligsentral og NAV.

Vaksdal kommune har 4 barnehagar og 5 skular. I tillegg kjøper kommunen skuleplassar til elevar frå Eidslandet skulekrins i Modalen kommune. Kommunen yter òg tilskot til Modalen for førskuleborn frå Eidsland og Eksingedalen som går i barnehage i Modalen.

Dei siste åra har Vaksdal og Stanghelle fått nye, moderne barnehagar og Dale har fått ein ny og framtidsretta skule, samlokalisert med kultursal, kulturskule, symjebasseng og bibliotek. I handlingsplanperioden vil òg Vaksdal få ny skule og Stamnes skule vert bygd om og renovert til eit oppveksttun som skal romme både barnehage og skule. Samstundes som born, elevar og tilsette gleder seg over å kunne ta i bruk nye bygg vil det låge fødselstalet utfordra drifta i tenesta. Prognose for planperioden viser ein forventet reduksjon i tenestebehovet i barnehage med om lag 25 %. Prognose for skule syner ei liten auke i tenestebehov i starten av perioden, medan reduksjon vil møte skule i slutten av planperiode.

I første del handlingsplanperioden er det fleire endringar og nye føringar i nasjonale plan- og lovverk, særleg innan barnevernstenesta. Barnevernsreform 2022 vil utfordra kommunen i forhold til både kapasitet og kompetanse. For å sikra forventet kapasitet og kompetanse må det vurderast om det er tenleg og forsvarleg å fortsetje med eiga barnevernsteneste eller om ein skal søkja samarbeid med andre kommunar.

Gjennomgåande tema i dei nye overordna nasjonale planane for skule og barnehage er folkehelse og livsmeistring, demokrati, medborgarskap og berekraftig utvikling. Tema om folkehelse og livsmeistring krev tett samarbeid med tenestene Vaksdal introjenter, NAV og tverrfagleg teneste for barn og unge.

Læring skal sjåast i lys av at barn og unge skal ha kompetanse til å tileigna seg og bruka kunnskap og ferdigheiter til å meistra utfordringar og løyse oppgåver i kjende og ukjende samanhengar og situasjonar. Kompetanse inneber forståing og evne til refleksjon og kritisk tenking. Med denne forståinga i kompetanse som born og unge treng for framtida må barnehagar og skular vidareutvikle korleis vi legg til rette for læring. Ny overordna del for læreplanane og reviderte læreplanar for skule og ny rammeplan for barnehage vil naturleg verta ein del av ramma for kvalitetsutvikling i barnehagane og skulane våre. Kommunedelplan for Oppvekst skal rullerast i planperioden og denne vil byggja på dei nye nasjonale planane og føringane.

Medverknad skal prega dei daglege aktivitetane og fremjast i styrande prosessar i tenesta.

Mål for tenesteområde Oppvekst 2021 -2024

Born og unge skal ha gode og trygge oppvekst- og læringsmiljø med høg trivsel og høg fagleg kvalitet

- Vidareutvikla bruk av teknologi og digitale verktøy som støtte til læring
- Betra systematisk arbeid med grunnleggjande ferdigheiter i barnehage og småskule, med særleg vekt på språkutvikling og lesing
- Systematiske arbeid for å vidareutvikla inkluderande barnehage- og skulemiljø
- Utvikla skulefritidsordninga i tråd med ny «Rammeplan for SFO»

Born, unge og deira familiar skal møte tenester som gjev eit godt tilbod gjennom heilskapleg og tverrfagleg innsats

- Betre nytta tverrfagleg kompetanse som laget rundt bornet
- Delta i prosjektet «Born og unge sine helsetenester» i samarbeid med kommunane tilhøyrande BUP Voss
- Bidra til å utvikle gode uformelle møteplassar for born og unge saman med frivillige organisasjonar
- Tverrfagleg samhandling og tilrettelegging for god folkehelse i kommunen.

Born og unge skal møte trygge og kompetente vaksne som skaper gode relasjonar og auka læringsutbytte

- Vidarefører barnehage- og skulebasert kompetanseutvikling i tråd med nasjonale føringar og forskingsbasert kunnskap og metodar
- Vidarefører satsing på vidareutdanning for lærarar for å møte kravet til undervisningskompetanse i 2025
- Skular og barnehagar innfører og gjennomfører systematisk metodikk for pedagogisk leiing
- Nytilsette nyutdanna vert fylgt opp og rettleia med god kvalitet
- Vi nyttar teknologi og digitale verktøy som støtte til læring og samhandling for kvalitetsutvikling

Helse og omsorg

Tenesteområdet yter helse- og omsorgstenester til innbyggjarar i alle aldrar med fysiske, psykiske og/eller sosiale funksjonsvanskar. Tenestene strekkjer seg over heile innsatstrappa med førebyggjande helsearbeid, råd og rettleiing, tilrettelegging, diagnostisering og aktivitetstilbod i dei nedste trinna. Re-

/habilitering, miljøarbeid, bistand og helsehjelp i heim og ulike formar for korttidsopphold og behandling finn ein litt lenger opp i trinn som krev noko meir ressurstilgang. Heilt øvst finn ein ressurskrevjande tenester som langtidsplassar på institusjon og spesialiserte plassar som t.d. kommunal akutt døgnplass.

Dei fleste tenester er forankra i dei to sentra som vart etablert gjennom prosjektprogrammet «Lev Vel i Vaksdal» i perioden 2016-2019: Ressurssenteret på Vaksdal og Helsehuset på Dale der ein også finn Vågtech visingsrom for teknologi. Overordna mål for prosjektorganiseringa var å utvikla framtidsretta og gode helse- og omsorgstenester for å møte dei utfordringar som kjem i åra framover, når etterspurnad og behov for tenester aukar samstundes som tilgjengelege ressursar vert redusert. Gjennomført og pågåande utviklingsarbeid samsvarar godt med sentrale krav og føringar til kommunane om å satsa på innovasjon og effektive og kunnskapsbaserte metodar.

Kommunestyret vedtok i juni 2020 nybygg på Jamnetomta på Vaksdal. Dersom kommunen får tilskot frå Husbanken, vil det verta aktivitet knytt til byggeri gjennom heile økonomiplanperioden. Først på Jamnetomta på Vaksdal, og deretter på Helsehuset på Dale.

Frå og med 2020 skal velferdsteknologi vera ein integrert del av helse- og omsorgstenestene. Me har fått god drahjelp i dette arbeidet gjennom deltaking i Nasjonalt velferdsteknologiprogram og Vestlandsprosjektet. Vidare

implementering av velferdsteknologi samt gevinstrealisering vil få stort fokus i heile økonomiplanperioden.

Eldrereforma «Leve hele livet» starta i 2019 og varer fram mot slutten av økonomiplanperioden. Kommunane skal kartleggja behov og utfordringar og gjennom politiske vedtak ta stilling til forslaga i reforma. Tilrettelegging for aldersvenleg og demensvenleg samfunn har stort fokus i satsinga. Innsatsområde og metodar i reforma har svært mykje til felles med det avslutta prosjektprogrammet «Lev Vel i Vaksdal», noko som gir oss eit godt utgangspunkt.

2020 vart året me erfarte korleis ein pandemi kan gi store konsekvensar verda rundt. Framover vil me dra med oss desse erfaringane og jobba for å vera betre budd på liknande hendingar. Det gjeld internt i kommunen og også i interkommunalt samarbeid, med helseføretak og med andre involverte.

Rekruttering samt å opparbeida og vidareutvikla kompetanse må ha fokus i kommande økonomiplanperiode. Me har framleis god fagdekning og høgt kompetansenivå, men me erfarer at det er aukande vanskar med å rekruttera til nokre typar stillingar og særleg til vikariat.

I økonomiplanperioden vert det endringar og tilpassingar innan heile tenesteområdet. Økonomisk vert det krevjande med nedtrekk i stillingar som gir konsekvensar for og medfører endring i tenesteutøving. Grensa mellom offentleg og privat ansvar vert utfordra, og helsepersonell må samarbeida med brukarar, pårørande og frivillige i langt større grad enn tidlegare. Det mest nødvendige må prioriterast, og me må få mest mogleg ut av tilgjengelege ressursar. Samstundes må tenestetilbodet utviklast slik at me er førebudde på framtidige utfordringar.

I samband med gjennomgang og analyse av helse og omsorg i 2020, er følgjande satsingsområde valt for dei neste fire åra:

Figur med satsingsområde er utarbeida av prosjektgruppa saman med Agenda Kaupang. Forankra i styringsgruppa og på dialogmøte 02.09.2020.

Mål for tenesteområde Helse og omsorg 2021 -2024

Det overordna målet er at innbyggjarane skal få forsvarlege og gode tenester innanfor dei ressursar me

har tilgjengeleg.

Best saman. Gjennom samskaping og innovasjonskultur utvikla meir heilskapleg innsatstrapp.

- Nytt eksisterande råd og organisasjonar/grupper for brukarmedverknad på systemnivå.
- Ha fokus på brukarmedverknad på individnivå i møte med brukarar og pårørnde og nytta metodar som fremjar medverknad.
- Leggja til rette for godt samarbeid og god dialog med pårørnde gjennom pårørndemøte, Brukarutval og anna.
- Vidareutvikla samarbeid med frivillige og Frivilligsentral gjennom konkrete samarbeidsprosjekt og egna verktøy som t.d. Friskus.
- Kunnskapsbasert og innovativ utvikling av tenester og metodar.

Kvalitet. Satsing på heiltidskultur og kompetanse, behovskartlegging og koordinerte tenester skal sikra kvalitet i tenestetilbod.

- Målretta arbeid med kompetanseheving for tilsette samt spreing av bevisstheit og kunnskap.
- Saman med tilsette sine representantar arbeida for heiltidskultur og turnusordningar som gir større valmogelegheit og kan virka rekrutterande.
- Nytt metodar som kartlegg ressursar og har meir fokus på tidleg innsats og gruppebasert oppfølging samt habilitering/rehabilitering.

Framtidsretta tenester. Fokus på tenester i eigen heim før institusjonsplass og smartare helsetenester med bruk av teknologi skal sikra berekraftig økonomi og framtidsretta tenester.

- Utvikla dei to sentra på Vaksdal og Dale i tråd med behov, føringar og styringsdokument.
- Bygningar og uteområde som er tilrettelagt for brukarar og hensiktsmessige for drift.
- Auka kjennskap til teknologi og mogelegheiter teknologien gir gjennom informasjon, visingsrommet «Vågtech», kurs, vidareutdanning, nettverk, temamøte m.m.
- Tilpassa tenester, kartleggja og realisera gevinstar etter kvart som nye produkt og metodar vert tekne i bruk.

Aktivitet, deltaking og meistring heile livet. Tidleg og tverrfagleg innsats skal gjera det godt å leva i eigen heim.

- Vidareutvikla tenester på dei nedste stega i innsatstrappa.
- Tverrfagleg samhandling og tilrettelegging for god folkehelse i kommunen.
- Styrka tverrfagleg samarbeid for å betra pasientforløp og få meir samanheng i tenestene.
- Gjera informasjon enkel, lett tilgjengeleg og forståeleg, m.a. ved å nytta «Klart språk».

Mål og satsingar er i samsvar med FN sine berekraftmål, og då særleg nr. 3 god helse, nr. 5 likestilling, nr. 10 mindre ulikheit og nr.17 samarbeid for å nå måla.

Helse og omsorg ønskjer slik som FN å framheva mål nr. 17 som det målet som bidreg til å nå alle dei andre. Dei utfordringar me står overfor, kan ikkje noko tenestekområde eller faggruppe løysa åleine. For å skapa ein attraktiv kommune med gode levekår, bra folkehelse, berekraftig økonomi og gode tenester, må me alle samarbeida. Det gjeld internt i kommunen, våre tilsette, politikarar og administrasjon, med innbyggjarar og brukarar og også ut over kommunegrensene.

Samfunnsutvikling

Kommunen står overfor store utfordringar med omsyn til demografiske endringar, klima- og miljø, og folkehelse. Heilskapleg utvikling vil vere avhengig av ei samordna bustad-, areal- og transportplanlegging som kan bidra til effektiv arealbruk og eit meir miljøvenleg transportsystem. Utbygging av ny veg og bane gjennom kommunen gjev grunnlag for ei slik utvikling, men er også krevjande med omsyn til traséval, plassering av massar og andre konfliktområde.

Vaksdal har mykje utpendling i dag og det ligg potensiale for folketalsvekst som følge av eit raskare og tryggare transportsystem i framtida. Kommunen legg til rette for utvikling særleg gjennom områdereguleringsplanar for stasjonsbygdene Stanghelle og Vaksdal, knytt opp til fellesprosjektet ny veg og bane (K5).

Utbygging og fortetting i stasjonsbygdene er viktig for å realisere samfunnsnyttan knytt til ny veg og bane. Vaksdal som liten kommune vil ha utfordringar med å skape ei slik utvikling åleine, her er ein avhengig av samarbeid både med nabokommunar og andre offentlege samt private aktørar for å lukkast. Vaksdal nyttar nærliggjande sentrum, som Voss og Bergen, til mange service- og tenestefunksjonar, og har såleis eit nært forhold til begge desse stadane. Regionalt samarbeid og eit godt, desentralisert tenestetilbod er i tråd med planstrategien til Vestland Fylkeskommune. Konkurransen om nyetablerarar med dei andre områda og kommunane i Bergensområdet vil likevel framleis vere stor.

Næringslivet i Vaksdal er i dag eit relativt lite miljø og det er låg aktivitet innan plan og bygg. Første byggesteg på Tettaneset på Stanghelle er no ferdigstilt, andre byggesteg er lagt ut for sal, og planen er oppstart i 2021.

Folketalsauke er ei hovudmålsetjing for kommunen og ligg til grunn for arbeidet med bustadutvikling, næringsutvikling og tenesteutvikling i kommunen fram mot 2040. Rådmannen legg til grunn at kommunen er ein aktiv samfunnsutviklar gjennom:

- godt samarbeid med innbyggjarar og frivillige lag og organisasjonar,
- arbeid med gode løysingar i planlegginga av statleg plan for ny veg og bane for Arna – Stanghelle,
- utarbeiding av områdeplanar for utvikling av Vaksdal og Stanghelle.

Vaksdal kommune har **samhald, open og nyskapande** som verdier. Verdiane speglar eit samfunn der ein bryr seg om kvarandre. Lokal identitet gjennom mangfald, landskap, kultur, historie og næringsliv er viktige berebjelkar i lokalsamfunnet. Å vere bynær er ei viktig føremon for utvikling av kommunen.

God samfunnsutvikling blir skapt gjennom samspel mellom innbyggjarar, næringsliv, det offentlege og organisasjonslivet i kommunen. Det blømande og mangfaldige kulturlivet i kommunen er eit døme på det. Gjennom å synleggjere og vidareutvikle våre fortrinn kan me auke vår attraktivitet for å skape folkevekst og bulyst her i randsona til byen.

Kommunen forvaltar store verdier knytt til infrastruktur. Det er gjort ei kartlegging av tilstanden for kommunale vegar og bygg. Arbeidet syner at tilstanden på det kommunale vegnettet i hovudsak er god, medan det står dårlegare til med dei kommunale bygga.

Store investeringar vert no gjort i nye offentlege bygg i kommunen. I 2020 opna nye Dale barne- og ungdomsskule, det er også planlagt både ny skule i Vaksdal og nytt bygg for helse og omsorg.

Kommunen har svært stor bygningsmasse sett i høve til folketallet. Eit berekraftig vedlikehald av kommunale bygg vil krevje at kommunen reduserer og effektiviserer bygningsmassen monaleg. Ambisjonsnivået for tilstand på bygga vil i større grad måtte tilpassast til dei strukturval som vert gjort for tenestene våre. Fleire av bygga våre treng avhendast for å redusere driftskostnadene slik at me kan prioritere bygg for kommunal tenesteproduksjon.

Store investeringar i økonomiplanperioden gjer det naudsynt med større tiltak for å redusere driftsnivået.

Målsettingar i økonomiplanperioden forankra i verdi og hovudmål i kommuneplanen:

SAMHALD	OPEN	NYSKAPANDE
Vaksdal kommune skal vere ein inkluderande og trygg stad å bu for alle.	Stasjonsbyane Vaksdal, Dale og Stanghelle er attraktive sentra som inviterer til aktivitet.	Vaksdal kommune er proaktiv, og vil vere robust til å handtere dei endringane ein møter.
Støtte til- og samarbeid med eldsjeler og lag organisasjonar om kulturarrangement, turløyper og nærmiljøanlegg.	Vidareutvikling av Stanghelle vest	Auka sambruk i kommunale bygg, nye skulebygg på Vaksdal og Dale.

Mål og satsingar er i tråd med FN sine berekraftmål, særleg nr. 6 reint vatn og gode sanitærforhold, nr. 9, innovasjon og infrastruktur og nr 11, berekraftige byar og samfunn.

Fornyng av vatn- og avlaupssystemet i kommunen er ein kontinuerleg pågående prosess. Det nye vassverket i Sædalen, er eit døme frå 2020. Mykje arbeid vert lagd ned i ei trygg, stabil og høgkvalitets vassforsyning. Ei heilskapleg utvikling av kommunen med samordna bustad-, areal- og transportplanlegging, med ei innovasjonsdreven eigedomsforvaltning vil kunne gi redusert ressursbruk og auka livskvalitet for våre innbyggjarar. Utvikling av tettstadane våre som bustad- og handelsstader med tilrettelegging for lokale arbeidsplassar og gode moglegheiter for miljøvennleg pendling aukar attraktiviteten til Vaksdal kommune også for potensielle tilflyttarar. Nye skuler på Dale og Vaksdal løfter dei unge inn i ei ny tid, og bidreg til å ta vare på og legge til rette for gode vilkår for oppvekst og levkår i Vaksdal kommune.

Agnavika Badeplass Stanghelle

Budsjett 2021

Økonomiplanen er retningsgivende for årsbudsjettet. Føresetnader med inntekter og utgifter er oppdatert basert på inntektssystemet, folketal pr 1.7 og andre endringer.

Frie inntekter

Dei samla frie inntektene (rammetilskot og skatt) for Vaksdal kommune vert berekna til om lag 276,3 mill i 2021. Endra folketal, endra kriteriedata for kommune, innlemming av øyremarka tilskot i ramma, ny kostnadsnøkkel og svak skatteutvikling medfører at inntektene er på omlag same nivå som i 2020. Justert for endra ressursinnsats, auka pensjonskostnader, løns- og prisvekst samt betydeleg auka kapitalutgifter dei siste åra betyr dette stramme rammer og trong for omstilling og effektivisering i 2021 og åra frametter. Det er ikkje venta busetting av flyktningar i 2021.

Folketal pr 1.juli 2020 ligg til grunn for rammetilskotet neste år. Vaksdal kommune hadde etter oppdaterte kriteriedata frå departementet pr 1.juli i år 3940 innbyggjarar, mot 4034 pr 01.07.19. Dette er ein nedgang på heile 94 personar frå forrige år. Det det kommunale inntektssystemet reduserer dette behovet for inntekter i form av rammetilskot og skatt. Det kan vere verdt å merke seg at av nedgangen på 65 så kjem 47 personar frå den delen av befolkninga som vert rekna som den skattebetalande delen av befolkninga.

	01.07.2019	01.07.2020	Endring	Endring %
Innbyggere 0-1 år	72	67	-5	-5,7 %
Innbyggere 2-5 år	206	184	-22	-10,9 %
Innbyggere 6-15 år	482	469	-13	-2,7 %
Innbyggere 16-22 år	314	312	-2	-0,6 %
Innbyggere 23-66 år	2 154	2 107	-47	-2,1 %
Innbyggere 67-79 år	508	504	-4	-0,8 %
Innbyggere 80-89 år	219	219	-	0,0 %
Innbyggere 90 år og over	79	78	-1	-1,3 %
Innbyggere ialt	4 034	3 940	-94	-2,3 %

Rammetilskot og utgiftsutjamning utgjer 153,0 mill og skatt inkl. inntektsutjamning utgjer 121,5 mill. Isolert sett utgjer utgiftsutjamninga 44,9 mill og inntektsutjamninga 12,6 mill. Distriktstilskot utgjer 4,8 mill i 2021.

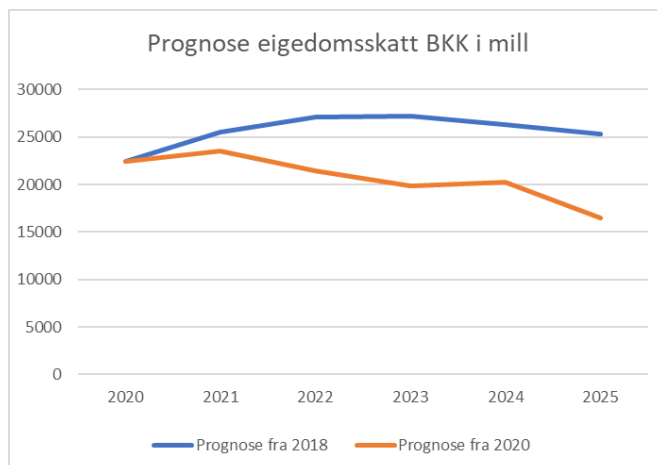
Utgiftsutjamninga har ein nedgang for Vaksdal kommune, då kostnadsindeksen vert endra frå 1,2046 i 2020 til 1,1957 i 2021. Dette utgjer omlag 1,9 mill i redusert rammetilskot og er inkludert i tala over.

I oversikt frå Fylkesmannen har Vaksdal Kommune ein mindre auke i dei sentrale inntektene enn snittet i Vestland fylke og landet elles. Grunnen til dette er mellom anna reduksjon i folketal og dermed ikkje same inntektsbehov som dei andre kommunane. Men tenestebehovet endrar seg ikkje i tråd med inntektssystemet og kommunen får dermed strammare rammar i 2021 enn i 2020 og må levere dei same tenestene for mindre pengar.

Andre inntekter

Eigedomsskatt

Omsetning siste 5 år ligg til grunn for eigedomsskatt frå kraftverk. Føresetnadene som ligg inne i økonomiplanen er basert på BKK sine prognoser og vurdert opp mot siste utvikling i kraftmarknaden. Oppdaterte prognosar viser ein dyster utvikling i kraftinntektene frå BKK. Tidlegare prognosar som vi fekk i 2018 ser ikkje ut til å slå til og vi må derfor nedjustere anslaga tilsvarande. Låg kraftpris og frådrag for kostnader gir redusert resultat for BKK og er del av forklaringa på at eigedomsskatten frå selskapet synk så dramatisk. I staden for at inntekta aukar i 2021 så vert den redusert. I 2025 er nytt anslag 10 millionar lågare enn tidlegare og det er berre det året.

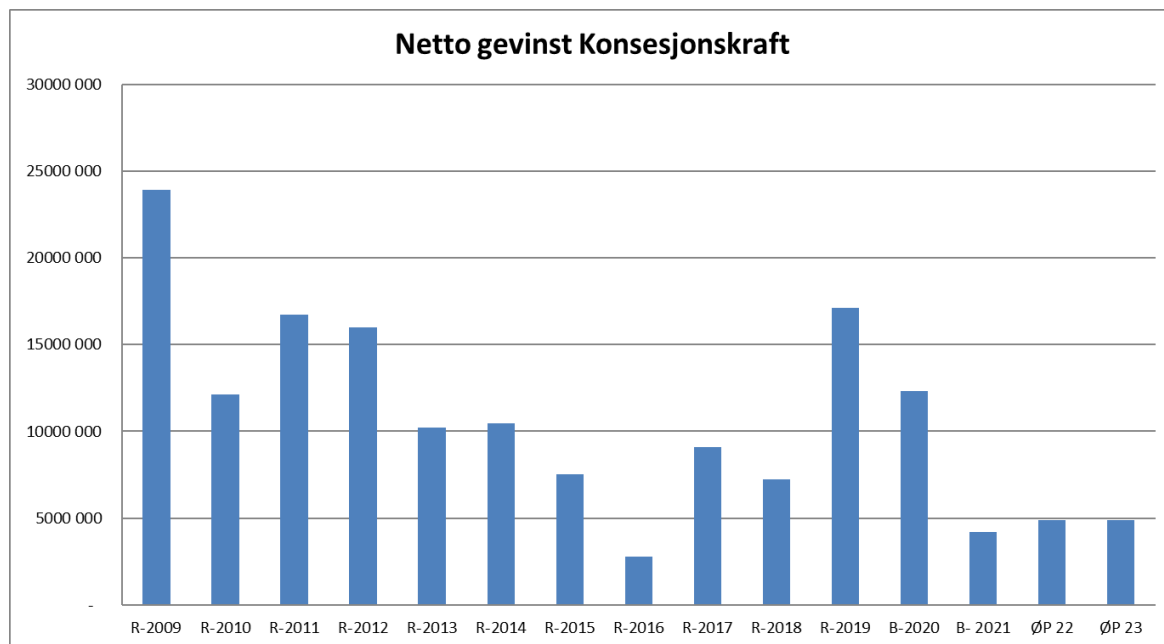

Hausten 2019 vart det gjennomført alminneleg taksering av eigedomsskatt. Ved framlegg av budsjettet for 2020 vart det vedteke ein sats på 3,2 promille for bustad og fritid og 7 promille for næring. Denne er vidareført i 2021 budsjettet. Ved å auke satsen for bustad og fritid til 4 promille vil dette gje omlag 2,5 millionar i ekstraintekter. Dette er ikkje innarbeida i tala i rådmannen sitt forslag. I 2020 blei det i statsbudsjettet vedteke ein reduksjonsfaktor på 30%. Dette reduserer skatten tilsvarande. Å vurdera botnfrådrag vil redusere inntekta ytterlegare og dette må då evt. dekkjast inn på andre områda. Det blei i statsbudsjettet for 2020 vedteke ein makssats på 5 promille for eigedomsskatt på bustader og fritid. Det var også forslag om ytterlegare reduksjon til 4 promille i 2021 og denne er følgt opp i forslag til statsbudsjett for 2021. Om dette blir vedtatt får vi vite ved behandling av statsbudsjettet i haust men satsen i Vaksdal Kommune er uansett lågare enn det. Det kan derfor vere rom for å auke satsen til 4 promille. Kommunestyret vedtar skattesatsen i samband med årsbudsjettet, i framlegget er inntekta derfor stipulert. Det er budsjettet med eigedomsskatt frå vasskraftverk (BKK) med 23,5 mill i 2021. I økonomiplanperioden viser prognosen ein nedgang til 20,2 mill i 2024, og ned til 16,4 mill i 2025.

I 2021 er det ikkje vidareført at 2 mill av eigedomsskatten vert overført frå driftsbudsjett til investeringsbudsjett, for å dempe størrelsen på låneopptaket.

Sal av konsesjonskraft

Kommunen har konsesjonskraft som vert seld i kraftmarknaden. I økonomiplanen er det lagt til grunn mindre overskot ved sal av konsesjonskraft grunna forventta låge salsprisar og auka innmatingskostnader. Gevinsten har vorte redusert over tid og svingar frå år til år. Frå botnnivå i 2016, løfta kraftprisen seg uventa i ein kort periode i 2017, for så å falle i 2018. Krafta for 2019 og 2020 vart seld til ein høg pris og gav eit nyttig bidrag til å finansiere investeringane. Frå sal i 2019 til 41,1 øre vart salsprisen for 2020 redusert til 38,8 øre. Krafta for 2021 er selt til 22,42 øre. I budsjettet er det lagt til grunn vidareføring av vedtatt «handlingsregel» for bruk av inntektene frå salet. Gevinsten reduserer låneopptaket for 2021 med ca. 1,4 mill. Prognosane framover visar framleis lågt nivå i åra som kjem.

Konesjonsavgift

Inntekter frå konesjonsavgift er budsjettert med 3,1 mill i 2021, og vert overført til bundne fond. Det er NVE som bereknar avgifta som kraftverkseigarane må betale til kommunane. Midlande vert brukt til lokal næringsutvikling og ulike stimuleringstilskot.

Inntekter frå fond

Frå Næringsfondet tek vi inn samla 1.675.000,-. Til drift av Vaksdal Næringssekskap går 1 mill, kr 300.000,- går til etableringstilskot og kr 375.000,- går til renter og avdrag.

Havbruksfondet: Frå 2016 skal 80 prosent av inntektene frå framtidig vekst i oppdrettsnæringa fordelast gjennom Havbruksfondet til kommunar og fylkeskommunar. Ved fordeling av midlane vert det lagt til grunn klarert lokalitetsbiomasse pr 1. september. Alle kommunar og fylkeskommunar, som har klarerte lokalitetar for oppdrett av laks, aure og regnbogeaure i sjøvatn, får ein respektiv del av inntektene. Vaksdal får tildelt sum på hausten og det er venta låg utbetaling i 2021. Det er ikkje budsjettert med utbetaling i 2021.

Renteinntekter og utbytte

Utbytte frå BKK varierer frå år til år men har i dei seinare år auka frå eit lågt nivå i 2014. Kommunens eigarbrøk er på 0,37% men det er forventa at nivå på utbytte vert redusert i takt ned lågare resultat i BKK. Siste tal frå BKK i 2020 viser at resultatet er lågt og kommunen må derfor forvente ein nedgang i utbytte. Det vert i 2021 budsjettert med 1,4 mill. i utbytte, men BKK kan gjere endringar i sin utbyttepolitikk som påverke dette. I tillegg har kommunen utbytte frå Modalen/Eksingedalen Billag, Bir og Gjensidige på om lag 0,5 mill årleg. Renteinntekter vert om lag 1,0 mill.

Avkastning på verdipapir - Aksjar og obligasjonar

Pr 1 tertial 2020 er kommunen sin portefølje samla 97,2 mill. Dei siste åra har avkastninga vore positiv for kommunen, men korona pandemien påførte finansmarknaden betydelege kursreduksjonar. I mars/april 2020 viste resultatet så langt på porteføljen negativt 5 millionar, men har etter det reist seg til nesten 0 nivå. Prognosane framover i perioden er usikre og avheng av fleire faktorar som t.d. storleiken på eigen portefølje og utviklinga i verdsøkonomien medrekna utviklinga av korona pandemien. Utviklinga i makroøkonomien har innverknad på avkastninga på porteføljen og noko kommunen ikkje kan påverke. I økonomiplan 2021-2024 er det lagt til grunn at det ikkje skal budsjetterast med avkastning på verdipapir. Det har i både 2019 budsjettet og 2020 budsjettet blitt budsjettert med 1 mill i avkastning ved den politiske behandlinga men det er ikkje anbefalt å gjere det vidare gitt den usikkerheita verda er i nå.

Pr 2 tertial 2020 er porteføljen sett saman slik:

AKTIVAKLASSE	MARKEDSVERDI NOK	I PROSENT
Bankinnskudd	11 229 008	11,2 %
Sertifikat/obligasjoner	73 372 481	73,0 %
Aksjer	15 873 840	15,8 %
Totalt	100 475 329	100,0 %

Brukarbetaling og gebyrinntekter

Det vert ikkje lagt opp til ei generell prisauke i årets budsjett på område som ikkje er regulert av lovverk.

Vatn- avlaup og renovasjon (VAR) er sjølvkostområde og gebyra skal dekke utgiftene. Oversikt over avgifter og gebyr følger framlegg til budsjett til formannskapet. Vaksdal Kommune kjøper tenester for skjenkekontroll og kontroll av tobakksal frå Kvam Herad.

Utgifter

Renter og avdrag

Renter og avdrag er budsjetttert ut frå investeringsbudsjett 2021. Renteutgiftene er budsjetttert med ei rente på 1,6% i 2021 og 2022 og 2,0% i 2023 og 2024. Det er forventa at renta skal opp, men når er det vanskeleg å spå. Med å budsjettere med ei rente på 1,6% i 2021 må kommunen ha nokre lån i korte sertifikatpapir. Desse gir låg rente men kan ha ein refinansieringsrisiko. Det må derfor heile tiden vurderast størrelsen på desse låna opp mot tilgjengelege bankinnskot.

Overført frå drift til investering

Det vert ikkje lagt opp til overføring av 2 mill frå eigedomsskatt, jf. vedtak frå 2017. Dette vedtaket gjekk ut 2020 og er ikkje vidareført i 2021. 2/3 av forventa gevinst på sal av konsesjonskraft er overført frå drift til investering i samsvar med kommunestyret sitt vedtak, dette er berekna til om lag 1,4 mill i 2021.

Pr 31.12.2019 var gjelda 89% av brutto driftsinntekter mot 57% på same tid i 2018. Kommunen ligg derfor godt over målsetjinga på 50%, og det er venta at dette vil auke jf. vedteken investeringsplan. Det blir viktig å bruke meir av driftsmidlane til å finansiere investeringane. Dersom lånegjelda aukar ytterlegare, slik det er lagt opp til, vil dette få ytterlegare konsekvensar for tenestetilbodet i kommunen. Auka utgifter til renter og avdrag skal dekkast før tenestemåla får tilført midlar i budsjetta og rammene vert derfor redusert når kapitalutgiftene aukar.

Covid-19/Korona

I budsjettet for 2021 er det ikkje tatt høgde for auka kostnader til bruk i Korona pandemien. Statsbudsjettet som er lagt fram tar heller ikkje høgde for dette men det har komme ein tilleggsvurdering, og tilleggsløyving til kommunane for å dekke ekstra utgifter i 2021. Denne er førebels sett til 7,3 mrd. Kommunen sine utgifter med korona i 2021 må tilpassast den ekstra løyvinga som måtte komme og fordeling av midlane på kommunenivå er ikkje klart når budsjettet vert lagt fram.

Overføring til Vaksdal kyrkjelege fellesråd

Vaksdal Kommune har motteke budsjettforslag frå Vaksdal Kyrkjelege fellesråd for budsjett 2021, og for planperioden 2021 til 2024. Tilskotet dei to siste åra til kyrkja er 3,850 mill. I tillegg yter kommunen tenester på gravplassane over eige budsjett jf. vedtak, og løyver midlar til investeringar. Den kommunale drifta har vorte redusert kvart år medan samla yting til kyrkja har auka. I budsjettframlegget er tilskotet til VKF vidareført med lik sum i 2021.

I forslaget frå Vaksdal kyrkjeleg fellesråd for budsjett 2021, er eit ønske om at ramma overført frå kommunen, eksklusiv investeringar, auka frå 3,850 mill i 2019 og 2020, til heile 6,620 mill for 2021. Altså ein auke på heile 2,77 mill. Dette er ein auke i ramme på omlag 72%.

Vaksdal kommune har lågare rammar i 2021 enn i 2020 og rådmannen har ikkje funnet moglegheit å innfri dette ynskje. Det er viktig at det er samsvar mellom vedtak av budsjett for Vaksdal kommune og budsjett for kyrkja, så dersom det er ønskjeleg frå politisk nivå å innfri ynskje frå kyrkja så må det reduserast i dei kommunale einingane tilsvarende.

Oversikt over tilskot og tenester dei siste åra:

	2017	2018	2019	2020	2021
Administrasjon (tilskot)	3 400 000	3 600 000	3 850 000	3 850 000	3 850 000
Gravplassar (tenester)	765 440	780 820	1 200 000	1 200 000	1 200 000
samla	4 165 440	4 380 820	5 050 000	5 050 000	5 050 000

Tilskotet til kyrkjeleg administrasjon har hatt ein mindre auke sidan 2016.

Kommunen yter også tenester på gravplassane etter inngått avtale. I ein del år fakturerte kommunen fellesrådet etter medgått timer. I seinare år er dette ytt som tenester etter ein tenesteytingsavtale. Arbeidsmengda og kostnaden kan variere noko frå år til år. Ved inngåing av avtalen i 2011 vart kostnaden anslått til kr 800.000 som vart verdien på avtalen. I 2014/15 vart det endringar i tenester og betalingsordning. Dåverande avtalen vart indeksregulert årleg.

I budsjettbehandlinga hausten 2018 vedtok kommunestyret ei endring med utgangspunkt i tenesteytingsavtalen frå 2011. Verdien (kostnaden) ved tenesta vart vedtatt i budsjettet for 2019. For å ta høgde for 2019 - verdien av tenestene i den reviderte avtalen, vart årleg ramme auka til kr 1 200 000. Dette vart samfunnsutvikling si økonomiske ramme for å utføre tenestene i avtalen. I budsjettframlegget er ei vidareføring av ramme for tilskot og tenester lagt til grunn i budsjettet 2021.

I investeringsbudsjettet er det årleg løyvd kr 200.000 som fellesrådet disponerer fritt til mindre investeringar. Av større tiltak er det sidan 2018 løyvd midlar til rehabilitering Dale kyrkje og arbeid med ny gravplass på Dale, samla kr 12,5 mill om ramme for Dale gravplass vert vedtatt for 2021/2022.

Budsjettskjema

Budsjettskjema løyvingsoversikt – drift gir ei samla oppstilling av frie disponible inntekter, renter og avdrag, avsetningar, og kva som er fordelt til investering og drift. I tråd med ny forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsrekneskap og årsmelding vert budsjettet for 2020 satt opp med nytt oppsett.

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Rekneskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021 Rådmannens forslag
Rammetilskudd	161 256	166 605	164 932
Inntekts- og formueskatt	109 454	107 172	111 349
Eiendomsskatt	32 765	36 251	40 200
Andre generelle driftsinntekter	6 096	3 100	5 300
Konsesjonskraft	17 323	12 300	4 200
Sum generelle driftsinntekter	326 894	325 428	325 981
Sum bevilgninger drift, netto	289 246	284 603	280 069
Kostnader finansiert ved bruk av fond i einingane	2 885	2 869	3 833
Avskrivninger	22772	25000	30500
Sum netto driftsutgifter	314 903	312 472	314 402
Brutto driftsresultat	11 991	12 956	11 579
Renteinntekter	6022	800	1000
Utbytter		2700	1425
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	4037	1000	0
Renteutgifter	7 768	12900	10 800
Avdrag på lån	22975	24100	31 912
Netto finansutgifter	-20 684	-32 500	-40 287
Motpost avskrivninger	22772	25000	30500
Netto driftsresultat	14 079	5 456	1 792
Disp. eller dekning av netto driftsresultat			
Overføring til investering	-10 721	-8 090	-2 800
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-1 426	-852	-1 153
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-1 873	3 487	2 161
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-14 020	-5 455	-1 792
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	-	-	-

Budsjettskjema 1B – driftsbudsjettet viser nettoløyping per rammeområde
Skjemaet er utgangspunkt for økonomistyringa.

Budsjettskjema 1B - Drift	Rekneskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Rammer 2020	289 245	284 603	280 069
Fordelt slik:			
Fellesområde økonomi	27 395	32 905	32 760
Tenesteområde Helse og omsorg	128 566	121 000	120 172
Tenesteområde Oppvekst	97 312	94 963	92 525
Tenesteområde Samfunnsutvikling	43 972	43 735	42 612
Bruk av premiefond	- 8 000	- 8 000	- 8 000
		-	
Korrigert for:		-	
Bruk av fond	5 797	4 231	5 194
Avsetning til fond	- 2 912	- 1 360	- 1 360
Sum bevilgninger drift (Jf. §5-4)	292 130	287 474	283 903

Netto driftsresultat er på eit alarmerande lågt nivå i budsjett 2021. Med netto bruk at disposisjonsfond og reduserte overføringer til investering frå tidlegare år reduserer kommunen både fonda men også bruk av eigenkapital i investeringane. Dette gjer utslag på netto driftsresultat som for 2021 budsjettet er på låge 0,43%. For å oppfylle målalet burde dette vært på 1,75% og talet for 2021 gjer at kommunen begrensar det økonomiske handlingsrommet ein har. I åra frametter må kommunen få lågare driftsnivå og auke avsetningane/eigenkapitalandel i investeringar for å oppnå målalet på netto driftsresultat og for å få ein berekraftig og robust økonomi.

Økonomisk oversikt drift etter nytt oppsett jf. ny forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsrekneskap og årsberetning

			Budsjett 2021	
			Rådmannens	
Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2019	Budsjett 2020	forslag	
Driftsinntekter				
Rammetilskudd	161 256	166 605		164 932
Inntekts- og formuesskatt	109 454	107 172		111 349
Eiendomsskatt	34 053	36 251		40 200
Andre skatteinntekter	3 765	3 100		3 100
Andre overføringer og tilskudd fra staten	40 558	7 282		6 710
Overføringer og tilskudd fra andre	44 463	49 731		44 412
Brukerbetalinger	18 518	18 600		19 043
Salgs- og leieinntekter	21 884	25 813		24 725
Sum driftsinntekter	433 951	414 554		414 471
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	208 464	205 141		201 358
Sosiale utgifter	58 618	62 999		60 968
Kjøp av varer og tjenester	105 488	92 788		96 255
Overføringer og tilskudd til andre	26 620	15 669		13 813
Avskrivninger	22 772	25 000		30 500
Sum driftsutgifter	421 962	401 597		402 894
Brutto driftsresultat	11 989	12 957		11 577
Finansinntekter				
Renteinntekter	2 346	800		1 000
Utbytter	3 675	2 700		1 425
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	4 036	1 000		-
Renteutgifter	7 769	12 900		10 800
Avdrag på lån	22 975	24 100		31 912
Netto finansutgifter	- 20 687	- 32 500	-	40 287
Motpost avskrivninger	22 772	25 000		30 500
Netto driftsresultat	14 074	5 457		1 790
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
Overføring til investering	- 10 721	- 8 090	-	2 800
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	- 1 426	- 852	-	1 153
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	3 837	3 487		2 161
Dekning av tidligere års merforbruk				
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	- 8 310	- 5 455	-	1 792
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	5 764	-		-

Investeringar

Vedteken Økonomiplan 2021 – 2024 er lagt til grunn for framlegg til kapitalbudsjett for 2021.

Investeringar går ofte over fleire år, samla oversikt over aktivitetar/prosjekt i året er vist i tabellen på neste side og omtalt i teksten. Årene vidare i planperioden er vist med samlepostar i økonomiplanen. Kommunar har løpande investeringar til fornying av utstyr og anlegg som t.d infrastruktur, kart/geodata, maskinpark og datautstyr med vidare. Andre særskilte prosjekt førekjem i periodar.

Større rehabilitering/nybygg av kommunale eigedomar er særskilte tiltak.

Tiltak på investeringsplan 2021

Felles økonomi

Investeringar i kyrkja i tråd med vedtatt investeringsplan. Det er lagt inn midlar til ny gravplass Dale i 2021-2022 i tillegg til fast pott kr 200.000. Midlar til investeringar for å innfri lov og forskriftskrav for arkiv fortsett. Arbeidet er i regi av interkommunalt arkiv i fylket, er pålagt, og skal ivareta lovkrav til våre arkiv. Midlar IKT/Digitalisering gjeld i hovudsak felles satsingar i IKT samarbeidet. Dette er ein fast post til finansiering av IKT verktøy og digitalisering i kommunen. Satsinga skal gi gevinstar for tenester, kvalitet og økonomi. Kommunesamarbeidet aukar satsinga på digitalisering og innovasjon i 2021 og dekker dette gjennom opptak av nye kommunar. Innbyggartenester og samhandlingsløysingar har høgast prioritet i handlingsplanen i tillegg til m.a. innføring av nye nasjonale løysingar, automatisering av tenester og prosesser og ein del mindre prosjekt lokalt. I 2021 er det mellom anna sett av midlar til samhandlingsløysing og chattefunksjonar, personvern og sikkerheit, system for testing og vaksinehandtering Covid 19, arkivfunksjon i Teams, oppgradering diverse fagprogram og arkiv, innbyggjarløysingar plan og byggesak og ymse modular innafor ulike fagområde.

Helse og omsorg

Midlane til nytt bygg på Vaksdal er vidareført og justert i tråd med nye vedtak juni 2020. Hausten 2020 pågår eit intensivt arbeid for å få ferdig søknad til Husbanken om midlar til prosjektet og det er lagt til grunn at ein får nytte Husbanken sine låne- og tilskotsordningar til dette prosjektet. Ombygging på Dale er lagt inn etter nybygget til slutt i økonomiplanperioden. Kommunen er med i Vestlandsprosjektet og det nasjonale arbeidet med eHelse mellom anna om kompetanseutvikling, velferdsteknologi og digitalisering i helsesektoren. Første runde med investeringar er snart gjennomført, neste del er lagt inn i 2021. Nasjonale løysingar og føringar ligg til grunn for satsinga.

Oppvekst

Midlar til nybygg Vaksdal skule er lagt inn i samsvar med vedtatt kostnadsramme for prosjektet. Midlar til uteområde skular og barnehage er vidareført.

Samfunnsutvikling

Det er vidareført midlar til investeringstiltak for kommunale bygg kvart år i perioden, her aukar behovet kvart år, jf. tilstandsrapportar. I fleire leiligheiter og andre kommunale bygg er det behov for rehabilitering. Generell pott til ulike tiltak knytt til nærmiljø, møteplassar, grøntanlegg og trafikksikring er auka i 2021 for å kunne finansiere trafikksikring på Dale. Forslag til tiltak går fram i eiga sak. Under klima og miljø er det midlar til sikringstiltak mot ras, flaum og overvatn, her er det avdekka større behov. Det er sett av noko midlar til planlegging i 2021, men det er usikkert om dette dekker ambisjonsnivået i kommunal planstrategi. Det er behov for utstyr i ny brannstasjon og ny brannbil, i tillegg til kjøp av ein mindre båt. Mellombels brannstasjon går ut som følge av kjøp av bygg, det er avsett 1,5 mill til fornying av nødvendig utstyr. Til fornying av utstyr på kommunalteknisk stasjon er det sett av 1,5 mill i 2021. På sjølvkostområdet er kostnadane ved vass- og avløpssanering vidareført og auka som følge av tiltak på Stanghelle og Dale. Det er i oppstart arbeid med ny hovudplan for vatn og avlaup.

Investeringar i økonomiplanen					
KAPITALBUDSJETT	Budsjett 2021	ØPL. 2022	ØPL. 2023	ØPL. 2024	SUM 2021-2024
FELLES ØKONOMI - SENTRALT BUDSJETTERT					
Prosjekt interkommunalt arkiv	500 000	250 000	250 000	0	1 000 000
Ikt- og digitalisering	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	4 800 000
Kyrkja - investering	6 200 000	3 200 000	200 000	200 000	9 800 000
					0
HELSE OG OMSORG					0
Prosjekt Demenssenter/helsehus		25 100 000	33 000 000	16 500 000	74 600 000
Prosjekt Demenssenter/helsehus - utstyr	3 000 000				3 000 000
Prosjekt Demenssenter/helsehus -bygg	40 300 000				40 300 000
Velferdsteknologi	1 000 000				1 000 000
					0
OPPVEKST					0
Investeringar bygg for oppvekst					0
Nybygg Vaksdal skule	47 750 000	27 750 000	0	0	75 500 000
Opprusting uteområde skular/barnehagar	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
					0
SAMFUNNSUVIKLING					0
Investeringar kommunale bygg					0
Enøk-tiltak kommunale bygg	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
Utstyr brannstasjon	1 500 000				1 500 000
					0
Kommunale bygg	5 500 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000	23 500 000
Stanghelle Vest - Tettaneset bustadområde	2 000 000	7 500 000	0	0	9 500 000
Møteplassar / grøntanlegg / nærmiljø / trafikkisikring	1 000 000	500 000	500 000	500 000	2 500 000
					0
Samferdsel og rastiltak		1 500 000	1 500 000	1 500 000	4 500 000
Oppgradering kommunale vegar	300 000				300 000
Teknisk stasjon maskin/utstyr	1 500 000	0	1 500 000	0	3 000 000
Klima og miljø - rassikring/overvatn/flom	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Plan og geodata	1 800 000	1 700 000	700 000	300 000	4 500 000
					0
Vassforsyning, sjølvkost	2 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	7 000 000
Avlaup, sjølvkost	9 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000	32 000 000
					0
SUM INVESTERINGAR	128 250 000	86 400 000	56 550 000	37 900 000	309 100 000

Finansiering og lånegjeld

Pr 31.12.2020 vil Vaksdal kommune ha om lag 575 mill i lånegjeld.

Investeringsrekneskapen er budsjettert med tal inkl MVA. Momskompensasjon for investeringar vert ført direkte i investeringsrekneskapen, og påverkar ikkje drifta i 2021. Det er rekna inn 23,3 mill i momskompensasjon. Overført frå drift utgjør 2,2 mill. og dette kjem frå sal av konsesjonskraft.

Løyvingsoversikt – investering

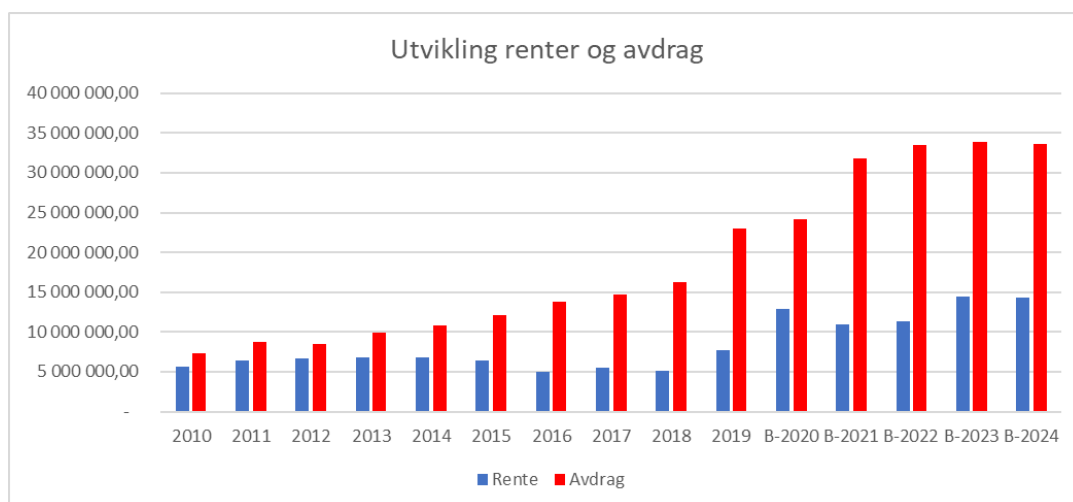
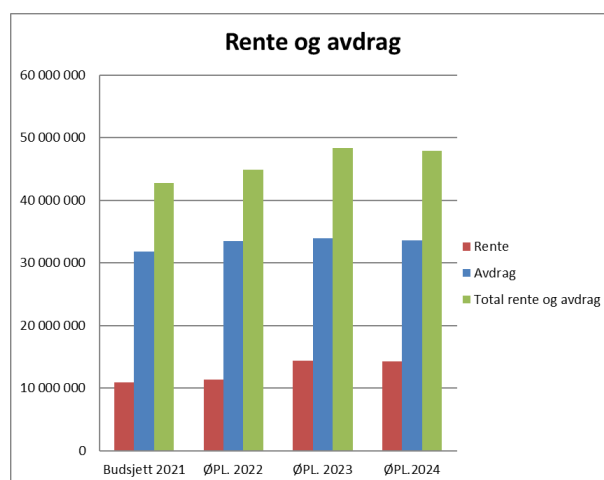
			Budsjett 2021
Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Rådmannens forslag
Investeringer i varige driftsmidler	191 919	144 000	127 050
Tilskudd til andres investeringer	200	-	1 200
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 186	-	-
Utlån av egne midler	2 641	2 000	3 400
Avdrag på lån	1 692	1 400	-
Sum investeringsutgifter	197 638	147 400	131 650
Kompensasjon for merverdiavgift	29 967	25 600	23 250
Tilskudd fra andre	800	-	-
Salg av varige driftsmidler	3 200	1 000	-
Salg av finansielle anleggsmidler	386	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	7 320	1 400	1 400
Bruk av lån	138 190	107 310	104 200
Sum investeringsinntekter	179 863	135 310	128 850
Videreutlån	-	-	-
Bruk av lån til videreutlån	-	-	-
Avdrag på lån til videreutlån	-	-	-
Mottatte avdrag på videreutlån	-	-	-
Netto utgifter videreutlån	-	-	-
Overføring fra drift	10 721	8 090	2 800
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	- 2 133	-	-
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	9 185	4 000	-
Dekning av tidligere års udekket beløp/Bruk av disposisjonsfond/overføringsposten			
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	17 773	12 090	2 800
Fremført til inndeckn. i senere år(udekket bel)	2	-	-

Renter og avdrag utgjør 44,1 mill i 2021. Renteutgiftene er budsjettet med eit rente på 1,6% i 2020, og veksande til 2% mot slutten økonomiplanperioden. Lånegjeld pr 31.12.2021 vil vere 645 mill etter avdrag.

	Budsjett 2021	ØPL. 2022	ØPL. 2023	ØPL.2024	SUM 2021-2024
SUM INVESTERINGAR	128 250 000	86 400 000	56 550 000	37 900 000	309 100 000
Bruk av formidlingslån	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Bruk av lån m/rentekomp. Skule/kyrkje	-	-	-	-	-
Bruk av ordinære lån	102 200 000	65 620 000	41 740 000	26 820 000	236 380 000
Samla låneopptak	104 200 000	67 620 000	43 740 000	28 820 000	244 380 000
Sal av fast eiendom	-	-	-	-	-
Frå fond	-	-	-	-	5 000 000
Frå drift	2 800 000	5 300 000	5 300 000	5 300 000	18 700 000
Frå MVA	23 250 000	15 480 000	9 510 000	5 780 000	54 020 000
Lån IB	573 388 843	644 276 843	677 096 843	685 636 843	
Lån IB + nytt låneopptak	677 588 843	711 896 843	720 836 843	714 456 843	
Avdrag	31 912 000	33 400 000	33 800 000	33 500 000	112 612 000
Avdrag formidlingslån	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	5 600 000
Sum avdrag	33 312 000	34 800 000	35 200 000	34 900 000	118 212 000
Lånegjeld etter avdrag	644 276 843	677 096 843	685 636 843	679 556 843	
Renteutgifter gamle og nye lån	10 800 000	11 400 000	14 400 000	14 300 000	45 500 000

Avhengig av rentenivå vil samla renter og avdrag auke med over 5,2 mill frå budsjett 2021 til budsjett 2024. Samanliknar ein frå nivå 2016 vil utgifta auke med om lag 29,1 millionar fram mot 2024.

Utvikling av renter og avdrag over tid viser auka avdrag, medan rentene ikkje har auka i same takt som følgje av synkende rentenivå. Tala for 2020 og 2024 viser budsjetterte beløp.

Fond

Fondstype	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Disposisjonsfond	56 539 011	67 533 681	67 423 402	70 648 429	82 864 459	79 270 060	74 350 860
Bundne driftsfond- k.to 2.51	28 350 136	37 198 718	37 079 499	40 262 063	38 389 169	40 004 568	41 431 433
Ubundne investeringsfond – k.to 2,53	42 143 911	39 786 674	39 561 643	41 932 470	41 614 791	34 342 833	32 002 821
Bundne investeringsfond – k.to 2.55	8 488 193	4 007 774	4 629 879	5 786 471	4 797 626	3 539 875	4 600 135
Totalt fond pr. 31/12	135 521 251	148 526 847	148 694 423	158 629 433	167 666 045	157 157 337	152 385 249

Av disposisjonsfondet er omlag 17,0 mill knytt til Flyktningefond/Grunnskule og 44,5 mill er avsett til amortiseringsfondet.

Premieavvik er differansen mellom årets betalte pensjonspremier og berekna pensjonskostnad. Kommunesektorens pensjonspremier skal dekke dei auka pensjonsforpliktingane som har påløpt i løpet av året og vert berekna etter ordinære aktuariessige prinsipp. Den betalte premien vil mellom anna avhenge av avkastninga pensjonsleverandøren oppnår på pensjonsmidlane og lønsveksten rekna med utgangspunkt i lønsnivået ved utgangen av året. Premiane kan derfor svinge frå år til år. Oppsamla premieavvik i kommunen er høgt, pr 31.12.2019 kr 35,6 mill. Premieavviket må betalast ned med ulike satsar etter kva år det har oppstått i.

For premieavvik som er oppstått frå 2014 skjer nedbetaling over 7 år. Det er føresett at nedbetaling (årleg utgiftsføring) av premieavviket vert dekkja av amortiseringsfondet i 2021.

Alle kommunar har eit premiefond i tilknytning til pensjonskassen. Det er avsette midlar frå tilbakeførte premier og overskot som kan brukast til premiebetaling i år med underskot på porteføljen. Innestående er sikra ei minimumsavkastning tilsvarende den garanterte renta. Midlane kan berre brukast til framtidig premiebetaling. I økonomiplanen er det føreslått å nytta midlar frå fondet til premiebetaling i ein overgangsfase med tilpassing til nye økonomiske vilkår. Det er også tidlegare år vore nytta midlar til premiebetaling t.d for å balansere pensjonskostnadane. Avsetningane dei siste åra gjer at det er forsvarleg å bruke litt meir midlar frå fondet i ein kortare periode. I 2021 budsjettet er det lagt opp til bruk av 8 mill frå premiefondet til premiebetaling.

Bruk av oppsparte midlar frå fond		Budsjett 2021
Premiefond	I drift	8 millionar
Bruk av driftsfond (bunde og ubunde) i einingane.	I drift	5,2 millionar

Samla om utfordringar og konsekvensar i 2021

Inntektsgrunnlaget for Vaksdal kommune er svekka over fleire år. Kostnadskutt og omstilling har vore nødvendig for å saldere budsjettet og levere eit budsjett i balanse til økonomiutvalet. Utfordringa med å dekke inn løns- og prisvekst og inntektsreduksjon har auka år for år. Leiarar og tilsette har arbeidd godt i budsjettprosessen med å finne forsvarlege tiltak og sikre nødvendige funksjonar. Tiltak for å redusere og tilpasse kostnadane i drifta vil omfatte ein reduksjon av stillingar.

Investeringane aukar kapitalkostnadane og den samla lånegjelda i kommunen. Dette er, og blir, ei stor utfordring i Vaksdal Kommune framover. Avdrag- og renter påverkar storleiken på den budsjettmessige ramma til fordeling til kommunal drift jf. økonomiplan 2021-2024. Den demografiske utviklinga viser synkende barnetal og ein aldrande befolkning. Ei slik utvikling krev langsiktige strategiske val, men også kortsiktige tiltak.

Vurderingar

I budsjettet for 2021 er alle område vurdert. Gevinstar av effektiviseringar er lagt inn og inntektene er vurdert opp mot kva som er realistisk å få inn. KS estimerer at 80-85 % av kommunane sine budsjett er lønsutgifter. For mindre kommunar i distrikta kan ein estimera opp til 90-95 % til lønsutgifter. I budsjettet for 2021 er det nødvendig å redusere stillingar for å halde oss innafor dei økonomiske rammene som inntektene gir. Endra behov i enkelte tenester kan medføre reduisering og effektivisering som følgje av fortløpande digitalisering og utvikling vil redusere ressursbehovet på enkelte område. Reduksjon i stillingar vil skje gjennom omstillingar og naturleg avgang gjennom året.

Måla for alle avdelingar vert realisert gjennom dei tilsette og deira fagkunnskapar. Vurderingar om å redusere tilsette er nært knytt opp til vurderingar om kvalitet, samt vurderingar om likebehandling. Fleire av tenestene innanfor oppvekst har og normtal for bemanning å halde seg til. Ei vurdering på tvers knytt til normtal for bemanning vil vere til hjelp i ei nedbemanning, for å balansere opp mot likebehandling og kvalitet. Bemanningsnorm kan på ei anna side vera hemmande i prioriteringssituasjonar der ein skal prioritera mellom tenester med bemanningsnorm og tenester utan bemanningsnorm.

Innanfor andre avdelingar er det ikkje normtal slik som i oppvekst. Det vert fatta vedtak om tenester etter individuelle behov og i tråd med lovverk, føringar og tildelingskriteria. Nokre av dei små tenestene har ikkje krav om vedtak, og det skal også vera tilgang til lågterskeltilbod. Å lykkast med rekruttering av rett kompetanse vil vere vesentleg for å halde kvalitetsnormer framover.

Driftskostnader utanom løn er begrensa i kommunen. Nedtrekk på slike marginale forhold kan gå på bekostning av vedlikehald og ulike investeringar som gjer at bygg og utstyr blir utdatert etter ei tid. Frå 5 -20 prosent av budsjetttramma er knytt til tenestekjøp og materiell. Handlingsrommet er her knytt til gjenbruk, deling og andre sparetiltak, men årseffekten er svært liten då budsjettpostane her er marginale. I 2021 budsjettet er det i liten grad rom for auke i driftskostnader og dette krev i realiteten ein innsparing ettersom mykje av pengane som brukas til slike kostnader vil vere utsett for prisjustering.

Digitalisering og innovasjon er ei viktig satsing for tenesteutvikling og effektivisering. I alle deler av den kommunale drifta skjer det fortløpande digitaliseringstiltak. Gjennom kommunesamarbeidet om IKT drift, digitalisering og innovasjon har kommunen hatt ei formidabel utvikling dei seinare åra. Med utviding av samarbeid vert satsinga styrka i åra som kjem. Gevinstane frå satsingane kan realisert i kommunane.

Kommunen har på fleire område starta vegen om kvalitet og effektivisering gjennom teknologi. I oppvekst er ein starta investeringstrappa knytt til digitalisering i 2017 og 2018, samt at ein har partnerskap med Høgskulen på Vestlandet for kompetanseutvikling. Deling gjennom digitale flater ser me allereie aukar handlingsrommet for kvalitetsheving både på tenesteyting og leiing. Nye kompetansekrav til mellom anna lærarar gjer at kommunen framover treng å tenkja fagfelleskap på tvers av skulane, for å sikra elevane tilgang til same kompetanse. Barnehage og skule har eit handlingsrom knytt til gruppestorleik, samstundes som både barnehage og skule no må forhalda seg til sentralt styrande bemanningsnormer.

Helse og omsorg nyttar også digitalisering og teknologi, både som verktøy for tilsette, og for brukarar som kan meistra kvardagen betre med tilrettelegging og hjelpemiddel. Innføring av velferdsteknologi er eksempel på dette. Meir strukturert samarbeid med frivillige vil også vera med å sikra at tilgjengeleg personell kan nyttast til lovpålagde oppgåver innanfor nødvendige og forsvarlege helsetenester. Statsbudsjetta legg opp til auka satsing på e-helse og stiller krav om kommunal medfinansiering av satsinga.

Samfunnsutvikling har ansvar for både tenesteyting, samfunnsutvikling og utøving av kommunalt mynde. Med små og sårbare fagmiljø er kommunen avhengig av kjøp av meir spesialiserte tenester og større kapasitet både i drift og ved investeringar når det oppstår behov. Rekrutteringssituasjonen innan plan og byggesak er urovekkande, i påvente av rekruttering må kommunen kjøpe kompetanse. Kommunen deltar også i interkommunalt samarbeid for å sikre kvalitet og spare kostnader. På enkelte område vil det vera nødvendig å søke samarbeid med andre kommunar for å skape attraktive fagmiljø.

Kommunen har begrensa med administrative funksjonar og brukar lite ressursar samanlikna med andre kommunar. Administrative funksjonar er oppgåver knytt til økonomi, rekneskap, løn, HR, post/arkiv, saksbehandling, innbyggarservice og kommunikasjon. I Vaksdal er desse funksjonane samla i ein stab som tek i vare desse fagområda for heile den kommunale organisasjonen med om lag 430 tilsette. Funksjonane er svært sårbare. Med ein person eller mindre på kvart fagfelt vil det vera nødvendig å kjøpe tenester frå andre om ein reduserer her. Auka digitalisering og interkommunalt samarbeid kan sikre kvalitet og på sikt gje noko reduksjon.

Det er utfordrande å utvikla og tilpassa tenestetilbod samstundes som budsjetttrammene vert reduserte, men det er likevel avgjerande at det vert gjort. Innan helse og omsorg vert det tydeleg formidla frå styrande myndigheiter, frå KS og frå kompetansemiljø at dei utfordringar me står framfor, kan me ikkje spare oss ut av, me må utvikla oss for å møte dei. Ei av dei største utfordringane er å driva utviklingsarbeid samstundes som me skal ivareta dagleg drift på ein god og forsvarleg måte. I ein kommune av Vaksdal sin storleik har me svært lite ressursar å nytta til fagutvikling og endringsarbeid. Utfordringa framover vert å vidareføra det gode arbeidet og syta for at implementerte metodar og tileigna kompetanse vert nytta.

Alle avdelingar arbeider kontinuerleg for å gje ei god teneste innanfor noverande handlingsrom, samt arbeide strategisk ut frå det kunnskapsgrunnlaget ein har tilgjengeleg om nær framtid og på lengre sikt. Alle tenesteområda har hovudfokus på å redusere negative konsekvensar av minkande økonomisk handlingsrom gjennom kvalitetsarbeid innan organisering og effektivisering. Det er i også i 2021 budsjettet lagt opp til at vi heile tida trekk ut gevinstar av effektiviseringsprosessar samstundes som vi oppfyller lovkravet til tenestene våre. Dette er heilt naudsynt for å møte framtidige rammer og krav til tenester.

Reservar

Budsjettet for 2021 følgjer tidlegare vedtak om å avsetja inntekt frå konsesjonskraft til fond og overføre til investering, samt å ikkje budsjettere noko inntekt frå finansporteføljen. Men inntekta frå konsesjonskraft har i 2021 budsjettet blir redusert betrakteleg frå 2020 (og 2019) budsjettet og bidreg ikkje i same grad som tidlegare. I tidlegare budsjett har kommunestyret vedtatt å bruke av desse midlane til drift i staden for avsetjing til fond og auka dermed rammene. Det er ikkje midlar for å gjere dette i 2021 sjølv om dei oppretta tenestene består.

Det er derfor ikkje anbefalt å bruke desse midlane i drifta i budsjettet for 2021 då dette er varierende inntekter som det er knytt usikkerheit til. Å avsette konsesjonskrafta til fond og investering gjer oss handlingsrom i seinare år og gjer oss moglegheiter til å finansiere ein større del av investeringane ved fond. Dette vil redusere låneopptak og dermed redusere kapitalutgiftene som har vist ein kraftig auke dei siste åra.

Finansporteføljen er også usikker og vert påverka av marknaden slik at den varierer frå år til år. Dei siste åra har den gitt ein positiv avkastning, og har bidratt til at resultatet i Vaksdal kommune har vorte positivt. I 2020 har verdien på porteføljen variert kraftig som følgje av Korona pandemien. Dette viser sårbarheita i ein slik portefølje og viktigheita av å ikkje budsjettere med avkastning på denne. Det er i tidlegare år avsett midlar dersom porteføljen har negativ avkastning ved årsslutt. Ved å ikkje budsjettere med avkastning på denne posten gjer det kommunen moglegheit til å fordele ein eventuell positiv avkastning i etterkant når den er oppstått og ikkje bruke den før. Ved å budsjettere med avkastning i forkant vil det skape uføresette utfordringar for ramma til einingane då dette i så fall må dekkast inn andre

plasser.

I økonomiplan og i rådmann sitt framlegg til budsjett for 2021 vert 8 mill i overskot på premiefondet nytta til premiebetaling. Det er lagt til grunn å framleis nytta amortiseringsmidlar til nedbetaling av premieavviket og å nytta 3,5 mill frå flyktningefondet til tilbod knytt til dette arbeidet slik det er avsett midlar til.

Desse midlane vert redusert i 2021 og framover, utan nye avsetningar vil desse fonda verte tømt over nokre år.

Bruk av reserver kan forsvarast i økonomisk krevande tider, men kommunane er tilrådd å ha eit visst disposisjonsfond for utføresette kostnader.

Over tid må drifta tilpassast dei inntektene som kommunen har. Auke i drifta som ikkje kan vidareførast innafor rammene skapar større utfordringar og nedtrekk påfølgande år. Slik prognosane i økonomiplanen viser, vert inntektsgrunnlaget ytterlegare svekka i åra som kjem, samtidig som kapitalkostnadene vil auke. Ei drift i god balanse og tilstrekkeleg midlar på disposisjonsfond sikrar handlingsrom og berekraft for kommunen.

Organisasjon

Kommuneorganisasjonen er den største arbeidsplassen i Vaksdal. Om lag 430 personar fordelt på om lag 320 årsverk inkludert vikarar har kommunen som arbeidsgjevar. Menneska som arbeider her er vår viktigaste ressurs. Mange fagprofesjonar og yrkesgrupper er representert for å løyse kommunen sitt mangfald av oppgåver.

Overordna mål og strategiar

Visjon og verdigrunnlag

Gjennom arbeidet med kommuneplanen er det utarbeida visjon og verdier for kommunen. Verdiane skal ligge til grunn for kommunen sine val og målsetjingar. Vår visjon er «bynært bygdeliv». Overordna verdier er uttrykt som «Nyskapande – Open – Samhald».

Gjennom organisasjonsutviklingsarbeidet (OU) arbeidde heile kommuneorganisasjonen med felles verdier og valde «respekt – tillit – kompetanse – løysingsorientert». Desse verdiane høver godt inn under våre overordna verdier fastsett i kommuneplanen.

Visjon, verdier, etikk og samfunnsansvar utgjør ei felles plattform.

Mål og strategiar for organisasjonen

- Vaksdal kommune skal ha ein sunn økonomi og gjennom god økonomistyring sikre økonomisk handlingsrom med dei inntektene me har
- Me møter innbyggjarane med dialog og profesjonalitet
- Me arbeidar systemisk og heilskapleg for å gje rett teneste til rett nivå til rett tid til lågast mogeleg kostnad
- Me legg vekt på lokal identitet og kultur i samfunnsutvikling og tenesteyting
- Me har det godt på jobb og er stolte av kommunen vår

Vi er organisert i to fullmaktsnivå med rådmannsnivå, stab og 4 resultateiningar.

Omsynet til samordning, effektiv oppgåveløysing og kvalitet for brukarane ligg til grunn for organiseringa. Organiseringa skal ivareta krav til rolledeling og gjennom det sikre god internkontroll. Godt leiarskap er avgjerande for å hente ut potensialet i organisasjonen og god leiing er avgjerande for innovasjon og utvikling.

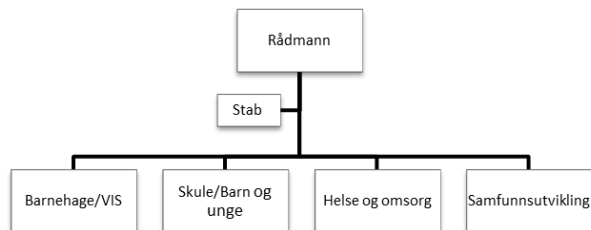
I ei utfordrande tid for kommunen er det viktig å finne rett nivå for strategisk og operativ leiing for å sikre tilstrekkeleg kapasitet, kompetanse og endringskraft balansert mot økonomi.

Ein handlekraftig organisasjon fangar opp og responderer hurtig på behovsendringar, styrer etter fellesskapets beste løysningar og er god på intern og ekstern samhandling.

Administrativt delegeringsreglement omhandlar ansvar og fullmaktsnivå i organisasjonen. Mål og resultatkrav er nedfelt i leiaravtalar.

Kommunen nyttar ulike styringsmodellar for å iverksetje politiske vedtak, prioriteringar og mål, og å skape best mogeleg resultat og kvalitet i tenestene:

- Linjestyring – styring av basisorganisasjon
- Prosjektstyring – styring av mellombels organisasjon som eit prosjekt eller program
- Kontraktstyring – styring av tenester som vert kjøpt frå andre
- Eigarstyring – styring av selskapa som kommunen eig heilt eller delvis

Styringssystemet (verksemdsstyring) er rådmann sitt verktøy for iverksetjing og oppfølging av politiske vedtak, mål og prioriteringar. Verksemdsstyringa skal:

- vera basert på mål- og resultatstyring som overordna styringsprinsipp
- sikre effektiv gjennomføring av politiske vedtak
- sikre etterleving av lover og forskrifter
- integrere risikostyring og internkontroll
- sikre ei formålstenleg organisering, effektive arbeidsprosessar og riktig ressursbruk
- sikre læring, forbetring og innovasjon

Kommunen som arbeidsgjevar

Kommunesektoren skal møte framtidens behov og endringane som skjer i samfunnet. Dette krev ein nyskapande og endringsdyktig organisasjon med gjennomføringskraft til å utvikle tenester og arbeidsformer. For å lukkast er det avgjerande å ha motiverte og engasjerte medarbeidarar med riktig kompetanse.

Vårt overordna mål for arbeidsgjevarpolitikken er definert som

- Vaksdal kommune er ein attraktiv arbeidsgjevar
- Vaksdal kommune er ein nyskapande, dynamisk og lærande organisasjon

Det er utarbeida mål og strategiar for følgjande innsatsområde i arbeidsgjevarpolitikken:

- Etikk og samfunnsansvar
- Medarbeidarskap og leiing
- Samarbeid og arbeidsmiljø
- Innovasjon og utvikling
- Kompetente medarbeidarar
- Mangfald og likeverd

Rekruttering

Rekrutting av fagkompetanse er ei av hovudutfordringane i kommunane (KS 2019). Med utgangspunkt i det framtidige behovet for arbeidskraft peiker KS på digitalisering, innovasjon, oppgåveløysing i samarbeid med andre og mindre deltidsarbeid som viktige satsingar for å løyse utfordringane. Særleg meiner dei dette vil gjelde helse og omsorgstenestene der behovet for omstilling og innovasjon vil auke i takt med teknologiske og demografiske endringar. (Arbeidsgjevarmonitor KS).

Auka konkurranse om fagkompetanse er merkbar og ei stadig større utfordring hjå oss. Rekruttering av leiarar og tilsette med fagspesifikk kompetanse er krevjande. Det er aukande utfordringar innafor helse og omsorg. Vikarhenting er utfordrande innafor alle sektorar. Generelt er det vanskeleg å rekruttere til små fagmiljø. På enkelte fagområde er oppgåvemengda avgrensa og kommunen kan ha behov for ein mindre stillingsbrøk, men like fullt med nødvendig kompetanse. Interkommunalt samarbeid om oppgåveløysing vil vera nødvendig for å ha tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet for å levere i samsvar med krav.

Turnover i kommunane er generelt låg og Vaksdal ligg på snittet for sektoren med 12%. Kommunen er ei lærebedrift og har både lærlingar, studentar og praksisplassar. Kommunen har mål om fleire lærlingar, dei siste åra har det vore meir utfordrande å skaffe kandidatar.

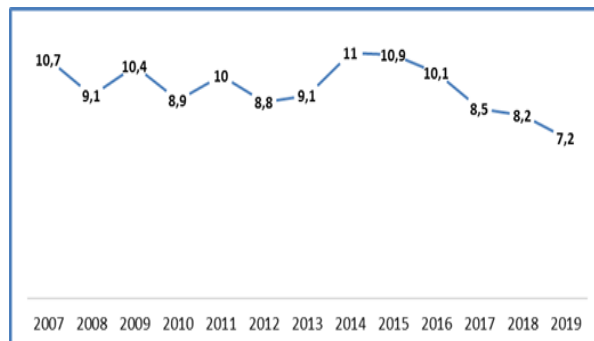
Tal årsverk er redusert over tid og det er venta ytterlegare reduksjon i neste periode som følgje av lågare innbyggartal og reduserte inntekter.

Helse, miljø og tryggleik

Kommunen arbeider heilskapleg med helse, miljø og tryggleik. Å utvikle godt leiarskap og aktivt medarbeiderskap er målsettingar for eit godt arbeidsmiljø og HMT. HMT-planen med vernerundar, lokale arbeidsmiljøgrupper, sjukefråværsoppfølging, medarbeidersamtalar, medarbeidarundersøking, kursing og leiarprogram er alle gode verktøy for både det systematiske og individretta arbeidet. Avvikshandtering gir grunnlag for læring og auka medvit om risikofaktorar og førebygging.

Arbeidsmiljøutvalet (AMU) er eit partssamansett utval med 8 medlemmer, fire frå arbeidstakarsida og fire frå arbeidsgjevarersida. Utvalet er heimla i arbeidsmiljølova.

Målsetnaden om eit sjukefråver i den kommunale organisasjonen på 7 % vert vidareført. Sjukefråværet i kommunen har over tid vore for høgt og arbeidet vårt for å redusere sjukefråværet er gjennomgått og forsterka i perioden. Tidleg dialog, tettare oppfølging og betre koordinering ved tilrettelegging er fleire tiltak saman med arbeidsmiljøgrupper og kompetansehevingstiltak lokalt. For kommunane samla (KS) er sjukefråværet 9,55 % og det er høgast fråvær i barnehage og helse og omsorg.

Arbeidet har gitt resultat og sjukefråværet for året samla er 7,2% mot 8,2 % førre år.

Læring, utvikling og innovasjon

Endringstakten i samfunnet og arbeidslivet aukar. Evne til innovasjon og nyskaping er nødvendig for å løyse komplekse utfordringar og knappheit på ressursar. Arbeidet krev gode leiarar, medverknad frå tilsette, samarbeid med tillitsvalde og aktiv stabsstøtte i gjennomføringa. Det er viktig at organisasjonen har kompetanse og gode system når ein gjennomfører endring og omstilling. Digitalisering, endringsprosessar og nye arbeidsmåtar er peika på som den største arbeidsgjevarutfordringa i KS sin årlege *arbeidsgivermonitor*.

Dei gjennomgåande måla i planperioden er styrande for mål og tiltak for organisasjonen samla.

- Organisasjonsutvikling og innovasjon
- Kompetanseutvikling
- Verksemdsstyring og kvalitetsutvikling
- Digitalisering
- Kommunikasjon og openheit
- Arbeide systematisk og målretta med reduksjon av sjukefråver gjennom bruk av forskings- og effektbaserte verkemidlar. Aksjon sjukefråver inngår i dette.
- Auke tal lærlingar i samsvar med vedtak
- Implementere ny arbeidsgjevarpolitikk

Organisasjonen prioriterer eit kontinuerleg kompetanse-, innovasjon og utviklingsarbeid. Kommunen samarbeider aktivt med ulike FoU miljø og andre kommunar. Samarbeid med andre kommunar er alt frå faglege program og nettverksarbeid til bruk av ny teknologi og digitalisering.

Likestilling, inkludering og mangfald

Vaksdal kommune skal arbeide aktivt, målretta og planmessig for å fremje likestilling og hindre diskriminering. Organisasjonen skal vera prega av openheit, inkludering og mangfald – utan diskriminering på grunnlag av etnisitet, livssyn, kjønn, funksjonsevne, alder eller seksuell orientering. Kommunen skal tilby likeverdige tenester til alle. Dette gir retning for kommunen sin rolle som samfunnsutviklar, tenesteytar og arbeidsgjevar og er tatt inn i styringsdialogen internt.

Kommunen har som mål å redusere uønskt deltid og auke heiltidsstillingar. Det er flest deltidstillingar i helse og omsorg. Undersøkingar viser at kommunen har lite uønskt deltid, dei fleste som søker større stilling får det når noko er ledig. Ganske mange har i dag mellom 80 – 100% stilling i helse og omsorg. Med dei arbeidstidsordningane som er mest brukt vil dette gje fleire deltidstillingar på helg. Det har over tid vore arbeid med nye alternative turnusar. Det er særleg dette med noko meir helgejobbing som skaper utfordringar.

For å vere ein attraktiv arbeidsgjevar ønskjer Vaksdal kommune å tilby heile faste stillingar. I samarbeid med fagorganisasjonane arbeidar me for å få på plass årsturnus i helse og omsorg. I tillegg har vi jobba med å få på plass ordningar der tilsette jobbar på tvers av fleire tenestestader. Dette arbeidet vil halde fram.

For å motivere til meir helgearbeid har KS framforhandla ein ny modell for laurdags- og søndagstillegg (HTA). Arbeidsgjevarorganisasjonen anbefaler kommunane å arbeide med heiltidskultur. Dette blir viktig for å møte framtida sine krav til kompetanse, arbeidsmiljø og fagleg utvikling. Mangel på ressursar gjer at ein må tenkje nytt med tanke på å utnytte ressursar på ein betre måte.

Heiltidskultur med faste heile stillingar som jobbar på tvers av tenesteområda, vil sikre tilsette føreseieleg arbeidstid og føreseieleg inntekt. Det vil også medføre mindre innleige av arbeidskraft frå vikarbyrå. Ved utgangen av 2019 var gjennomsnittleg stillingsstorleik 76%.

Kommunesektoren er kvinnedominert. Pr. 31.12.2 var andel kvinner i Vaksdal kommune 83 % og menn 17 %. I leiande stillingar var 75 % kvinner og 25 % menn. Kommunen har som mål å få tilsett fleire menn i barnehage, skule og helse og omsorg.

Vaksdal kommune ønsker å rekruttere personar med innvandrarbakgrunn og fleire har fått arbeid i kommunen dei siste åra. Kommunen har også mange i ulike typar praksis. I stillingar i kommunen er det i dag formelle krav til kvalifikasjonar. Det er utfordringar når det gjeld dokumentasjon av utanlandsk utdanning. Gode ferdigheiter i norsk er nødvendig, både i møte med brukar, kollegar og saksbehandling. Gjennom programmet i Vaksdal Introsenter (VIS) arbeider kommunen med å sikre best mogeleg kvalifisering for jobb. Sidan 2018 tilbyr kommunen grunnskuletilbod for framandspråklege lokalt. VIS samarbeider tett med NAV om praksisplassar, jobbtilbod eller utdanningsløp.

Alderssamansetninga i personalet er ganske jamt med like mange over 55 år som under 30 år pr 2019. 27% er over 55, 27 % er under 30 og 46% er 30 – 50 år.

Etikk, kvalitet og eigenkontroll

Kommunen ønsker å legge til rette for god styring, kontroll og arbeid med kvalitet i heile organisasjonen. Kvalitetssystemet gjer det enkelt for tilsette og leiarar å finne alle relevante dokument og skjema, synleggjere prosesser og analyser, og det skal være enkelt å få tilgang til styringsdata som avviksstatistikk og risikoanalysar

Innafor helse , miljø og tryggleik er kvalitetssystemet eit godt verktøy. Rutinar, prosedyrar og retningslinjer er lett tilgjengeleg og det er enkelt å melde, fylgje opp og få oversikt over avvik.

Rådmann har årleg ein gjennomgang av risikostyring og internkontroll for å sikre «be tryggande kontroll». Eigenkontroll i form av interne tilsyn og revisjonar vert gjennomført basert på risikobilde og avvik.

Kommunen har etiske retningslinjer nedfelt i arbeidsgjevarstrategien. Etikk og etiske problemstillingar er eit sentralt tema i arbeidet med kvalitetsutvikling i heile organisasjonen. Kommunen skal vera ein open og solid organisasjon med høg etisk standard. Ei hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosessar og god ressursbruk skal sikre at innbyggjarane mottar tenester av rett kvalitet og til rett tid, og at organisasjonens ressursar vert nytta på ein effektiv måte og innafor vedtatte økonomiske rammer.

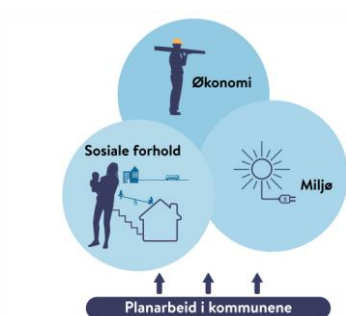
Innafor helse , miljø og tryggleik er kvalitetssystemet eit godt verktøy. Rutinar, prosedyrar og retningslinjer er lett tilgjengeleg og det er enkelt å melde, fylgje opp og få oversikt over avvik.

Gjennomgåande fokusområde

Levekår og folkehelse

Fleire av **berekraftmåla** omhandlar område som er viktig for gode levekår og god folkehelse: *motverke fattigdom, sikre god helse og fremme livskvalitet, sikre god utdanning og fremme livslang læring, oppnå likestilling, sikre tilgang på reint vatn, sikre berekraftig økonomisk vekst, sysselsetting og anstendig arbeid og redusere ulikhet.*

Kommunane skal planlegge for å skape ei berekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferd og god folkehelse. God helse og gode levekår går som ein raud tråd gjennom kommuneplanen og inngår i mål og strategiar som er valt. Dette finn ein og i kommunedelplanar og temaplanar frå dei seinare åra.

Me ønskjer oss ein kommune og eit samfunn der det er mogeleg å vera aktiv og deltakande, og som er tilrettelagt slik at det fremjar meistring. Lev Vel i Vaksdal handlar om å fremje aktivitet, deltaking og meistring heile livet. Fokuset på «Tidleg innsats» handlar også om å fremje meistring og å hindre utanforskap. For å skapa eit miljø der flest mogeleg deltek og er aktive, treng ein eit sterkt sivilsamfunn.

Frivillig arbeid engasjerer og er viktig for fellesskap og utvikling. Pårørande og andre frivillige gjer ein stor og viktig innsats i dette arbeidet, men det er likevel stort potensiale for å samarbeida betre.

Folkehelsemeldinga «Mestring og muligheter» (2014-15) peikar på at kvar enkelt har ansvar for eiga helse, og at folkehelsepolitikken må leggja til rette og skapa gode mogelegheiter for det. Psykisk helse har fått større plass, og merksemda er retta mot aktiv aldring. Å delta i arbeidslivet vart framheva som både bra for helse og for å sikra økonomisk tryggleik.

Folkehelseoversyn og årlege folkehelseprofilar syner både positive sider og kva utfordringar kommunen har. Profilen i 2020 er gjennomgåande for fleire år og viser blant anna:

- Høg trivsel i skulen
- Trygt nærmiljø
- God luftkvalitet
- Lågare del med psykiske lidningar enn landet elles
- Høg valdeltaking
- Høgt sjukefråver og høg del uføre
- Fleire med muskel og skjelettlidingar og diabetes type 2
- Fleire skader med behandling i sjukehus
- Fleire som treng stønad til livsopphald i aldersgruppa 20 – 29 år
- Færre innbyggjarar med vidaregåande skule og høgskule

Folkehelselova har som føremål å bidra til samfunnsutvikling som fremjar folkehelse og bidreg til å utjamna sosiale skilnader. Det vert tydeleg presisert at folkehelsearbeidet skal vera heilskapleg på tvers av sektorar. Lova byggjer på fem prinsipp: utjamning, helse i alt me gjer, berekraftig utvikling, føre var, medverknad.

Mål og strategiar i handlingsprogrammet vil involvere alle deler av den kommunale verksemda. Samarbeid med innbyggjarar, frivillige, lag og organisasjonar, næringsliv, andre kommunar, fylket og statlege verksemder er nødvendig for å motverke levekårsutfordringar. Å motivera og leggja til rette for ansvar for eiga helse og størst mogleg grad av aktivitet og deltaking er viktig.

Folkehelsearbeidet er sektorovergripande og dreiar seg om førebyggjande og systematisk arbeid

Klima og miljø

Fleire av berekraftmåla omhandlar område som er viktig for klima og miljø: reint vatn, rein energi, innovasjon og infrastruktur, berekraftige byar og samfunn, ansvarleg forbruk og produksjon, stoppe klimaendringane, liv under vatn og på land

Det grønne skiftet betyr omstilling til eit samfunn der utvikling og vekst skjer innafor tolegrensa til naturen. Dette inneber betre ressursutnytting, kunnskapsbasert forvaltning av naturressursane og mindre belastning på miljø og klima. Difor er klima og miljømåla ein premiss for samfunnsutvikling (frå Utviklingsplan for Vestland).

Vaksdal har avgitt naturressursar til produksjon og forsyning av grøn, fornybar energi. Vilkåra knytt til vasskraftkonsesjonar i fleire store vassdrag skal reviderast dei neste åra. Natur- og miljømessige forhold skal vurderast og betrast.

Nærleik til ein stor arbeidsregion er eit føremon for busetnad og sysselsetting i kommunen. Eit effektivt og miljøvenleg kollektivtilbod både lokalt og i regionen er derfor viktig. Vaksdal har mykje utpendling i dag og det ligg potensiale for folketalsvekst i raskare og tryggare transportsystem i framtida. Utbygging av ny veg og bane gjennom kommunen gjev grunnlag for ei slik utvikling, men er også krevjande med omsyn til plassering av massar og andre konfliktområde. Lokalt er gode og trygge gang- og sykkelveggar viktige tiltak for transport, trafikktryggleik og folkehelse.

Lokal matproduksjon er døme på bruk av stadeigne ressursar til grøn verdiskaping. Miljøvenleg utnytting av naturressursar og kulturlandskap kan legge til rette for natur- og kulturbaserte opplevingar i området. Dette kan gje moglegheiter for arbeidsplassar og folketalsvekst.

Digitale løysingar gir nye moglegheiter for verdiskaping og busetnad utafor byområda. God infrastruktur for bruk av moderne teknologi er ein viktig premiss for ei slik «klismart» utvikling. Kommune og fylke kan samarbeide om utbygging av nødvendig infrastruktur og også legge slike moglegheiter til grunn for egen verksemd.

Kommunane må både tilpasse seg og førebygga klimaendringar. Klimautfordringar med auka nedbør, flaum, ras, havnivåstigning og springflo er tema som er viktige både som tema- og arealplanarbeid. Eit sentralt mål er å ta klimaomsyn i all samfunns- og arealplanlegging, slik at tilpassing til eit «klismart» samfunn og ny teknologi gjev «grønt» skifte. Dette vil også gjelde for energi og nullutsleppsteknologi, og er del av kommuneplanen si overordna målsetting i samfunnsdelen, og pregar særleg arealplanlegging, beredskapsplanar, innkjøp og drift/vedlikehald. Klima, energi og miljø er eit viktig tema i arbeidet med områdeplanane i stasjonsbyane.

Mål for klima og miljø i planperioden

- Klima og miljø sentralt i revidering av kommuneplanens samfunnsdel og områdeplanar
- Sikring mot ras, flaum og overvatn
- Nye kommunale køyretøy skal som hovudregel vere elektriske.
- Utarbeide hovudplan for vatn og avlaup

Samfunnstryggleik og beredskap

Kommunen har eit generelt og grunnleggjande ansvar for å ta i vare innbyggjarane sin sikkerheit og tryggleik innanfor sitt geografiske område. Alle uønskte hendingar skjer i ein kommune, og kommunane utgjer det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen. Utfordringar knytt til endringar i klima og miljø, demografi, folkehelse med meir stiller krav til planlegging og beredskap i kommunane.

I heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS) er det vurdert og kartlagt uønska hendingar som kan oppstå og planlagt handlingar og tiltak for å redusere sannsyn og/eller konsekvensar. Overordna beredskapsplan tek utgangspunkt i ROS analysen, hendingar og øvingar. Planen vert rullert årleg.

Overordna beredskapsplan er eit operativt «verktøy» som kriseleiinga skal nytte for å kunne handtere ulike uønskte hendingar på ein tilfredsstillande måte. I tillegg til ein god beredskapsplan, er ein avhengig av at kommunen si kriseleiing og støttepersonar har god kjennskap til innhaldet i planen og at dei har gjennomgått øvingar og reelle hendingar for at dei skal kunne gjere ein tilfredsstillande innsats. Kommunen har også fagspesifikke beredskapsplanar som til dømes smittevernplan.

Kommunen skal ta omsyn til tryggleik og beredskap i samband med arealplanlegging og anna planlegging. Det er m.a. krav om at det vert utarbeida risiko- og sårbarheitsanalyse i samband med alle nye reguleringsplanar. Forskrift om konsekvensutgreiingar omtalar i kva tilfelle det skal utarbeidast konsekvensutgreiing (KU) og kva denne skal innehalde.

Pandemi- ei uventa hending som pågår over tid

I januar 2020 vart det oppdaga eit nytt koronavirus i Kina. Det nye koronaviruset fører til luftvegsinfeksjon og kan gje alt frå milde symptom til alvorleg sjukdom og i sjeldne tilfelle dødsfall. Sjukdomen har fått namnet covid-19. Sjukdomen smittar mellom menneske og spreidde seg raskt til Europa og etter kvart til store delar av verda. 12. mars 2020 erklærte WHO utbrotet som ein pandemi. Same dag innførte fleire europeiske land, inkluderte Noreg, strenge restriksjonar og delvis nedstenging av samfunnet. Ein global pandemi var eit faktum og alle måtte tilpasse seg ein ny kvardag. Kommunane må vera i beredskap og handtere ein langvarig pandemi samtidig som tenesteyting og andre oppgåver skal løysast så godt som råd. Dette er særdeles krevande for alle tilsette og leiinga i kommunen. Det er stor uvisse knytt til korleis pandemien vil utvikle seg vidare. Kommunane må vera budd på at situasjonen vil halde fram gjennom heile 2021 og kanskje lenger, inntil vaksinerings kan redusere utbrotet.

Kommunen opplever stadig hyppigare ras og flaum med skader på kommunal infrastruktur. Dette har medført ulemper for innbyggjarar og næringsliv i tillegg til store kostnader for kommunen. Det er grunn til å tru at slike hendingar vil kome oftare i framtida. Kommunen må vurdere tiltak i planperioden.

Mål for samfunnstryggleik i planperioden

- Ivareta beredskapen, samfunnstryggleiken og tenestene gjennom pandemien
- Kontinuitetsplanlegging og evalueringar i samband med pandemien
- Revidere heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse
- Revidere overordna beredskapsplanar årleg og elles etter behov
- Revidere hovudplan for vassforsyning og avlaup

Digitalisering og innovasjon

Ny teknologi og digitalisering gir ny muligheter for utvikling av samfunnet. Innafor alle område, i privat og offentlig verksemd, kan teknologi bidra til effektivisering og endring. Arbeidsoppgåver vert automatisert og digitalisert. Regjeringa sin strategi frå juni 2019 om «*Én digital offentlig sektor. Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*» er ei oppfylging av stortingsmeldinga «Digital agenda for Norge» (Meld.St.27, 2016). Digitalisering er trekt fram som eit viktig verkemiddel for auka produktivitet, innovasjon og omstilling i Norge.

Nasjonale mål for arbeidet fram mot 2025

- offentlig sektor digitaliseres på en åpen, inkluderende og tillitvekkende måte
- flere oppgaver løses digitalt, og som sammenhengende tjenester
- alle innbyggere, næringsdrivende og frivillige organisasjoner som har evne til det, kommuniserer digitalt med offentlig sektor
- offentlig sektor utnytter potensialet i deling og bruk av data til å lage brukervennlige tjenester, og for å bidra til verdiskapning for næringslivet
- kommunale og statlige virksomheter bygger sine tjenester med utgangspunkt i et felles digitalt økosystem for samhandling
- kommunale og statlige virksomheter henter gevinster fra digitalisering på en systematisert måte

Digitalisering er eit viktig satsingsområde for Vaksdal kommune for å effektivisere arbeidsprosessar og betre tenestene til innbyggjarane. Vaksdal deltar i Ikt og digitaliseringssamarbeidet i NH saman med 10 kommunar. Med utgangspunkt i felles strategi og handlingsplanar gjennomfører kommunane større og mindre digitaliseringsprosjekt. Det har gitt oss ei solid plattform og oppdaterte løysingar.

Nordhordlandsamarbeidet er i tett dialog med Digi Vestland om fellesprosjekt og utvikling.

Vaksdal skal vera ein effektiv organisasjon som utviklar og tar i bruk innovative og digitale løysningar. Auka digitalisering er eit viktig satsingsområde både nasjonalt og lokalt. Innbyggjarane i kommunen forventar digitale tenester og digital dialog med kommunen. Organisasjonen er avhengig av digitale løysingar for å kunne effektivisere arbeidsprosessar, tenesteyting og kommunikasjon ytterlegare framover. Digitale løysingar som støtter opp om samhandling, innovasjon og utvikling lokalt og i samskaping og dialog med andre er nødvendig framover. Eit sterkt samarbeid mellom kommunar er plattformen for vidare utvikling lokalt.

Innbyggerforventninger til kommunen:

- Tilbyr de tjenestene jeg har behov for, krav på og rett til
- Tilbyr alle relevante tjenester digitalt
- Tilpasser tjenestene til mitt behov
- Gjør det enkelt og intuitivt å finne fram
- Kommuniserer på et klart språk
- Gjenbraker opplysninger om meg
- Tilbyr meg enkel tilgang til alt mitt anliggende med kommunen
- Gir meg reell kontroll på egne data
- Misbraker ikke informasjon om meg

Mål for Digitalisering og IKT i planperioden

- Arbeide aktivt og målretta for digitalisering og innovasjon gjennom samarbeidet i IKTNH
- Tilbyr dei fleste tenester digitalt
- Tilgang til dine opplysingar gjennom «Min Side»
- Kommuniserer på eit klart språk
- God kommunikasjon i fleire kanalar
- Utvikle ny samhandlingsløysing
- Nyttiggjera oss teknologien innafor alle fagområde
- Realisere gevinstar på ein systematisk måte
- Ta i bruk nasjonale felles applikasjonar

Tenesteområda

Oppvekst

Tenesteområdet Oppvekst omfattar barnehagar, skular, PPT, barnevern, helsestasjonen, Vaksdal introjenter, Vaksdal frivilligsentral og NAV. Kommunen har 4 barnehagar og 5 skular. Det er barnehage og skule på Vaksdal, Stanghelle, Dale, Stamnes og skule i Eksingedalen. Vaksdal kommune kjøper skuleplassar til elevar frå Eidslandet krins i Modalen kommune. Kommunen yter tilskot til Modalen for førskuleborn frå Eidslandet og Eksingedalen som går i barnehage i Modalen.

Organiseringa av oppvekst skal bidra til eit meir systematisk og heilskapleg arbeid for born, unge og heimane deira.

Tverrfagleg teneste for barn og unge (TBU)

Barnevern, helsestasjonen og PPT består av PP-rådgjevar, spesialpedagog, helsesjukepleiarar, psykolog, miljøarbeidar, sosionom, fysioterapeut, miljøterapeut og barnevernspedagog og er organisert under ein koordinerande avdelingsleiar. Opplæringslova, barnevernslova og helse- og omsorgslova legg alle vekt på tenestene sitt mandat til å arbeide systematisk og førebyggjande for barn og unge i kommunen. Systematiske konsultasjonsteam og ressursteam er ein viktige arena for samarbeid med barnehage og skule.

Gjeldande melding til Stortinget legg særleg vekt på behovet for å samarbeide på tvers av desse tenestene og lovområda. TBU har sidan 2020 òg delteke i pilotprosjektet «Born og unge sine helsetenester» saman med Helse Bergen / BUP Voss for å auke det systematiske samarbeidet mellom tenestene i førstelinja, kommunen, men òg for å skape eit samhandlingsløp for barn som treng tenester frå 2. linjetenesta. I prosjekt «Barn og unge sine helsetenester» samarbeider brukarar, kommunale tenester og spesialisthelsetenesta om å utvikle samhandlingsforløp for dei vanlegaste psykiske helseplagene hos barn og unge. Prosjektet vil halde fram i 2021.

Barnevernsreform 2022 vil utfordra kommunen i forhold til både kapasitet og kompetanse. For å sikra forventa kapasitet og kompetanse må det vurderast om det er tenleg og forsvarleg å fortsetje med eiga barnevernsteneste eller om ein skal søkja samarbeid med andre kommunar.

NAV

Prioriterte målgrupper i NAV er unge under 30 år, flyktningar og flyktningar som står utanfor arbeidslivet. NAV samarbeider tett med VIS og andre tenester i kommunen for å leggja til rette for arbeidstrening for dei som treng det. NAV vil òg fortsetja arbeidet med å få deltakarar inn i Kvalifiseringsprogram (KVP).

Vaksdal Frivilligsentral

Frivilligsentralen skal formidle kontakt mellom menneske i lokalmiljøet - nokon treng hjelp og andre ynskjer å hjelpe. I 2021 skal Frivilligsentralen blant anna vidareutvikle samarbeidet med valfaget på ungdomstrinnet Innsats for andre og gjennomføra ulike aktivitetar for eldre for å motverke einsemd.

Vaksdal introjenter

Vaksdal introjenter er i 2021 i gang med sitt 5. driftsår. Vaksdal er ikkje vorte bedt om å busetje flyktningar sidan 2017, men nokon av dei tidlegare busette har fått familiegjengeforening. VIS starta hausten 2018 opp grunnskuleopplæring for vaksne. Deltakarane skulle gjennomføra grunnskulen på to år. Første året var det om lag 15 deltakarar på grunnskule, dei fleste av desse kvinner. Hausten 2019 og våren 2020 vart heile tilbodet ved VIS gjort om til grunnskule, og det var 30 deltakarar fordelt på tre nivådelte grup per. Hausten 2020 er det 11 deltakarar på VIS fordelt på to nivådelte grunnskulegrupper. Grunnskuletilbodet inneheld karriererettleiing for å hjelpe den einskilde med realistiske val for vegen vidare. Dette skjer i samarbeid med NAV. Organiseringa av VIS har heile tida lagt vekt på heilskap i tilnærminga – opplæring, arbeid og familie heng saman.

Frå hausten 2021 vil drifta ved VIS avviklast i den form den har i dag med norsk- og grunnskuleopplæring. Eventuelle nye behov for opplæring må kjøpast av andre kommunar. Vidare arbeid i høve oppfølging og rettleiing busette flyktningar vil halde fram.

Barnehage og skule

Fødselstal og aktuelle barnehageborn for perioden 2015 – 2020 (pr. 14.10.20, VISMA)

Totalt	2015	2016	2017	2018	2019	2020
237	57	47	46	25	36	26

Elevtal skuleåra 2020/2021 og 2021/2022 for skulekrinsane (pr. 14.10.20, VISMA)

Skuleår	Dale	Stanghelle	Stamnes	Eksingedalen	Modalen
2020-2021	256 (152)	178	26	10 (4)	2
2021-2022	256 (145)	188	21	9 (3)	4

Barnehagane og skulane i Vaksdal skal gje like mogelegheiter for alle barn og unge – uavhengig av bakgrunn og ulikskap. Det krev inkluderande fellesskap og tidleg innsats. Oppvekst vil leggja til rette for at kompetansen kjem tett på barna og elevane ved blant anna å styrka det tverrfaglege samarbeidet. Ny rammeplan for SFO skal legge til rette for eit meir likeverdig SFO-tilbod.

Skulane har gjennom arbeidet med rettleiing for kvalitetsutvikling dei siste åra sett tre felles satsingsområde. Det er læreplan-/rammeplanforståing, vurdering for læring og læringsleiing. Målet for satsingane er å auka born og unge sin kompetanse – kunnskap, ferdigheiter og haldningar.

Barnehagane vil i 2021 fortsetja med satsinga på inkluderande barnehagemiljø. Dette er i tråd med ny lov om trygge og gode barnehagemiljø som er gjeldande frå 1. Januar 2021.

Oppvekst føl òg opp arbeidet med organisasjonsutvikling der målet er gode profesjonsfellesskap og kollektivt orienterte skular og barnehagar.

Mål for 2021

- Ha gode prosessar i arbeidet med, og oppstart av, nybygging/rehabilitering av skulebygg
- Barn og unge skal oppleva eit inkluderande oppvekst- og læringsmiljø
- Oppvekst skal nytte metodar for kvalitetsutvikling der elevar, lærarar og leiing medverkar til kollektiv kompetanse for auka inkluderande læringsmiljø og læringsutbyte
- Utarbeide Kommunedelplan Oppvekst

Økonomisk ramme

Det er krevjande økonomiske rammer innafor oppvekst. Det er nødvendig å kontinuerleg arbeide med innhald og organisering for best mogeleg nytte den økonomiske ramma som oppvekst har for å møte kravet om auka kvalitet og betre læringsresultat. Samstundes er det sett nasjonale bemanningsnormer, både i skule og barnehage, som set rammer og mindre fleksibilitet.

Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Felleskostnader inkl sosial	7 263 000	7 077 000
Barnehage inkl VIS	24 036 000	23 419 000
Skule/TBU	63 664 000	62 029 000
SUM	94 963 000	92 525 000

I tillegg til utfordringane som vert skildra under skule og barnehage har NAV kostnader knytt til aktivitet og oppgåver som utfordrar og framleis vil utfordre tenestekområde økonomisk. NAV har auke i utbetalingar til økonomisk sosialhjelp. Denne utviklinga ser ein òg nasjonalt. Vi skal ha fokus på å få redusert utbetalingar ved å hjelpe personar over i jobb og/eller utdanning, samstundes som vi opprettheld fokus på å få deltakarar inn i kvalifiseringsprogram (KVP).

I budsjettet 2021 vert det nytta vel 1,6 mill kr. av flyktningefondet til NAV. Dette for å møta dei utfordringane NAV har knytt til økonomisk sosialhjelp og auka tal deltakarar i kvalifiseringsprogram.

I eining skule vert det nytta omlag 1,2 mill kr. og eining barnehage omlag 0,65 mill frå flyktningfondet for å ivareta minoritetsspråklege born og elevar.

Frivilligsentralen vert vidareført som tidlegare år. Det vil òg i 2021 verta ytt tilskot frå staten til Frivilligsentralen.

Barnehage

Barnehagane i Vaksdal har som visjon: « I barnehagen vår vert alle sett og verdsett, me er blant dei beste på samarbeid mellom barnehage, heim og lokalsamfunn. Barnehagen er trygg, inkluderande, aktiv, kreativ og nytenkjande».

Hausten 2020 er det 175 barn til saman i dei fire barnehagane i Vaksdal. Dette er 23 færre enn i 2019. Det er 57 barnehagebarn som byrjar på skulen i august 2021 og det vil vera omlag 190 barn som har rett til barnehageplass hausten 2021.

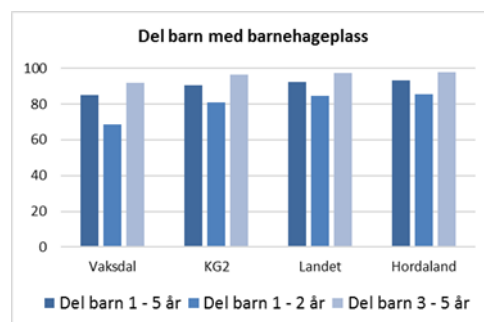
Tal barn som har rett til barnehageplass hausten 2021:

Fødselsår	2016	2017	2018	2019	2020
Barnetal	47	46	25	36	33*

* Basert på fødselar januar- august og forventa fødselar oktober– desember.

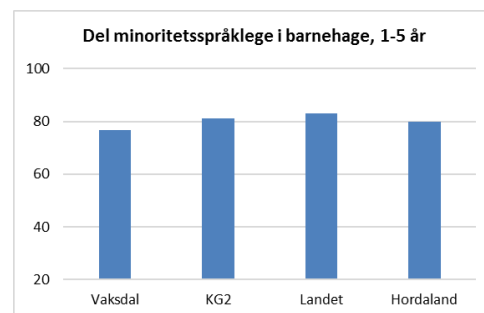
I 2019 var del born i alderen 1 – 5 år med barnehageplass 85 %. Dette er vel 5 % auke frå året før. Likevel er dette 5 – 10 % færre enn samanliknbare kommune, landet og fylket. Ut frå gjennomsnittsberekning er det venteleg at del born med barnehageplass i 2021 vil vera omlag 80 %.

I Vaksdal går 15 - 20 % færre barn i alderen 1-2 år i barnehage enn fylket og landet elles. I alderen 3 -5 år går om lag 5 % færre barn i barnehage enn fylket og landet.

Det siste året har det vore ein nedgang i del minoritets-språklege barn i barnehage. 76,7 % av barn som har innvandra til Vaksdal kommune gjekk i barnehage i 2019. Vaksdal har prosentvis færre minoritetsspråklege barn i barnehage enn samanliknbare kommunar, landet og Hordaland.

Barnehagane legg i samarbeid med VIS til rette for at barn av busette flyktningar så raskt som mogeleg får barnehageplass.

Barnehagane har deltek i ei nasjonal satsing for eit inkluderande barnehagemiljø sidan august 2018. Dette har vore ei barnehagebasert kompetanseheving for alle tilsette over 3 år i samarbeid med Høgskolen i Innlandet. Satsinga har vore hovudfokus i kvalitetsutviklinga og kompetansehevinga for alle tilsette i barnehagane fram til juli 2020. Barnehagane har gjennom kompetansehevinga utarbeida planar for systematisk arbeid for trygge og inkluderande barnehagemiljø i alle barnehagane. Vidare arbeid med satsinga held fram og måla i budsjettåret 2021 speglar dette.

I 2021 vil barnehagane samarbeide med skulane i høve satsing på grunnleggjande ferdigheiter, med særleg vekt på språkutvikling i barnehagen

Mål for 2021

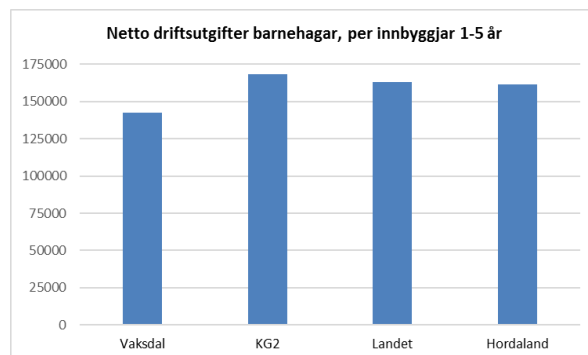
- Barnehagen arbeider kontinuerleg og systematisk med å fremja eit trygt og inkluderande barnehagemiljø
- Barnehagen arbeider kontinuerleg og systematisk med grunnleggjande ferdigheiter med særleg vekt på sosial kompetanse og språkutvikling.
- Barnehagen samarbeider med andre tenester og inviterer sambygdingar til uformelle møter i nærmiljøet

Økonomiske ramme

Barnehagane i Vaksdal hadde i 2019, som tidlegare år, lågare utgifter til barnehage enn dei vi samanliknar oss med. Vi har også lågare andel barn i barnehage enn andre kommunar.

Etter endringa i bemanning- og pedagognorm som vart gjeldande i 2018 og 2019 er det særst viktig å fordele born i opptaket slik at ein nyttar kapasitet i høve tal pedagogar og fagarbeidarar/assistentar best mogeleg. KS sine berekningar viser at fastsetjinga av normene ikkje er fullfinansiert.

Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Barnehage inkl VIS/Flyktning	24 036 000	23 419 000
SUM	24 036 000	23 419 000

Lågare fødselstal dei siste åra påverkar drifta frå hausten 2021, og det er lagt inn reduksjon i drifta knytt til oppstart av barnehageåret 2022/2022. I løpet av barnehageåret vil òg Stamnes barnehage verta ein del av Stamnes oppvekststun.

Det er framleis auke i tal føresette som får innvilga redusert foreldrebetaling grunna låg inntekt og søskenmoderasjon. I 2020 medfører manglande inntekt på om lag 18 % av opphaldsbetalinga. Det er berekna same prosentdel for 2021.

Drifta i barnehagen er utfordrande. Vi yter forhaldsvis høge tilskot til andre kommunar i både kommunale og private barnehagar. For å tilpasse drifta vil vi blant anna halde fram med ein barnehage ope om sommaren og ved opptak til nytt barnehageår vil barna verta fordelt mellom barnehagane med mål om full utnytting av kapasitet på den enkelte avdeling.

Skule

Skulane i Vaksdal har som visjon: «Me er blant dei beste på samarbeid mellom skule, heim og lokalsamfunn. I skulen vår vert alle sett og verdsett, derfor har vi eit godt læringsmiljø med gode faglege resultat. Skulen er trygg, inkluderande, aktiv, kreativ og nytenkjande».

Skuleåret 2020/2021 går det til saman 470 elevar på dei fem skulane våre. Vi har òg 2 elevar frå Vaksdal som har skuleplass ved Mo skule i Modalen.

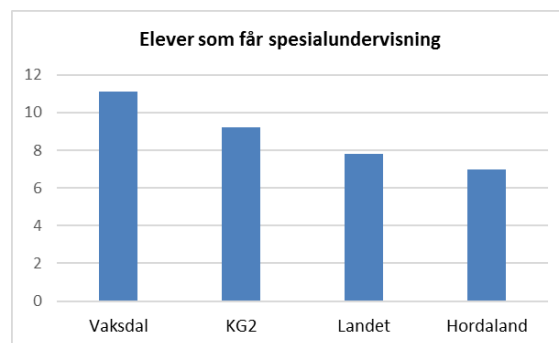
Hausten 2021 startar det 56 born på 1. årssteg i skulane i Vaksdal. Elevane startar på skule på Vaksdal, Stanghelle, Dale, Stamnes og Eksingedalen. På ungdomssteget starta det 44 elevar, medan 52 elevar avsluttar grunnskulen og starta på vidaregåande skule. Elevtalet vil med dette auka noko i 2021/2022, til 474 elevar.

Skuleåret 2021/2022

Årssteg	Dale	Stanghelle/Vaksdal	Stamnes	Eksingedalen	Samla
1.	17	34	4	1	56
8.	43	0	0	1	44
VG1	50	0	0	2	52

Ved Mo skule har Vaksdal 2 elevar skuleåret 2020/2021, medan det er forventa 4 elevar skuleåret 2021/2022.

Skulane i Vaksdal har arbeida for å redusera tal elevar som får spesialundervisning til fordel for betra tilpassa opplæring med godt læringsmiljø. Likevel har vi dei siste åra hatt ei auke i spesialundervisning, særleg på 5. - 7. årstrinn. Det har vore gjort eit systematisk arbeid på alle skulane i tett samarbeid og oppfølging av PPT. System for ressursteam og PALS er gode verktøy i arbeidet.

Hausten 2019 vart det gjennomført ei eigenvurdering av spesialundervisninga på alle skulane. Ut frå denne eigenvurderinga er det sett i gong eit kvalitetsutviklingsarbeid retta mot lese- og skriveopplæringa på 1. – 4. årstrinn. Kvalitetsutviklinga skal sikre god byrjaropplæring for alle elevane i lesing og skriving og den skal hjelpe læraren med undervisninga i den ordinære opplæringa. Elevar som treng hjelp vil få intensiv opplæring raskt og systematisk. Alle skulane i Vaksdal skal nytta verktøyet som vert utarbeida for god byrjaropplæring.

Del elevar som fekk spesialundervisning i Vaksdal i 2019 er på 1. – 4. årssteg 10,7 % (nasjonalt 5,2 %), 5. – 7. årssteg 17,3 % (nasjonalt 9,1 %) og 8. – 10. årssteg 4,3 % (nasjonalt 9,8 %) Fleire elevar i Vaksdal får spesialundervisning enn samanliknbare kommunar, men vi har lågare timetal pr. elev med spesialundervisning.

Satsingsområda for skulane har dei siste åra vore læreplanforståing, vurdering for læring og læringsleiing. Arbeidet med læreplanforståing knytt til ny overordna del og nye læreplanar vil ha særleg fokus og vera retningsgjevande for kvalitetsutviklinga. Elevmedverknad, digitalisering og satsing på opplæring som inkluderer sosiale og faglege mål er i fokus.

Alle skulane vil òg vidareføra det gode arbeidet med PALS (Positiv-Åtferd-støttande Læringsmiljø og Samhandling) med mål om at alle elevar opplever eit godt og trygt læringsmiljø i tråd med revidert lov om trygt og godt skulemiljø

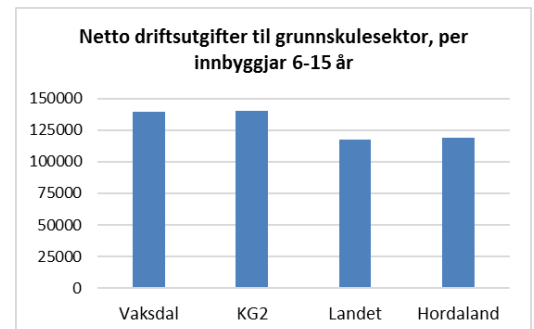
Mål for 2021

- Skulane skal saman arbeida ut ein felles praksis innanfor språk -og leseopplæring og digital læring for å auka læringsutbyte til den enkelte elev
- Elevane våre opplever at dei høyrer til og medverkar i eit positivt, variert og aktivt læringsfellesskap som aukar den enkelte sitt læringsutbyte
- Vidareføra kvalitetsutvikling i skulefritidsordninga i tråd med ny «Rammeplan for SFO»

Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Skule (inkl Barnevern, helsestasjon og PPT)	63 664 000	62 029 000
SUM	63 664 000	62 029 000

Økonomisk ramme

Kostnadsnivået for skule pr. 2019 ligg omlag som kommunegruppe 2, men det ligg høgare enn fylket og landet. Kostnaden inkluderer SFO, skyss og skulelokale. I 2019 utgjorde grunnskule 22,4 % av netto driftsutgifter til kommunen. KG2 nyttar 22,2 %, medan Hordaland nyttar 23 % og landet 23,6. Vaksdal har noko auke samanlikna med tidlegare år, og vi nyttar no omlag same prosent som resten av landet av det totale budsjettet til skule.

I 2021 skal Stanghelle og Vaksdal skular vera samla på Stanghelle skule. Auke i kostnad knytt til auka behov for lærarar og skyss er vidareført i budsjett 2021. Norm for lærartettleik i skulen er skuleåret 2020/2021 oppnådd og i ramma for 2021 er det lagt inn ressurs til å møte dei auka krava som er sett til lærartettleik frå hausten 2021. Det er utfordrande å møte krava i høve lærarnorm på skulane som har store grupper, medan skular som har små grupper har god margin. Om det er endringar av behov ved skulestart hausten 2021 vert lærarkapasiteten omdisponert med mål om å stetta lærarnorma ved alle skulane.

I budsjettet for 2021 er det ikkje lagt inn tilskot frå staten til tidleg innsats og lærartettleik slik det har vore gjort tidlegare år, dette er no innlemma i inntektssystemet. Økonomiske rammer til gjesteelevar (elevar i/frå andre kommunar) er om lag som i 2020.

Kostnadar i barnevernet knytt til tiltak i og utanfor heimen er noko redusert i 2021. Dette fordi behova har endra seg i forhold til tidlegare år.

Helse og omsorg

Tenesteområdet er organisert i ei eining med avdelingar for institusjonsplassar, heimeteneste og bueining for funksjonshemma i tillegg til forvaltningskontor, legeteneste, fysio- og ergoterapi og psykisk helse og rus. Innan tenesteområdet vert det utført tenester i heile skalaen for tenesteyting og for alle alders- og diagnosegrupper frå førebyggjande tiltak til bistand og helsehjelp. Målsetnad er at den enkelte i størst mogleg grad kan nytta egne ressursar og meistra eige liv. Overordna mål for økonomiplanperioden er at innbyggjarane skal få forsvarlege og gode tenester innanfor dei ressursar me har tilgjengeleg.

Vaksdal har til liks med andre kommunar dei siste åra jobba med å vri fokus og innsats frå institusjonsbasert omsorg til tenester i heim og helsefremjande, førebyggjande og rehabiliterande metodar. Dette er i tråd med samhandlingsreforma, andre nasjonale føringar, utfordringsbilete og med lokale styringsdokument som Kommunedelplan helse og omsorg og fireårig Handlingsprogram. Det er også i samsvar med attendemelding etter Agenda Kaupang sine analyser i samband med gjennomgang av helse og omsorg i 2020 der rådet var å vidareutvikla tenester nede i omsorgs-/innsatstrappa der me kan nå fleire med mindre ressursar.

Innan digitalisering og teknologi vert helse- og omsorgsfeltet framheva som det området der det vil skje størst og raskast endringar i tida framover. Nasjonalt skulle velferdsteknologi innførast som obligatorisk del av helse- og omsorgstenestene frå 2020. Vaksdal kommune deltek i Nasjonalt velferdsteknologiprogram gjennom Vestlandsprosjektet og i det nystarta E-helse Vestland som har som visjon at alle innbyggjarar skal kunne bu lengst mogleg heime i alle

delar av Vestland fylke støtta av velfungerande tenester bygd på velferdsteknologi. I Vaksdal er alle analoge tryggleiksalarmar skifta til digitale, og det er starta montering av e-lås. Utover i 2021 vil me ta i bruk GPS (sporingsteknologi) og medisindispensarar. Implementering av velferdsteknologi har til no hovudsakleg vore retta mot eldre brukarar. I 2021 vil ein både nasjonalt og kommunalt få meir fokus på teknologi for menneske med nedsett funksjonsevne og utfordringar innan psykisk helse og rus. DigiHelse er døme på digital kommunikasjon med pasient/pårørande på ein sikker og forsvarleg måte.

2021 er tredje året for eldrereforma «Leve heile livet». Reformperioden er sett til 5 år med ulike faser for kartlegging, planlegging, gjennomføring og evaluering. I løpet av 2021 skal kommunane ta stilling til løysingane i reforma og planleggja korleis dei vil utforma og gjennomføra dei lokalt. Aldersvenleg samfunn har stort fokus som eit av satsingsområda i «Leve heile livet» og med eigen strategi frå Regjeringa. Denne satsinga krev tverrsektoriell tilnærming i tillegg til samskaping med andre aktørar og innbyggjarinvolvering.

Innan helsemessig beredskap skulle me i 2020 ha fokus på pandemisk influensa og kva konsekvensar nasjonale og globale utfordringar kunne få lokalt. Dette vart meir realistisk enn me kunne ha førestilt oss då me vart utsett for ein verdsomspennande pandemi som vil gi utfordringar også inn i 2021. Me må nytta lærdomane frå denne pandemien til å styrka samarbeid og beredskap slik at me er betre førebudd til framtidige hendingar.

Fram til rundt 2022 går talet eldre i gruppa 80 + noko ned i Vaksdal kommune for så å auka att. Fram mot 2030-2040 vil kommunen få ein stor auke av tal innbyggjarar i denne aldersgruppa. Det aukande talet eldre er ei nasjonal og global utfordring som kommunane må bu seg på. I Vaksdal vil dei neste åra verta viktige for å rigga tenestene slik at me framover vert i stand til å gi god nok assistanse, helsehjelp og omsorg til innbyggjarar i alle aldersgrupper og innanfor alle diagnosegrupper med dei ressursar kommunen rår over. Kravet til effektivitet aukar, og midlar og ressursar må omfordelast til meir ressurseffektivt nivå. For å nytta tilgjengelege ressursar optimalt, vert det viktig å jobba med heiltidskultur og ta i bruk turnusordning som mogeleggjjer auke av stilling.

Å effektivisera og tilpassa drift til budsjettamme har kontinuerleg fokus. Når størstedelen av utgiftene er lønsutgifter, må tal stillingar reduserast for å få ned kostnader. Det vert jobba med å balansera nedtrekk opp mot kvalitet og likebehandling og krav om forsvarlege og nødvendige helsetenester. Ein prøver å unngå nedtrekk i dei små og sårbare tenestene der sjølv liten reduksjon vil gi store konsekvensar for brukarane. I ramma for 2021 ligg det inne 48-50 sjukeheimplassar, 32 på Vaksdal og 16-18 på Dale.

Mål og tiltak for tenesteområdet i 2021

- o Brukarundersøking og pårørandemøte skal gjennomførast på avdelingane i samsvar med årshjul.
- o Brukarmedverknad på system-/tenestenivå skal nyttast i forbetningsarbeid.
- o Gjennom samarbeid med frivilligheit og ved bruk av samskapingsplattformen Friskus vil me sikra at gode tilbod som fremjar deltaking og meistring vert etablert og vidareført.
- o Me skal i samarbeid med andre jobba for etablering av eit aldersvenleg samfunn.
- o Planleggja bygg og uteområde på Jamnetomta som er tilrettelagt for brukarar og gir hensiktsmessig drift.
- o Velferdsteknologi som gir auka trygghet, meistring og deltaking skal fasast inn som ein del av tenestene i tråd med nasjonale føringar.
- o Auka bevisstheit rundt kva konsekvensar nasjonale og globale utfordringar kan få for lokalt helsetilbod, og nytta erfaringar frå pandemien i 2020 til å bu oss på liknande hendingar.

Økonomisk ramme

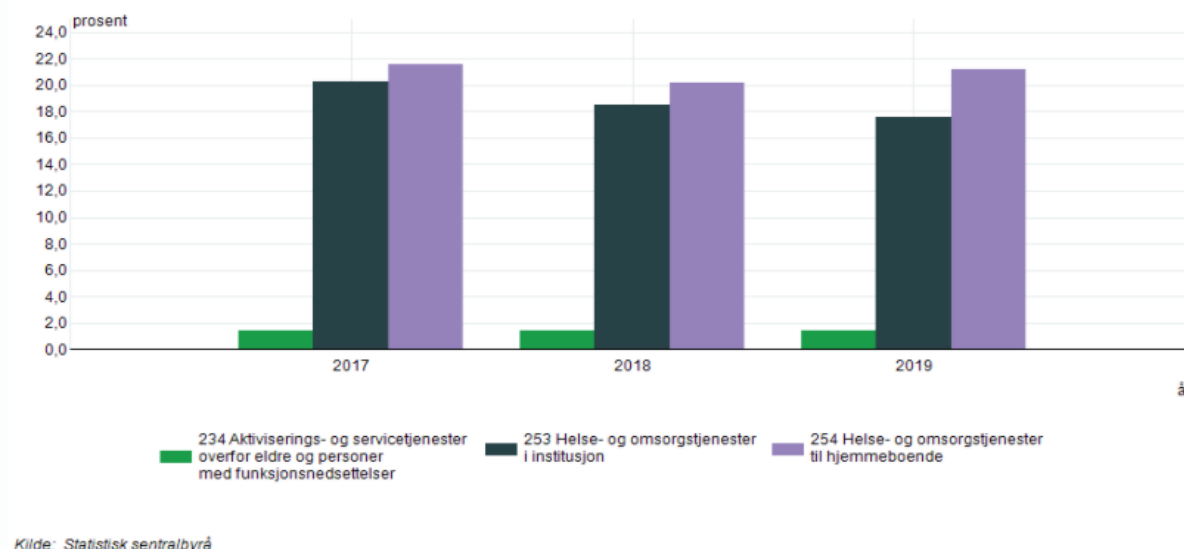
Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Felleskostnader	4 944 000	4 939 000
Helse og omsorg	116 056 000	115 262 000
SUM	121 000 000	120 201 000

Tilskot til AO-senteret i tillegg til felleskostnader og ØH/KAD-tilbod er budsjettert under felleskostnader.

Helse og omsorgseininga

Å samla tenestene i ei eining har ført til større heilskap i tenestene, og det har vorte meir fokus på pasientflyt og heimebasert oppfølging og tilrettelegging.

12362: Utgifter til tjenesteområdene, etter funksjon og år. Vaksdal, Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Andel av totale utgifter (prosent).

På **Helsehuset på Dale** er det institusjonsplassar for korttids- og langtidsopphold og heimebaserte tenester som heimesjukepleie og praktisk bistand. I tillegg er forvaltningskontor og ergoterapitenestene lokalisert på Helsehuset, og den kommunale fysioterapeuten, legekantoret og fagområde psykisk helse og rus samarbeider tett med tenestene der. Bueining for Funksjonshemma (Elvevegen) er også lokalisert på Dale.

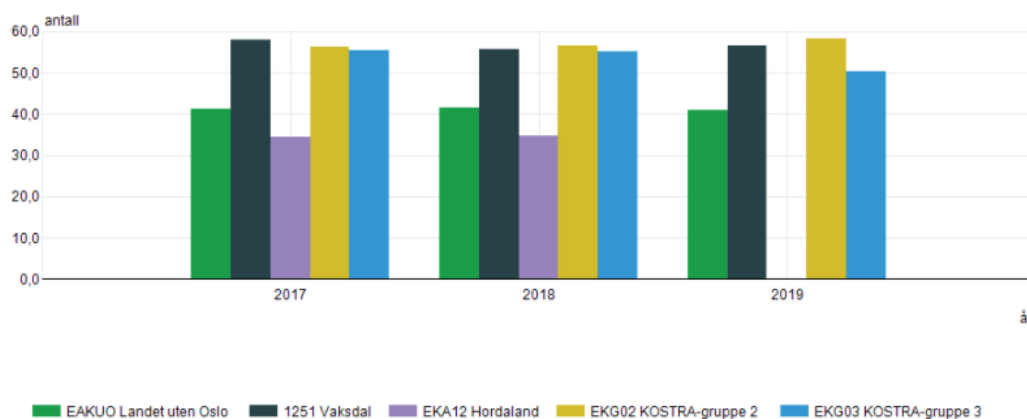
På Vaksdal sjukeheim er ein i gang med å etablere **Ressursenter for demens** i samsvar med vedtekne styringsdokument. Senteret har 32 sjukeheimsplassar, og to grupper er tilrettelagt som skjerma eining for personar med demens. Kompetanseheving innan feltet vil halda fram, og senteret vil satsa endå meir på samarbeid med pårørende og frivillige. Jamfør lokale og sentrale planar og samanlikna med andre kommunar, er forskyving av ressursar og innsats frå institusjon og over mot heimebaserte tenester rette vegen å gå også innan demensfeltet. Også i 2021 vil bygningsmessig tilrettelegging for optimal fungering og drift på avdelingane få fokus. Planlegging og prosjektering vil skje i tråd med politiske vedtak.

Eininga vil i 2021 holda fram med fokus på førebygging, tilrettelegging og rehabilitering (sjå figur med satsingsområde utarbeida saman med Agenda Kaupang). Her vil eigenmeistering og velferdsteknologi vera avgjerande bidrag for å lukkast med satsinga saman med brukarar, pårørende og andre samarbeidspartar. Fokus på kvardagsmeistering og kvardagsrehabilitering vert vidareført. Det vert samarbeida på tvers av avdelingar og fagområde for å nytta ressursar maksimalt og tilpassa og effektivisera drift, og det vert arbeida systematisk med mål om å redusera sjukefråværet.

Styringsdata som Kostra fortel oss at me framleis har forbettringspotensiale på tenestenivå. Me er om lag på nivå med Kostragruppe 2 når det gjeld heimetjenester til eldre over 80 år, men betydeleg over landet og Kostragruppe 3. Når det gjeld bruk av institusjonsplass, låg me i 2019 framleis over alle samanliknbare kommunegrupper sjølv om ein ser nedgang frå 2017 og tidlegare år. (Sjå figurar under).

Omsorgstjenester - brukere, etter region og år. I alt, Heimeteneste, Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall).

Mål og tiltak for helse- og omsorgseininga 2021

- o Gjennomføra pårørandemøte på begge institusjonane og i Elvavegen.
- o Gjennomføra brukarundersøking på institusjon.
- o Metodikk for førebyggjande heimebesøk skal implementerast i drifta.
- o Gjennomgå og revidera basale smittevernrutinar.
- o Digitalisera rutinar gjennom KF Kvalitetssystem.
- o Implementera medisindispenserar og GPS som ein del av tenestetilbodet.
- o Ta i bruk nytt pasientvarslingsanlegg på Vaksdal og nytta mogelegheitene som ligg i det for å få betre kvalitet og trygghet for brukarar og effektivitet i tenesta.
- o Bruka musikk miljøterapeutisk i demensomsorga og ta i bruk spelelister knytt til individuelle preferansar.
- o Fagområde psykisk helse og rus skal nytta erfaringar frå rusprosjekt for å heva kompetanse og tilretteleggja på individ- og systemnivå.
- o Testa og ta i bruk teknologi som bidreg til aktivitet og meistring for menneske med nedsett funksjonsevne og jobba kunnskapsbasert med dette m.a. gjennom deltaking i "Tenketanken".
- o Nytt digitale plattformer for sikker dialog med brukar/pasient og pårørande.
- o Saman med tillitsvalde jobba for å nå mål om heiltidskultur og ta i bruk turnusordningar som mogleggjer dette.

Samfunnsutvikling

Tenesteområdet samlar ulike fagmiljø som saman er viktig for folkevekst, næringsutvikling og entreprenørskap, omdømme og identitet. Tenesta har ansvar for både tenesteyting, samfunnsutvikling og utøving av kommunalt mynde. Frå eigedomsforvaltning, veg, vatn og avlaup, brann og redning til plan, byggesak, land- og skogbruk, klima og miljø, kart og oppmåling, prosjektstyring, kultur, bibliotek og idrett. Spennet i kompetanse og arbeidsoppgåver innan eininga er stort, og ein ønskjer å utnytte dette gjennom eit godt samarbeid internt.

Med små og sårbare fagmiljø er kommunen avhengig av kjøp av meir spesialiserte tenester og større kapasitet både i drift og ved investeringar når det oppstår behov. Kommunen deltek også i interkommunalt samarbeid for å sikre kvalitet og spare kostnader.

Tenesteområdet har eininga Samfunnsutvikling, i tillegg finn ein funksjonar og tilskot som stimuleringsmidlar til bustader og til etablering, tilskot til arbeid med næringsutvikling gjennom Vaksdal Næringssekselskap AS, samarbeid med Bergen og Omland Friluftsråd vedkomande badeplassar mv. og tilskot til ulike aktivitetar ulike stader i kommunen.

Kommunane står overfor store utfordringar med omsyn til demografiske endringar, klima og miljø.. Heilskapleg utvikling krev ei meir samordna bustad-, areal- og transportplanlegging som skal bidra til effektiv arealbruk og eit meir miljøvenleg transportsystem. Utbygging av nye veg og bane gjennom kommunen gjev grunnlag for ei slik utvikling, men er også krevjande med omsyn til plassering av massar og andre konfliktområde. Vaksdal har mykje utpendling i dag, og det ligg potensiale for folketalsvekst i raskare og tryggare transportsystem i framtida.

Ansvar for gjennomføring av utbyggingsprosjekt er i all hovudsak lagt til Samfunnsutvikling. Dei store byggeprosjekta ny barne- og ungdomskule på Dale og ny skule på Vaksdal krev svært mykje med omsyn til ressursbruk og styring av prosjekta. Utbygginga på Stanghelle Vest – Tettaneset er i gang og krev aktivt arbeid overfor moglege utbyggjarar for vidare utvikling.

Mål for 2021

- Aktiv deltaking i statleg reguleringsplan for ny veg og bane Arna – Stanghelle,
- Oppfølging og gjennomføring av byggeprosjekta og andre prosjekt i kommunen
- Revisjon av hovudplan for vassforsyning og avlaup
- Oppstart nytt høgdebasseng på Myster

Gode kultur-, idrett- og fritidstilbod er viktig for at det skal vere godt å leva å bu her. Kommunen har eit mangfald av lag og organisasjonar som tilbyr ulike kulturtilbod. Godt samspel mellom kommune og frivillige lag og organisasjonar, samt støtte til eldsjelene er viktig. Vaksdal kulturskule vil prioritere tenester til born og unge. Samfunnsutvikling forvaltar faste tilskot til lag og organisasjonar. Me vil gjennomføre villmarksleir på Småbrekke, gjerne i samarbeid med frivillige lag og organisasjon om mogleg. Kultur- og musikklivet gler seg over den nye konsertsalen på Dale skule.

Kommunen har eit overskot på bygningsmasse gjennom bygg som ikkje er i bruk, bygg med dårleg arealeffektivitet samt unytta areal. Dei kommunale bygga har til dels stort etterslep på vedlikehald då vedlikehaldsbudsjettet over tid har vore redusert til eit nivå der me per i dag er langt unna eit vedlikehald som sikrar verdiane.

Driftsinntektene vert ytterlegare reduserte i åra som kjem, og dette gir mindre til drift og vedlikehald. Me må difor prioritere hardare og syte for at investeringane me gjer i infrastruktur gjer oss lågare driftsutgifter. Om ein ikkje klarer å redusere bygningsmassen, må ein forvente ein vesentleg opptrapping av driftsutgiftene til vedlikehald av kommunale bygg. Vedtatt strategi for eigedomsforvaltning «frå forfall til fornying» har ei målsetting om 5 % årleg reduksjon i kommunal bygningsmasse.

Sikring mot ras og flaum vert stadig viktigare og det er sett av midlar i investeringsbudsjettet til fleire tiltak. NVE har varsla oppstart av sikringsarbeid mot skred og flaum i Kupebekken på Dale. Kommunen må bidra med ein del arbeid og ein økonomisk del. Heftigare nedbør har i seinare år medført utfordringar med overvatn. Kommunar med vår topografi må i auka grad førebu og gjere tiltak for å sikre liv og helse og materielle verdiar.

Vatn og avlaup (VA) er kritisk infrastruktur i samfunnet. Vedlikehald og fornying av anlegg og leidningsnett er avgjerande for å sikre innbyggjarane ei trygg vassforsyning og eit velfungerande avlaupsnett. VA er finansiert med gebyr til sjølvkost. Det nye vassverket på Vaksdal er no opna, og bygging av høgdebassenget på Myster kjem i gang. For avlaupsanlegga startar planlegging av avlaupsrensing i fleire bygder. Samtidig er det planlagt noko vedlikehald av leidningsnett og anlegg.

Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Samfunnsutvikling	43 735 000	42 612 000
SUM	43 735 000	42 612 000

Fellesøkonomi

Felleskostnader for heile organisasjonen; administrativt og politisk, og diverse tilskot til andre vert ført her, det same gjeld premiefond, premieavvik og amortisering av tidlegare års premieavvik.

Økonomisk ramme	Ramme 2020	Ramme 2021
Politisk	5 900 000	5 809 000
Felleskostnader kommune	19 005 000	18 952 000
SUM	24 905 000	24 761 000

Politisk del

Under fellesøkonomi er det budsjettert kostnader til drift av politisk styre, utval og råd og ordførar/varaordførar, revisjon, tilskot til Kyrkjeleg Fellesråd og andre tilskot.

Budsjett for politiske utval og råd er budsjettert omlag likt i 2021 som i 2020. Budsjett for kontrollutvalet har ein nedgang frå kr 1.039.000,- til 888 000 i 2021.

Felleskostnader kommune

Felleskostnader for kommunen samla, rådmann og rådmanns stab, hovudtillitsvalde og hovudverneombod, og ymse kommunale tilskot.

Kyrkjeleg fellesråd er budsjettert med ei overføring på kr 3.850.000 som er same beløp som i 2020. Ønske frå kyrkjeleg fellesråd er monaleg større enn det som er lagt inn i budsjettet og dersom kyrkja sitt ønske skal innfriast må kommunen trekke ned på andre områder. Visar elles til tidlegare punkt på dette.

Fellesfunksjonar som er samla sentralt i stab : økonomi, HR/løn, post, arkiv, innbyggarservice og sentralbord, informasjon, politisk sekretariat, skatteinnkreving, enkelte innbyggartjenester, samla 13,2 stilling. Staben dekkjer fleire fagområde som krev særskilt kompetanse pga auka lovkrav og kontroll. Ressursane er små og sårbare og samarbeid med andre kommunar og auka digitalisering er nødvendig for å vidareføre dagens låge kostnadsnivå til desse funksjonane.

På ein del områder har kommunen inngått interkommunalt samarbeid eller kjøper tenester frå andre til erstatning for å eigen drift:

- o IKTNH - interkommunalt samarbeid om drift og digitalisering – 10 kommunar
- o IKAH – interkommunalt samarbeid om arkivforvaltning/bevaring(pålagt) – tidlegare Hordaland utan Bergen
- o Innkjøpssamarbeid - Bergen
- o Arbeidsgjevarkontroll og bokettersyn – Bergen
- o Skjenke- og tobakksalkontroll – Kvam
- o BCM – gjeldsforvaltning og forvaltning av aksjar og obligasjonar

Av større felleskostnader er kontingentar til KS, LVK og Kommunekraft, LNK, Forum nye Bergensbanen, Bergensalliansen, BOF m. fleire. Leige av fiber til kommunale bygg, programvare, lisensar og årsgebyr i kommunen, bedriftshelseteneste, telefoni, forsikringar, rekruttering, juridisk bistand og felleskostnader seniortiltak og pensjon.

Mål og satsingar i 2021

- o Utviklingsarbeid og digitalisering.
- o Vidareutvikle kommunikasjon og innbyggartilbod.
- o Delta i interkommunalt samarbeid
- o Arkivprosjektet
- o Medarbeidarundersøking i heile organisasjonen
- o Gjennomføre stortingsval

Vedlegg 1. Kostra/analysar/nøkkeltal (basert på 2019)

Alle kommunar er pålagt å føre rekneskapen etter KOSTRA-standard. KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er eit nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon til kommunal verksemd. Informasjon om kommunale tenester og bruk av ressursar på ulike tenestemråde vert samanstilt for å gje relevant informasjon til beslutningstakarar, både lokalt og nasjonalt. Informasjon kan nyttast til analyse, planlegging og styring og til vurdering om mål vert oppnådd. KOSTRA gjer oss mogelegheit til å samanlikna kommunen med andre kommunar og å sjå utvikling over tid.

Vi vel å samanlikne mot både Kommunegruppe 2 og 3.

- Gr. 2 Små kommunar med middels bundne kostnader per innbyggjar, middels frie disponible inntekter
- Gr. 3 Små kommunar med middels bundne kostnader per innbyggjar, høye frie disponible inntekter

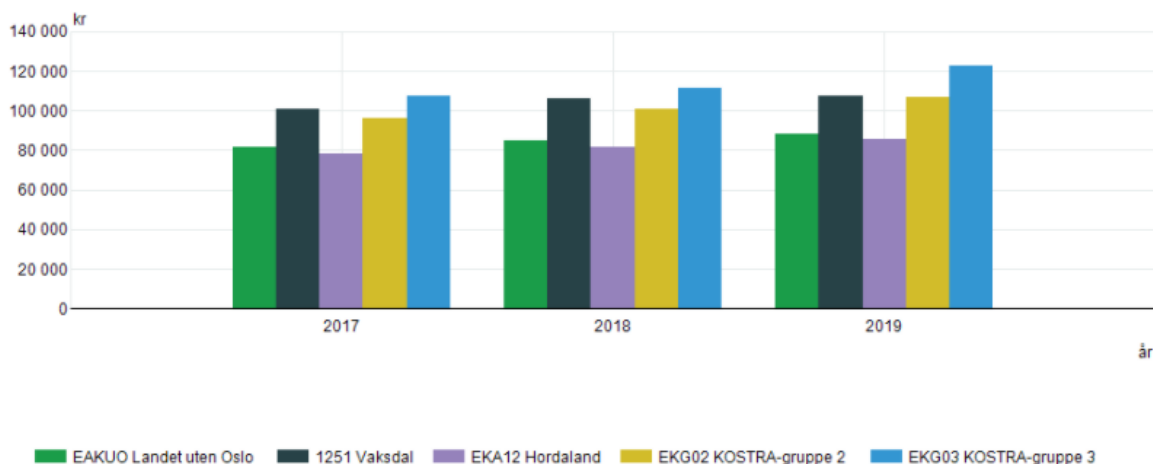
Tabellane er utvalde rapporter frå SSB

	Netto driftresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)			Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)			Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)			Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	3,7	2,2	1,5	1,8	1,2	1,1	21,8	21,7	20,6	101,9	105,6	111,0
Vaksdal	5,8	3,5	3,2	2,0	1,1	1,3	48,5	46,4	49,1	70,8	83,6	117,8
Hordaland	4,5	3,3	1,9	1,1	1,2	1,4	15,0	17,8	16,6	94,2	98,1	100,3
KOSTRA-gruppe 2	3,0	1,9	0,2	1,8	1,8	1,2	19,2	19,4	17,7	92,7	95,3	105,1
KOSTRA-gruppe 3	2,5	3,5	-0,2	1,4	1,6	1,1	21,9	23,0	20,0	97,4	98,5	104,8

Finansielle nøkkeltal

	Frie inntekter per innbyggjar (kr)			Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)			Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	53619,0	55124,0	57316,0	11,7	12,3	12,0	14,5	15,2	16,2
Vaksdal	61625,0	64474,0	68069,0	21,2	19,2	18,6	7,8	26,7	43,8
Hordaland	52457,0	54021,0	56185,0	10,1	11,3	11,3	14,4	13,4	14,0
KOSTRA-gruppe 2	61096,0	62753,0	64774,0	9,5	10,9	10,4	11,2	11,5	14,9
KOSTRA-gruppe 3	63108,0	64240,0	69082,0	9,3	11,1	10,9	12,1	12,3	14,5

Finansielle nøkkeltall fra bevilgnings- og balanseregnskapet i kroner per innbyggjar, etter region og år. Brutto driftsutgifter totalt, Beløp per innbyggjar (kr).

Vaksdal kommune sine finansielle nøkkeltal varierer frå både gode og dårlege tal. Kommunen har høge inntekter samanlikna med andre, og høg arbeidskapital. Brutto driftsutgifter er også tilsvarande høg. Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er låg i åra 2016-2017 men har som varsla steget kraftig i 2018 og 2019. Denne er også venta å stige monaleg i økonomiplanperioden, jf vedteken investeringsplan. Dette førar også til auka driftsutgifter som følgje av at investeringane i stor grad vert finansiert med opptak av lån.

Utgift pr innbyggjar

	Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Beløp pr innbygger														
	Landet uten Oslo			Vaksdal			Hordaland			KOSTRA-gruppe 2			KOSTRA-gruppe 3		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Barnevern	2 235	2 305	2 296	1 634	1 940	2 148	2 187	2 316	2 367	2 334	2 369	2 424	2 401	2 519	2 802
Administrasjon, kommune	3 926	4 359	4 603	4 016	4 690	4 214	3 504	4 050	4 281	5 685	6 270	6 681	6 811	7 259	8 465
Barnehage	8 219	8 581	8 932	7 102	7 964	8 346	8 788	9 197	9 426	7 620	8 041	8 234	7 790	8 255	8 881
Grunnskole	13 501	14 165	14 709	13 548	14 754	16 827	13 535	14 214	14 843	15 436	16 036	16 444	16 303	16 959	18 148
Helse- og omsorg	20 421	21 976	23 298	33 792	34 886	36 499	19 246	20 690	22 071	25 640	27 681	29 587	27 889	29 164	32 380

	Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Beløp pr innbygger mot 2016 nivå														
	Landet uten Oslo			Vaksdal			Hordaland			KOSTRA-gruppe 2			KOSTRA-gruppe 3		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Barnevern	115 %	119 %	119 %	107 %	128 %	141 %	113 %	120 %	122 %	111 %	113 %	115 %	103 %	109 %	121 %
Administrasjon, kommune	101 %	112 %	118 %	99 %	116 %	104 %	98 %	114 %	120 %	100 %	111 %	118 %	104 %	111 %	130 %
Barnehage	103 %	108 %	112 %	109 %	122 %	128 %	102 %	107 %	110 %	104 %	110 %	113 %	104 %	111 %	119 %
Grunnskole	103 %	108 %	112 %	98 %	107 %	122 %	103 %	108 %	113 %	104 %	108 %	111 %	103 %	108 %	115 %
Helse- og omsorg	104 %	112 %	119 %	105 %	108 %	113 %	101 %	109 %	116 %	105 %	113 %	121 %	106 %	110 %	123 %

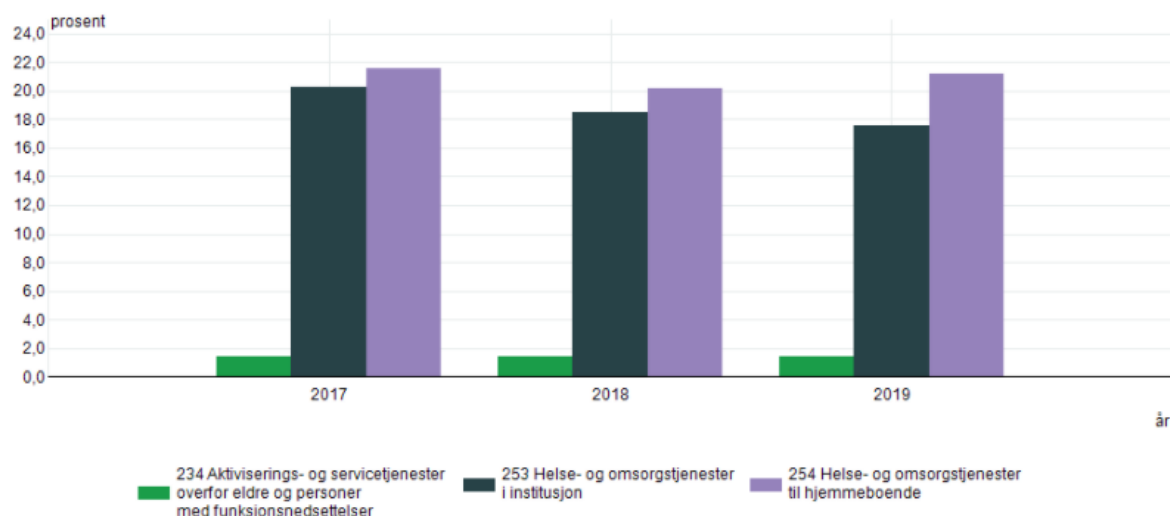
Det har vore aukande driftsutgifter til barnehagar, men framleis har kommunen lågare utgifter pr innbyggjar enn Hordaland og gruppe 3 men har no høgare utgifter en gruppe 2. Dette er ein endring frå 2018 til 2019. Auken kan mellom anna forklarast av at andelen barn med barnehageplass er lågare i Vaksdal kommune enn samanliknbare kommunar og kostnaden blir då fordelt på færre barn. Netto driftsutgifter til grunnskule aukar og er no høgare enn kommunegruppe 2, men er lågare enn kommunegruppe 3. De relativt høge utgifter til helse- og omsorgstenester, kan delvis forklarast med at det er mange eldre i kommunen og mange eldre som får tenester. Det er låge, men aukande utgifter til barneverntenesta. Utgiftene til administrasjon er låge samanlikna med kostragruppe 2 og 3.

Pleie og omsorgstenester

Pleie- og omsorgstenester er institusjonsdrift, heimebaserte tenester og aktiviserings- og servicetenester.

Utgiftene mellom desse 3 tenesteområda har vore nokolunde lik dei siste 3 år. Ei lita auke i heimetenesta siste året.

12362: Utgifter til tjenesteområdene, etter funksjon og år. Vaksdal, Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Andel av totale utgifter (prosent).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

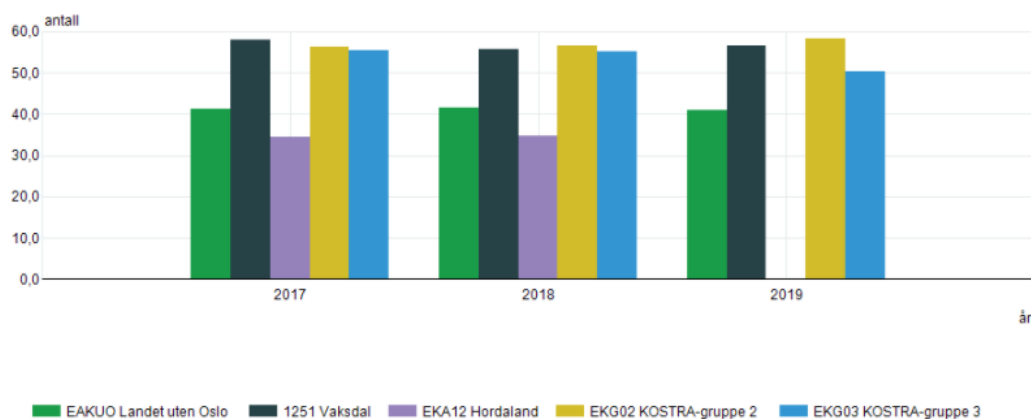
	Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)			Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)			Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	25 456	27 245	28 772	31,1	31,9	32,4	4,6	4,8	5,0
Vaksdal	41 106	42 869	44 263	46,3	43,4	43,2	4,6	5,8	6,0
Hordaland	24 346	25 888	27 638	30,2	30,7	31,1	4,5	4,7	4,9
KOSTRA-gruppe 2	32 209	34 569	37 041	33,1	34,1	34,9	5,4	5,5	5,7
KOSTRA-gruppe 3	35 098	36 594	40 714	32,9	33,1	33,5	6,2	6,4	6,8

Utgiftene til kommunale helse og omsorgstjenester pr innbygger ligg høgt i forhold til dei andre kostra gruppene. Andelen utgifter av kommunens totale netto driftsutgifter er også høgt i forhold til andre kommunar så kommunen har eit høgt utgiftsnivå til helse og omsorg. Dette sei ikkje noko om kvaliteten på tenestene, kun om det vert brukt mykje pengar til tenesta eller ikkje.

	Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)			Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (prosent)			Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (prosent)			Andel innbyggere 67-79 år med dagaktivitetstilbud (prosent)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	32,4	31,6	30,3	47,0	47,5	47,9	12,6	12,1	11,9	0,65	0,67	0,69
Vaksdal	38,5	37,6	36,6	30,5	28,9	31,1	15,1	14,1	15,3	2,51	1,88	1,75
Hordaland	31,5	30,9	..	42,7	43,1	..	13,7	13,3	13,1	0,78	0,84	0,78
KOSTRA-gruppe 2	37,0	36,2	35,0	43,1	27,3	42,4	13,4	12,7	12,6	0,00	0,73	0,79
KOSTRA-gruppe 3	38,5	38,2	38,3	39,7	24,3	39,9	14,4	13,8	13,5	0,00	0,82	0,74

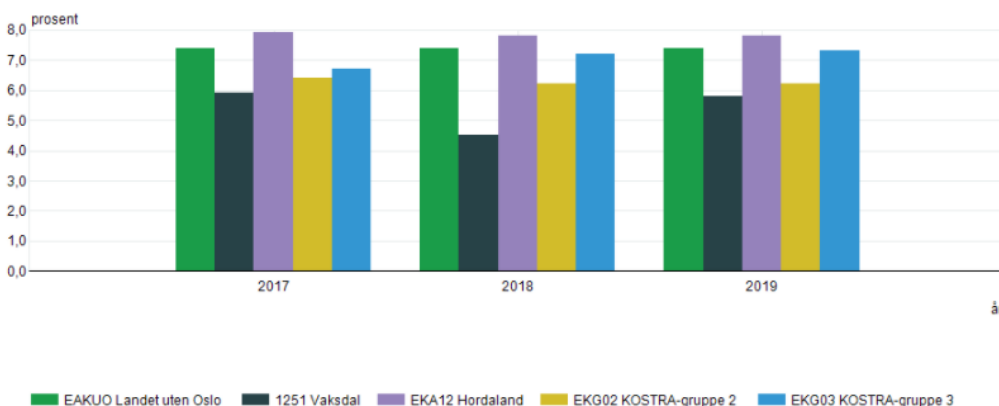
Andel innbyggjarar 80 år og over som mottar heimetjenester og som er bebuarar på institusjon er nokolunde jamt med dei andre kostragruppene, men ligg over Landet utanom Oslo. (Ingen data på Hordaland pr 15.09.20). Dette kan tyde på at terskelen for å få tildelt hjelp er lågare i kommunar som har høgare inntekter enn i dei kommunane som har lågare inntekter. Kommunen har ein lågare andel av brukarar av heimetjenester i gruppa 0-66 år og denne gruppa er ofte ein gruppe som krev meir omfattande bistand enn i dei tradisjonelle brukargruppene av heimetjenester.

Omsorgstjenester - brukere, etter region og år. I alt, Heimeteneste, Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall).

Tabellen over viser at Vaksdal har fleire brukarar av heimetenester pr 1000 innbyggjarar enn samanliknbare kommunar. Når andelen av disse som mottar tenester er nokolunde likt som andre kommunar, gjer det at det er fleire som mottar tenester i Vaksdal enn i dei andre kommunane vi samanliknar oss med.

Omsorgstjenester - supplerende nøkkeltall, etter region og år. Andel hjemmetjenestebrukere med høy timeinnsats (prosent).

Tabellen over viser andel heimetenestebrukare med høg timeinnsats. I 2015 låg Vaksdal kommune høgare enn samanliknbare kommunar. I 2016-2018 er dette redusert men i 2019 har Vaksdal høgare tal igjen.

11645: Brukarar av omsorgstjenester per 31.12., etter alder og år. Vaksdal, Langtidsopphald i institusjon, Brukarar av omsorgstjenester.

Tabellen over viser at talet på bebuarar mellom 80-89 år er redusert dei siste åra mens talet på bebuarar 90 år og eldre er nokolunde stabilt. Snittalderen på bebuarane er auka. Brukarar av institusjonstenester pr 1000 innbyggjarar er høgare enn samanliknbare kommunar. På dette området skil Vaksdal kommune seg ut med at vi også litt høgare enn gruppene vi samanliknar oss med. Dette vil igjen føre til auka kostnader innan området for helse sett i forhold til innbyggartalet.

11645: Brukarar av omsorgstenester per 31.12., etter alder og år. Vaksdal, Helsetenester i heimen, Brukarar av omsorgstenester.

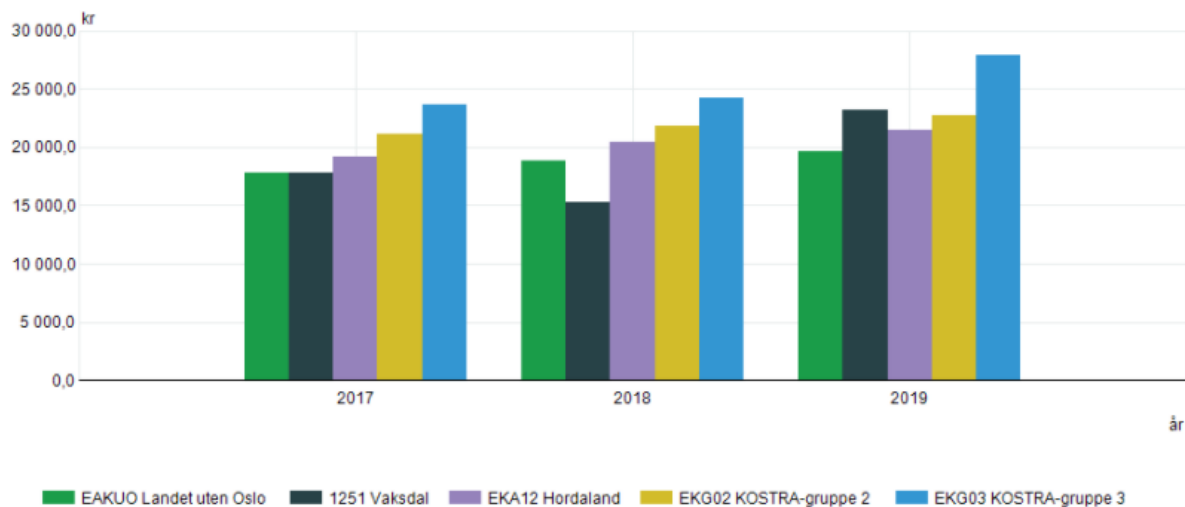
Nøkkeltal skule

	Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)			Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)			Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)			Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (kr)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	72,8	73,5	75,0	69,2	69,6	68,7	23,2	23,1	23,0	107 655	112 568	117 308
Vaksdal	82,1	68,1	71,1	76,9	72,3	78,3	21,0	20,7	22,4	117 721	122 890	139 141
Hordaland	71,8	72,6	73,8	69,1	68,5	68,9	24,0	23,8	23,6	108 791	113 631	119 095
KOSTRA-gruppe 2	70,8	72,1	74,0	69,4	68,8	68,3	22,9	22,7	22,2	128 223	133 902	139 841
KOSTRA-gruppe 3	71,3	69,3	73,1	68,1	66,0	64,3	22,7	22,5	22,1	139 002	143 723	160 216

Vaksdal kommune har i 2019 hatt ein auke i utgifter til drift av grunnskule, og er no på nivå med kommunegruppe 2. Framleis er nivået ein del over Hordalands- og landssnittet. Resultatet frå nasjonale prøver er framleis godt i rekning og lesing har gått litt opp frå 2018. Lågt tall på elever gjer at dette vil svinge frå år til år.

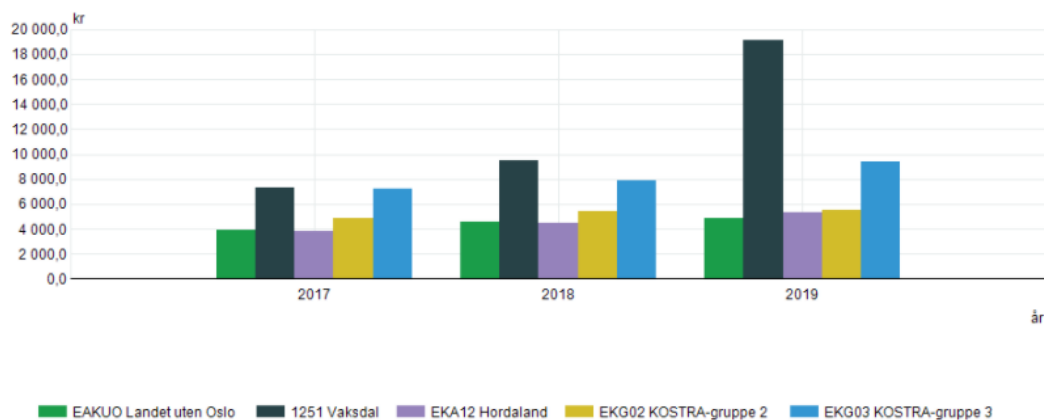
Utgifter til skolebygg er aukande ettersom Vaksdal Kommune aukar bygningsmassen på dette området.

12559: Hovedøkonomi for kommunal eiendomsforvaltning, etter region og år. Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Skolelokaler, Utgifter for bygg fordelt per innbygger (kr).

Utgiftene til SFO har auka kraftig dei siste åra, basert på kostnad pr innbygger i aldersgruppa 6-9 år.

Finansiering av skolefritidstilbud, etter region og år. Netto driftsutgifter til SFO, per innbygger 6-9 år (kr).

For barnehagane viser kostratala at andel barn som er i barnehage er betydeleg lågare enn samanliknbare kommunar. Kostnadane pr innbygger i alderen 1-5 år er derfor lågare enn dei andre kommunane.

	Andel barn 1-2 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-2 år (prosent)			Andel barn 1-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 1-5 år (prosent)			Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år (prosent)			Netto driftsutgifter barnehager i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent)			Netto driftsutgifter barnehager, per innbygger 1-5 år (kr)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	83,0	83,9	84,6	91,8	92,1	92,4	97,3	97,3	97,3	14,4	14,3	14,3	143 919	153 538	163 207
Vaksdal	66,4	61,3	68,6	79,4	79,8	85,0	89,8	90,6	92,0	10,7	11,2	11,3	118 656	127 841	142 451
Hordaland	83,7	85,2	85,6	91,9	92,7	93,1	97,6	97,5	97,7	15,8	15,8	15,4	144 263	154 399	161 567
KOSTRA-gruppe 2	80,1	81,1	80,8	90,5	90,6	90,6	96,9	96,4	96,5	11,5	11,5	11,3	146 807	157 856	168 443
KOSTRA-gruppe 3	81,4	82,2	84,7	90,6	91,4	92,6	96,8	97,2	97,2	10,9	11,2	11,0	148 655	159 818	182 777

Helseteneste

Kommunehelse er tenestene «Førebygging, Helsestasjons- og skulehelseteneste» (232)», «Anna førebyggjande helsearbeid» (233) og «Diagnose, behandling, rehabilitering» (241). Førebygging, Helsestasjons- og skulehelseteneste inkluderer også jordmorteneste og svangerskapskontroll. Anna førebyggjande helsearbeid er anna førebyggjande helsearbeid enn helsestasjons- og skulehelseteneste, og inkluderer mellom anna miljøretta helsevern. Diagnose, behandling, rehabilitering er i hovudsak legeteneste, fysioterapi og ergoterapi.

Talla under syner at netto driftsutgifter til området i % av kommunens samla utgifter ligg på nivå med samanliknbare kommunar. Årsverk i helsestasjon og skulehelsetenestene pr 10 000 innbyggjar var lågare enn samanliknbare kommunar i 2019. Vaksdal kjøp miljøretta helsevernstenester frå Bergen og har ikkje egne tilsette. Talet på legeårsverk har hatt ein nedgang frå 2017 til 2019 og ligg under både kostragruppe 2 og 3 men over Hordaland og gruppa for landet u/ Oslo.

	Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter (prosent)												Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)				Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)				Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)				Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)											
	2017			2018			2019			2017			2018			2019			2017			2018			2019			2017			2018			2019		
Landet uten Oslo	4,6	4,8	5,0	11,1	11,3	11,5	9,5	9,6	9,7	38,9	42,1	44,1	90,6	90,6	93,4																					
Vaksdal	4,6	5,8	6,0	16,2	11,4	12,3	11,4	9,9	10,1	21,0	32,9	25,6	97,8	88,9	102,9																					
Hordaland	4,5	4,7	4,9	10,9	11,1	11,2	9,0	9,1	9,1	35,1	40,6	42,7	94,4	92,5	96,6																					
KOSTRA-gruppe 2	5,4	5,5	5,7	13,2	13,5	14,0	10,7	11,5	11,2	46,0	50,0	50,4	92,4	94,0	92,7																					
KOSTRA-gruppe 3	6,2	6,4	6,8	15,3	15,8	17,0	11,1	10,9	11,4	55,8	62,8	63,3	92,7	91,4	91,0																					

Barnevern

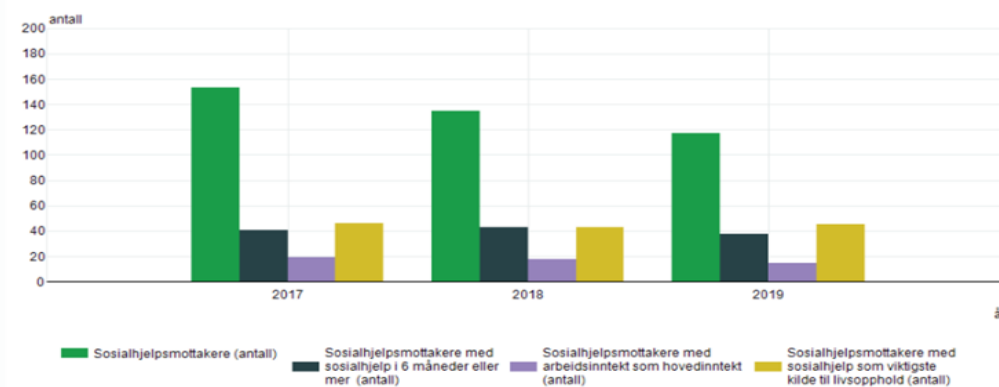
Netto driftsutgifter til barnevern er lågare enn samanliknbare kommunar og landet elles. Men det er viktig å ta med at små/få endringar på dette området kan gje store utslag, både i Vaksdal Kommune og i andre grupper. Det har likevel vore ein auke i kostnadane dei seinare åra. Netto driftsutgifter per barn i barnevernet er vesentleg lågare enn andre kommunar/grupper og landet elles.

	Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggjar (kr)			Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggjar 0-22 år (kr)			Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggjar 0-17 år (kr)			Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet (kr)			Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak (kr)			Netto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	2 235	2 305	2 296	7 978	8 318	8 393	10 362	10 817	10 891	127 768	133 189	134 788	205 111	213 926	218 131	361 589	382 147	380 317
Vaksdal	1 634	1 940	2 148	6 009	7 231	8 066	7 541	9 252	10 367	81 229	88 157	92 848	118 281	120 708	137 774	212 733	348 063	322 200
Hordaland	2 187	2 316	2 367	7 649	8 179	8 484	9 955	10 688	11 053	142 030	148 229	150 658	230 601	235 917	239 374	401 114	433 381	424 842
KOSTRA-gruppe 2	2 334	2 369	2 424	8 693	8 918	9 396	11 325	11 659	12 288	127 771	137 642	150 373	198 337	196 529	214 867	364 021	390 893	361 567
KOSTRA-gruppe 3	2 401	2 519	2 802	9 025	9 633	11 088	11 780	12 608	14 628	122 952	128 479	140 921	188 884	194 158	216 542	334 303	359 147	381 620

Sosialhjelp

Auken vi har sett i talet på sosialhjelpsmottakarar dei siste åra har stoppa i 2017. I åra 2017 til 2019 ser vi ein nedgang. Dette gjeld også dei som mottok sosialhjelp i meir enn 6 månader. Sosialhjelpsmottakarar som har sosialhjelp som viktigaste kjelde til livsopphald visar også ein nedgang.

12210: Utvalgte nøkkeltall for sosialtjenesten, etter statistikkvariabel og år. Vaksdal.

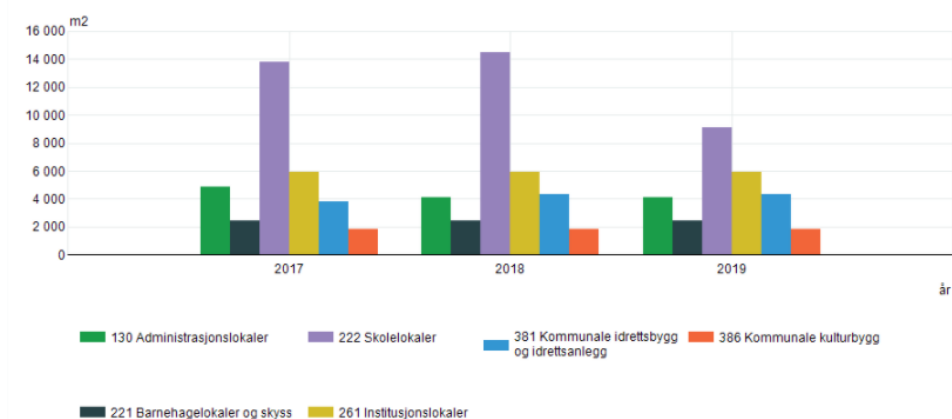
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Eigedomsforvaltning

Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendommar ligg høgare i Vaksdal Kommune enn samanliknbare kommunar rekna pr innbyggjar. Dette kan ha samband med at kommunen har stort vedlikehaldsetterslep og har vil derfor høge kostnader på drifta og at kommunen har høgare areal å vedlikehalde. Arealet bygg har halde seg stabilt dei siste 3 åra.

	Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter (prosent)			Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbyggjer (kr)			Areal på formålsbygg per innbyggjer (m2)			Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)			Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)			Herav utgifter til renhold (kr)			Herav energikostnader per kvadratmeter (kr)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Landet uten Oslo	9	9	9	271	278	299	5	5	5	100	99	101	517	562	602	157	161	173	111	126	134
Vaksdal	11	10	11	549	672	537	8	8	7	101	66	54	549	463	584	150	157	181	125	76	112
Hordaland	9	10	10	271	286	303	4	4	4	134	139	132	643	726	716	164	177	175	118	141	147
KOSTRA-gruppe 2	9	9	9	248	253	261	7	7	7	84	93	83	483	511	555	160	160	178	119	129	131
KOSTRA-gruppe 3	10	10	11	247	336	369	8	7	7	87	85	109	588	634	710	163	176	199	130	148	168

Areal for kommunale formålsbygg, etter funksjon, statistikkvariabel og år. Areal totalt, Vaksdal.

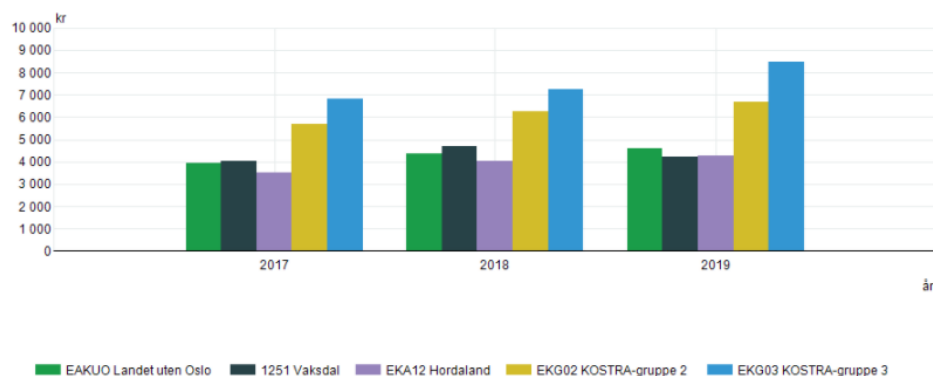

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Administrasjon

Kommunen har låge netto driftsutgifter til administrasjon samanlikna med dei samanliknbare kommunane i gruppe 2 og 3.

12362: Utgifter til tjenesteområdene, etter region og år. Administrasjon, kommune, Netto driftsutgifter på funksjon/tjenesteområde, Beløp per innbyggjer (kr).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedlegg 2. Betalingssatsar 2021

Det er ikkje lagt inn ei generell prisauke.

Vass- og avlaupsgebyr

Abonnementsgebyr

2.1 FORBRUKSGEBYR

Forbruksgebyret vert berekna på grunnlag av målt eller stipulert forbruk, begge basert på einingspris, sjå nedanfor.

Abonnementskategori	Vatn Pris/abonnent Inkl. mva.	Avlaup Pris/abonnent Inkl. Mva.
Bustad		
Frittstående bueiningar < 60 m ²	Kr. 1.765,-	Kr. 1.102,-
Bueiningar i fleirbustad/kombinerte bygg	Kr 2.017,- .	Kr. 1.259,-
Frittstående bueiningar > 60 m ²	Kr 2.521,- .	Kr. 1.574,-
Næring		
Anna næring/verksemd	Kr 2.521,- .	Kr. 1.574,-
Offentlege bygg (Adm.bygg, skular, barnehagar)	Kr 5.042,- .	Kr. 3.148,-
Servicenæring (overnatting og servering)	Kr 7.563,- .	Kr. 4.722,-
Institusjonar (sjuke- /pleieheimar, omsorgssenter	Kr 10.084,- .	Kr. 6.296,-
Våtnæring (tekstil)	Kr. 12.605,-	Kr. 7.871,-

Einingspris

Forbruksgebyr	Vatn	Avlaup
Einingspris pr m ³ inkl. mva	12,78 kr/m ³	10,28 kr/m ³

2.1.1 MÅLT FORBRUK

Forbruksgebyret baserast på faktisk vassforbruk (vassmålar) og pris pr. m³. Avlaupsmengda vert berekna lik vassmengda. Unntak frå dette må dokumenterast av abonnenten.

Forbruksgebyr ved bruk av vassmålar:	
Vatn	: Einingspris [kr/m ³] x Målt forbruk [m ³]
Avlaup	: Einingspris [kr/m ³] x Målt forbruk [m ³]

2.1.2 STIPULERT FORBRUK

Forbruksgebyret vert basert på stipulert forbruk og pris pr. m³.

Stipulert forbruk [m³] vert berekna slik:

Bruksarealet (BRA) multiplisert med arealfaktoren/ omrekningsfaktoren

- Arealfaktoren/omrekningsfaktoren er sett til 1.2 pr. m³/m²
- Spesifikt forbruk vert berekna ut frå einingspris pr. m³

2.1.3 ÅRLEG VASSMÅLARLEIGE

Kommunen eig vassmålar, for dette skal abonnenten betala ei årleg leige til kommunen. Abonnentane skal dekkja alle kostnader til installasjon og vedlikehald av vassmålar.

Årleg leige/gebyr per inst. vassmålar dim. t.o.m. 1" (32 mm)	Kr 344,00 inkl. mva
Årleg leige/gebyr per inst. vassmålar dim. større enn 1" (32 mm)	Kr 688,00 inkl. mva

2.1.4 DØMER PÅ GEBYRUTREKNING

Målt forbruk (150 m³) - Einebustad > 60m²:

Vatn: 2.521 kr + (150 m³ x 12,78 kr/m³) + 344 kr = 4.782 kr

Avløp: 1.574 kr + (150 m³ x 10,89 kr/m³) = 3.208 kr

Målt forbruk (180 m² BRA) - Einebustad > 60m²:

Vatn: 2.521 kr + (180 m² x 1,2 m³/m² x 12,78 kr/m³) = 5.281 kr

Avløp: 1.574 kr + (180 m² x 1,2 m³/m² x 10,89 kr/m³) = 3.926 kr

3. TILKNYTINGSGEBYR

Ein fast sum vert lagt til grunn for eingongsgebyret, pris pr bueining.

Tilknytingsgebyr	Gebyr inkl. mva
Vatn	Kr. 16.000,00
Avlaup	Kr. 16.000,00

Feie- og tilsynsgebyr

Kr 751,- pr. pipe inkl. mva, for bustad og fritidsbustad.

For røykpiper med to pipeløp skal feie- og tilsynsgebyret vera 1,5 gonger gebyret for ei pipe.

Slamgebyr

Gebyr for tømning av slamavskiljar vert

Tank våtvolum	Gebyr inkl. mva
0,1 til 4 m3	Kr 1.880,-
4,1 til 8,0 m3	Kr 3.180,-
> Større enn 8,0 m3 (pris per m3)	Kr 500,-
Hytter/Fritidshus	Kr 940,-

For bustader - tømmefrekvens:

Slamavskiljaren skal tømmast annakvart år, medan gebyret vert å krevja inn årleg.

For hytter tømmefrekvens:

Slamavskiljaren skal tømmast kvart fjerde år, medan gebyret vert å krevja inn årleg.

Gebyr tobakk og skjenkeløyve

Gebyr for tobakk og skjenkeløyve følger det til ein kvar tid gjeldande regelverk.

Tobakk (jf. tobakksal forskrifta):

Årleg tilsynsavgift for salsstadar av tobakksvarer er 4700,- Mellombels utsal 1250,-

Alkohol:

Alkohol vert berekna etter omsetning. Skjenkeløyve 600,-

Ambulerande løyve 250,-

Barnehage

Barnehagesatsane for 2021 vert justert i samsvar med Statsbudsjettet 2021.

Satsane er pr. mnd – 11 månader i året.

Skulefritidsordning

Foreldrebetaling i skulefritidsordningane for våren 2021: Timepris kr 29,-.

Det kan kome endringar i betalingssatsane frå hausten 2021 (neste skuleår)

Vaksdal Kulturskule

Elevplass (pr år)	2 949	
Gruppeundervisning i SFO tiden (pr år)	1 300	
Materialkostnader (pr år)	opptil kr 466	
Materialkostnader visuelle kunstfag (pr år)	827	
Søskenmoderasjon	20% rabatt for søsken av fullpriselevar	Søsken nr 3 og fag nr3 får 25% rabatt
Rabatt for fleire disiplinar	20% rabatt på tilleggsdisiplinar	Søsken nr 3 og fag nr 3 får 25% rabatt
Kortkurs 4 veker	589	
Kjøp årstimar barn	9442	

Friplass vert vurdert etter eigen søknad. Ta kontakt med kulturskulen.

Folkebadet / Helsebadet

Folkebadet:		
-	Vaksne	93
-	Barn	41
-	Pensjonistar	62
-	Familie	165

Utleige av klasserom, gymsal og samfunnssal

	Dalehallen, Dalekjellaren, Samf sal, U-lokale og Gymsalar (ikkje dale skule)	Klasserom	Fellesrom barnehagar
Private	1 472	128	626
Lag org	308	128	626
Lag org barn og unge til 18 år	0,-	0,-	0,-

Kommersielle aktørar, og større arrangement som er egna til å gå med overskot, betaler 5000,- pr dag.

Priser er pr arrangement, pr dag.

Faste leigetakarar vert fakturert pr kvartal. For å reknast som fast leigetakar må lokalet nyttast minimum 1 gong pr 14 dag over ein periode på 6 månader. Dersom lokalet ikkje nyttast nokon av dei avtala dagane som er avtalt vert det ikkje gitt refusjon.

Utleigearealet på skulane er tilgjengeleg for faste leigetakarar;

- i skuleåret
- i skulens haustferie
- i skulens vinterferie
- på planleggingsdagar

Utleigearealet på skulane er ikkje tilgjengeleg i skulen sin sumarferie, juleferie og påskeferie.

Disse gruppene betalar ikkje leige for bruk av kommunale bygg:

- Lag og organisasjonar som driv aktivitetar for born og unge
- Aktivitetar for seniorar
- Aktivitetar for menneske med nedsett funksjonsevne

Dale skule

	Aktivitetssal	Kultursalen	Begge salar
Private	180	350	450
Lag org	180	350	450
Lag org barn og unge til 18 år	0,-	0,-	0,-
Priser er pr time.			

Fleirbrukshallen Turbinen

Fleirbrukshallen Turbinen	Pris pr time
Leige av heil hall – vaksne, lag og org	350
Leige av del av hall – vaksne, lag og org	180
Leige av heil hall - born og ungdom	0
Leige av del av hall - born og ungdom	0
Leige av Sosialrom	260

Leige av spinningrom - vaksne	180
Leige av spinningrom - born	0
Leige av foajé	260
Styrkerommet	
Kjøp av nøkkelbrikke	120,- pr stk.
Styrkerommet	200,- pr måned

Øvrige satsar i Fleirbrukshallen:

Fleirbrukshallen Turbinen - tilfeldig leige	
Kommersielle aktørar, og større arrangement som er eigna til å gå med overskot, betaler 5000,- pr dag.	5000,- pr dag

Lokale innan helse

Lokale		Pris pr dag
Helsehuset- Glashuset	Frivillige	Gratis
	Lag og organisasjonar	308,-
	Andre	500,-
Helsehuset- Dagsenterlokalet	Bebuarar med langtidsvedtak	Gratis
	Andre	500,-
Ressurscenteret – Aktivitetsstova 1. etg	Bebuarar med langtidsvedtak	Gratis
	Frivillige	Gratis
	Lag og organisasjonar	308,-
	Andre	500,-

*eigne reglar ved utleige, vask og gebyr for manglande reinhald.

Husleige kommunale bustader

Husleige i kommunale bustader vert justert innafor rammene av husleigelova. Ved oppgradering m.v. vert husleiga fastsett til marknadspris

Heimebaserte tenester

Teneste	Pris
Ambulerande vaktmester inkludert kjøring	361 kr timen
(ikkje lovpålagt teneste)	
Korttidsopphold på trygghetsplass	170 kr døgnet
Mat på trygghetsplass	242 kr døgnet

Tryggleiksalarm inkludert e-lås	Pris pr mnd
Inntil 2G	244kr
Over 2G	359 kr
E-lås utan tryggleiksalarm	50 kr pr mnd
Montering e-lås	0 kr

Velferdsteknologi

Type teknologi	Når nødvendig helsehjelp	Når serviceteneste
GPS	0 kr	Sjølvcost*
Medisindispenser	0 kr	Sjølvcost*
Sensorteknologi	0 kr	Sjølvcost*

*unnateke offentlegheita

Heimehjelp/praktisk bistand

G sats frå 01.05.20	Inntektsgrunnlag	Sats per månad	Timepris
Inntil 2G	202 702 kr	210 kr	70 kr
Inntekt mellom 2-3G	202 702 – 304 053 kr	777 kr	129 kr
Inntekt mellom 3-4G	304 053 – 405 404 kr	1344 kr	224 kr
Inntekt mellom 4-5G	405 404 – 506 775 kr	1899 kr	317 kr
Inntekt over 5 G	506 775 kr	2356 kr	393 kr

Det vert kravd 44 kr per oppdrag for reingjeringsutstyr og vaskemiddel.

Avbestilling av heimehjelp/praktisk bistand må gjerast ei veke før. Avbestilling mindre enn ei veke før, medfører fakturering av tenesta. Det vert ikkje gjeve fråtrekk for opphald på sjukehus eller liknande.

Tenester – dagsenter

Tenester	Satsar – pris pr dag
Dagsenter utan henting	173 kr
Dagsenter med henting	203 kr

Bueining for funksjonshemma

Teneste	Sats
Transport ein veg	40 kr
Transport tur/retur	80 kr

Tenester – middag

Tenester	Satsar
Middag heim, inkludert dessert	140 kr
Middag i kantina, inkludert dessert	140 kr
Frukost/kvelds	59 kr

Avbestilling av middagar må gjerast seinast 14 dagar før siste levering. Det vert ikkje gitt frådrag for opphald på sjukehus og liknande.

Omsorg pluss

Husleige	Månadspris
Husleige inkludert straum	7915 kr
Husleige fellesareal	1530 kr
Totalt	9445 kr

Øvrige utgifter	Månadspris
Mat	3325 kr
Vaskeriteneste	988 kr
Medisinsk forbruksmateriale	333 kr
Eigenandel frikort medisinar m.m.	208 kr
Medisinar ut over eigenandel	417 kr
Praktisk bistand	Etter G-sats
Tryggleiksalarm	Etter G-sats

Opphald på institusjon

Type opphald	Sats 2021
Korttidsopphald på institusjon*	170
Dag – og nattopphald på institusjon*	90

Maksimal kurdøgnpris for langtidsplass 2021

3005